Mesečna naročnina v gotovini

Leto XXI., št. 172 | Ljubljana, petek 26. julija 1940 | Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7. — Telefon 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 25 din. Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor, Grajski trg štev. 7, telefon št. 2455; Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon štev. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Nove osnove vojne

Tik pred tretjo fazo vojne, ki se nam napoveduje kot odločilni spopad med velesilama osi Rim-Berlin in Veliko Britanijo, seveda z vsemi posledicami, ki jih lahko ta spopad ima tudi na področjih izven teh treh velesil, je zanimivo na kratko pogledati nazaj na prvi dve fazi vojne, da si tako vsaj približno predočimo spremenjene osnove in obrise oboroženega konflikta v njegovem nadaljnjem razpletu.

Prva faza vojne se je zaključila z likvidacijo poljske države. Kakor poudarjajo sedaj vsi nemški listi, je uvod v to fazo vojne, ki pomeni za Nemčijo začetek rušenja versajskega sistema, tvoril Hitlerjev vsenemški pokret za zedinjenje vseh Nemcev v Veliki Nemčiji. Ob udaru na Poljsko je Nemčija naletela na odpor Anglije in Francije, ki sta vstopili v vojno v prepričanju, da bo mogoče Nemčijo zrušiti ne le z vojaškimi, temveč že z gospodarskimi in diplomatskimi, a ne nazadnje tudi z ideološkimi sredstvi v znamenju borbe obeh demokracij proti narodnemu socializmu. Hitler je to merjenje sil sprejel. Toda po končani vojni na Poljskem je 6. oktobra lanskega leta predlagal zaveznikom ustavitev nadaljnjega prelivanja krvi. Po nemškem tolmačenju je bila to poslednja možnost, ki naj bi sicer Nemčiji zagotovila rezultate prve faze vojne, ki pa naj bi obenem pripeljala Anglijo in Francijo k aktivnemu sodelovanju pri nadaljnjih nalogah nove evropske ureditve. Zavezniki so to ponudbo odbili v trdnem prepričanju, da bodo mogli zadržati glavni napad tako dolgo, dokler ne bo gospodarska blokada Nemčije pokazala svojih pričakovanih učinkov.

Začela se je druga faza vojne, ki je najprej zelo monotono potekala v znamenju medsebojnega otipavanja na bojiščih, brez pravih vojnih operacij, zato pa tem bolj v znamenju izredne diplomatske in propagandne aktivnosti, ki je zajemala tako rekoč vse evropske države brez razlike. To je bila doba, ko se je največ govorilo o razširjenju vojne in ko se je zdelo, da je čakanje glavna zapoved obeh vojnih strank. Odločilen razplet v tej drugi fazi vojne se je začel z nemško inicijativo v začetku aprila in maja letošnjega leta. Razplet je bil dovršen sredi junija s porazom Francije. Tik pred francoskim zlomom pa je v razvoju vojne nastopil zopet nov činitelj — italijanska intervencija na strani Nemčije. Osnove vojne so se spet bistveno spremenile. Vojna, ki se je lanskega septembra začela kot evropska vojna, je z izločitvijo Francije iz borbe ter z vstopom Italije v vojno — glavno ostjo proti britanskemu imperiju — prenehala biti kontinentalna vojna. Pomaknila se je na obronke evropske celine in zajela tudi že afriški kontinent.

Pričakovati je bilo, da bo Hitler tudi po tej drugi fazi vojne, v kateri je tako rekoč ves evropski kontinent prešel pod vojaško nadzorstvo velesil osi Rim-Berlin, stavil edinemu preostalemu nasprotniku, Veliki Britaniji, nov predlog za ukinitev sovražnosti. V svojem govoru pred rajhstagom je 19. julija zares izjavil, da ni »nobenih razlogov za nadaljevanje vojne«. Za razliko od svoje ponudbe lanskega oktobra pa to pot ni stavil nikakih konkretnih pogojev. Prepustil je Angliji sami, da presodi, kako bi se vojna v tej fazi, ki je prinesla velesilama osi Rim-Berlin nove uspehe, lahko zaključila. Nemški listi so v tej zvezi opozarjali, da se po dokončnem zlomu Francije vprašanja nove ureditve Evrope kažejo v povsem drugi luči. Sedaj ne gre več samo za revizijo versajskega sistema, temveč za zedinjenje vse Evrope pod vodstvom Nemčije in Italije ter za točno opredelitev nalog poedinih članov te skupnosti z odgovarjajočimi stopnjami po večji ali manjši pomembnosti, kakor to zahteva nova mednarodna hierarhija. Doba nasprotij velesil na evropskem kontinentu je po zatrjevanju Berlina in Rima prenehala: Francija je na tleh, Anglija je z evropske celine izločena, z Rusijo pa je Berlin sklenil dogovor o dokončni omejitvi interesnih sfer. Vojna je torej tik pred svojo tretjo fazo postavljena na povsem nove osnove, tako z vidika velesil osi Rim-Berlin, kakor z vidika Anglije. Anglija je s priznanjem češkoslovaške emigrantske vlade ponovno poudarila, da ne sprejema niti načela svoje izločitve iz srednje Evrope.

Po novem odklonilnem stališču Londona ugotavljajo sedaj v Berlinu, da je kocka padla in da mora samo še orožje odločiti med obema sovražnikoma. O tem, da je odločilni spopad med njima neizogiben, se strinjajo sedaj povsod. Negotovost je le v tem, kdaj lahko lahko ta končni obračun nastopi. Očividno je, da se želita nanj oba tabora temeljito pripraviti in da morata v teh svojih pripravah upoštevati vse spremenjene okoliščine, v katerih se bo oboroženi konflikt nadaljeval. Nove osnove vojne so za oba tabora vojaškega, diplomatskega, gospodarskega in politično-ideološkega značaja.

V vojaškem pogledu mora na primer Velika Britanija upoštevati, da sta Nemčija in Italija po izločenju Francije edini vojaški sili na evropski celini in da se je strateški položaj Italije v Sredozemlju, kjer je težišče njenih vojnih operacij, zelo izboljšal. Italija in Nemčija pa morata na drugi strani upoštevati okolnost, da se vojna z odločilnim spopadom z Veliko Britanijo prenaša z evropske celine ter s tem znatno razširja, dasi jima vojaško stoji danes nasproti samo Velika Britanija. Pri tem seveda ne smeta prezreti možnosti, ki jih lahko izrabi angleška diplomacija. Anglija se namreč zaveda, da je njena rešitev samo v zavlačevanju vojne in njenem razširjenju v nekakšno medkontinentalno vojno, ki bi nastala na primer s pritegnitvijo Zedinjenih držav Severne Amerike v oboroženi konflikt.

To nam pojasnjuje, zakaj moramo v tej vmesni fazi vojne tik pred odločilno borbo pripisati tolikšen pomen diplomatski aktivnosti obeh vojnih strank, kajti tudi diplomatske osnove sedanje vojne so po nemških uspehih na zapadu močno spremenjene. Živahna diplomatska prizadevanja Nemčije in Italije so trenutno posvečena predvsem zagotovitvi evropske celote kot vojne baze, to se pravi organizaciji evropskega kontinenta pod vodstvom obeh velesil, tako da bi bile v naprej izključene vse možnosti kakih nepričakovanih zapletljajev, dokler bi trajal obračun z Anglijo. Tako si moramo razlagati, kakor smo to že včeraj poudarili, tudi nove diplomatske razgovore v Solnogradu. Tesno povezan s tem interesom splošnega evropskega pomirjenja, je seveda tudi interes obeh velesil osi Rim-Berlin, da si za ves čas vojne zagotovita nevtralnost Rusije, ki jima tvori tako zvano hrbtno kritje proti Angliji. Hitler je v svojem poslednjem govoru poudaril dokončnost sporazuma med Nemčijo in Rusijo glede medsebojnih interesnih področij, iz njegovih izjav pa ni bilo razvidno — in nam tudi drugače ni od nikoder potrjeno — ali je dosežen enak sporazum tudi med Italijo in Rusijo. Prizadevanja v to smer bi torej bila razumljiva.

Anglija se nasprotno skuša zavarovati predvsem v Ameriki, ne opušča pa tudi prizadevanj v Moskvi, dasi nam o njih rezultatu ni mogoče drugega reči, kakor da kancelar Hitler njih uspeh popolnoma izključuje. Najmanj dvoma dopušča zaenkrat Japonska, kjer ima sodelovanje z velesilama osi Rim-Berlin vsekakor več izgledov na uspeh kakor ono z Anglijo.

V gospodarskem pogledu se obe vojni stranki pripravljata na izrazito medkontinentalno vojno z razširjenjem blokade. V politično-ideološkem pogledu pa je že sedaj značilen poskus angleške in ameriške demokracije, da se s potrebnimi reformami prilagodita novim potrebam in zahtevam vojne, v kateri so v senci interesnih nasprotij tudi ideološka nasprotja vedno bolj poudarjena. Tako se osnove sedanje vojne toliko bolj spreminjajo, kolikor odločilnejše so borbe, ki se napovedujejo.

Solnograška konferenca

Danes bodo v Solnogradu važni razgovori nemškega zunanjega ministra Ribbentropa z rumunskimi in bolgarskimi državniki o stabilizaciji položaja v jugovzhodni Evropi

Bukarešta, 25. jul. br. (Stefani). Jutri se v Solnogradu prično razgovori rumunskih državnikov z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom. Ministrski predsednik Gigurtu in zunanji minister Manoilescu sta bila snoči pozno zvečer v avdienci pri kralju Karolu. Razgovoru sta prisostvovala tudi letalski in mornariški minister. Takoj nato sta rumunska državnika s svojim spremstvom krenila na pot preko Madžarske v Solnograd. Razgovori v Solnogradu bodo trajali le en dan. Že v soboto bosta Gigurtu in Manoilescu odpotovala iz Nemčije v Rim, kjer se bodo razgovori z ministrskim predsednikom Mussolinijem in zunanjim ministrom Cianom pričeli bržkone v nedeljo dopoldne.

V političnih krogih vlada za solnograške in rimske razgovore največje zanimanje. Splošno so prepričani, da se bo sedaj napeto razmerje med Rumunijo na eni ter Madžarsko in Bolgarijo na drugi strani dokončno uredilo, tako da se bo mogla Rumunija zanesti, da bo odslej mir na njenih zapadnih in južnih mejah zagotovljen. Rumunija se zaveda, da bo morala plačati ta mir s precejšnjimi žrtvami, slej ko prej pa je odločena vztrajati na braniku evropske civilizacije.

Vesti iz Berlina kažejo, da smatrajo tamkajšnji politični krogi razgovore v Solnogradu in v Rimu za nadaljevanje poslednjih monakovskih diplomatskih sestankov. Nemška vlada bo na vsak način še ta teden skušala doseči načelni sporazum med Rumunijo ter Madžarsko in Bolgarijo, da bi se enkrat za vselej eliminirali nadaljnji spori v jugovzhodni Evropi.

Posebno mnogo si rumunski politični krogi obetajo od razgovorov Gigurta in Manoilesca z Mussolinijem in Cianom. Zanimivo je, da je v zvezi s tem davi z letalom odpotoval iz Bukarešte v Rim tudi italijanski poslanik, ki bo v Rimu pripravil vse potrebno za napovedane razgovore. Gigurtu in Manoilescu bosta prispela v Rim bržkone že v soboto zvečer. V Bukarešto se vrneta sredi prihodnjega tedna.

Snovanje novega bloka na Balkanu?

Po rumunskih vesteh bo Ribbentrop predlagal ustanovitev madžarsko-rumunsko-bolgarskega bloka, ki naj bi nadomestil Balkansko zvezo

Berlin, 25. julija. p. Rumunski ministrski predsednik Gigurtu in zunanji minister Manoilescu sta v spremstvu nemškega poslanika dr. Fabriciusa ponoči ob 0.30 odpotovala iz Bukarešte v Solnograd. Po poročilih iz Bukarešte tolmačijo v rumunskih vladnih krogih potovanje obeh rumunskih državnikov **kot dokončno naslonitev Rumunije na os Rim—Berlin, čeravno bodo za to potrebne tudi žrtve.** Ta odločitev rumunske vlade popolnoma odgovarja razpoloženju rumunskega naroda, ki ne želi, da bi se Rumunija še nadalje potegovala za položaj velesile, ker je vojna na zapadu jasno pokazala, kako silna moč je potrebna, da more kaka država v resnici predstavljati velesilo. K temu je doprinesla tudi odcepitev Besarabije. Razpoloženje v rumunskem zunanjem ministrstvu je takšno, da smatrajo, **da bo morala Rumunija doprinesti teritorialne žrtve, da pa bo na drugi strani dobila zato popolno priznanje sedanjega režima od strani Nemčije in Italije.** Rumunija hoče dokumentirati svoje razumevanje za sporazum z državama osi kot znak, da odklanja izvedbo načrtov prejšnjih rumunskih vlad, ki so izigravale Rim proti Berlinu in obratno. V rumunskih političnih krogih so si na jasnem, da žele po izključitvi zapadnega vpliva Italija, Nemčija in Rusija preprečiti, da bi se znova zapalil balkanski sod smodnika ter da so države osi prežete želje, da se vzpostavi popoln mir na Balkanu.

Bukarešta, 25. jul. o. Danes so se v tukajšnjih političnih krogih razširile vesti, **da namerava Ribbentrop v Solnogradu predlagati rumunskima državnikoma, naj pristaneta na ustanovitev rumunsko-madžarsko-balgarskega bloka, ki bi ga ščitili osni velesili in ki bi nadomestil Balkansko zvezo.** V rumunskih političnih krogih so mnenja, da bi tak predlog naletel v rumunski politični javnosti na precejšnje razumevanje. Seveda računajo s tem, da bi se mogel tak blok ustanoviti šele po novi teritorialni razmejitvi v jugovzhodni Evropi, pomenil bi pa zelo močan faktor rumunske varnosti v bodočnosti.

Bukarešta, 25. jul. o. Tukajšnji sovjetski diplomatski krogi naglašajo, da je Sovjetska Rusija z okupacijo Besarabije in severne Bukovine stopila na Balkan in se uvrstila med balkanske države. Zaradi tega je razumljivo, da se izredno zanima za solnograške in rimske razgovore rumunskih državnikov.

Kaj pravijo Italijani

Solnograški razgovori spadajo v okvir splošnega sporazuma, sklenjenega med Rimom, Berlinom in Moskvo

Rim, 25. jul. j. (DNB) Razgovore, ki jih bo imel v Solnogradu nemški zunanji minister von Ribbentrop z zastopnikoma rumunske vlade, je treba po mnenju poučenih italijanskih krogov smatrati zgolj kot naravno posledico in normalno nadaljevanje tistih stikov, ki so bili z namenom mirne ureditve balkanskega vprašanja navezani v Monakovu. V Italiji vlada na merodajnem mestu prepričanje, **da se bodo razgovori v Solnogradu nadaljevali popolnoma v duhu monakovskega sestanka med zastopniki nemške in madžarske vlade,** vseeno pa je iz političnih razlogov na mestu gotova mera rezerviranosti. Trenotek za proučitev posameznih, Balkana tičočih se problemov, je sicer ugoden v toliko, ker trenotno politično ozračje ni skaljeno po nikaki napetosti, to pa seveda le v primeru, ako se ne bodo v tem prostoru ponovno skušali uveljaviti znani angleški poizkusi vmešavanja.

Rim, 25. jul. p. Razgovore zastopnikov balkanskih držav z nemškimi državniki spremljajo v rimskih političnih krogih z velikim zanimanjem. V tej zvezi se v Rimu mnogo govori o osnovanju novega balkansko-podunavskega bloka. V vladnih krogih te vesti demantirajo, prav tako pa tudi **zavračajo domneve, da bi bila ta diplomatska aktivnost Nemčije in Italije naperjena proti Rusiji. Rusija ne bo ničesar podvzela proti tej intervenciji držav osi, kakor tudi Nemčija in Italija ne bosta storili ničesar, da bi se kakorkoli okrnili interesi Sovjetske Rusije.**

Razgovori, ki jih vodi nemški zunanji minister Ribbentrop z zastopniki Rumunije, Bolgarije, Slovaške in Madžarske, spadajo v okvir splošnega sporazuma, ki je bil sklenjen med državama osi in Sovjetsko Rusijo glede južnovzhodne Evrope. Na sinočnji konferenci je bilo sporočeno novinarjem, da streme vsi ti razgovori po normalizaciji odnošajev v Podunavju.

Nov sestanek Ribbentrop—Ciano

Budimpešta, 25. julija. z. Poročevalec lista »Magyar Nemzeti« poroča iz Beograda, da se bosta po tamošnjih informacijah po končanih razgovorih z zastopniki južnovzhodnih držav ponovno sestala nemški zunanji minister Ribbentrop in italijanski zunanji minister grof Ciano.

★

Bolgarske nade

Sofija, 25. julija. p. Kakor se doznava, bo bolgarska delegacija ostala v Solnogradu samo en dan ter se bo že v ponedeljek vrnila v Sofijo. V sofijskih političnio krogih smatrajo, da bodo razgovori v Solnogradu samo začetek splošnega razčiščevanja bolgarsko-rumunski odnošajev. Podčrtavajo dejstvo, da je rumunska vlada že pred enim mescem sporočila, da je pripravljena pogajati se z Bolgarijo glede Dobrudže, da pa je bila takratna rumunska ponudba za Bolgarijo nesprejemljiva. Razen tega zatrjujejo v bolgarskih političnih krogih, da ne bo prišlo samo do razčiščenja v pogledu teritorialnih zahtev do Rumunije, marveč da bo s posredovanjem Nemčije sklenjen tudi prijateljski pakt med Bolgarijo, Rumunijo in Madžarsko. Vsi bolgarski listi so prenehali napadati Rumunijo ter izražajo hvaležnost Bolgarije Nemčiji in Italiji, ki sta se zavzeli za bolgarsko stvar.

Nov rumunski poslanik v Londonu

Bukarešta, 25. jul. (DNB). Rumunski poslanik v Londonu Tilea je bil odpoklican. Za novega poslanika je kralj danes imenoval dosedanjega državnega podtajnika propagandnega ministrstva Stoico.

Borba za rumunski petrolej

Milan, 25. julija. z. »Corriere della Sera« poroča o raznih fazah borbe za rumunski petrolej. Najprej so skušali zavezniki sabotirati dobavo petroleja Nemčiji s tem, da so ovirali produkcijo in povzročali požare in atentate. Ko je rumunska vlada to energično preprečila in izgnala glavne povzročitelje te sabotažne akcije, so se vrgli na oviranje transporta. Toda nemški poslanik dr. Fabricius je tudi to akcijo razkrinkal in preprečil. Sedaj je Nemčiji zagotovljena redna mesečna dobava najmanj 130.000 ton petroleja. Za transport je na razpolago 2.000 nemških in 2.000 rumunskih cisternskih vagonov, sedaj pa ima Nemčija na razpolago še okrog 50.000 francoskih cisternskih vagonov, tako da je transport v polnem obsegu zagotovljen.

Pričakovanja Madžarske

Budimpešta, 25. jul. o. »Pester Lloyd« razpravlja danes v svojem uvodniku o solnograških razgovorih Gigurta, Manoilesca in Ribbentropa ter ugotavlja: V Rumuniji se sedaj zavedajo, da ni več mogoče z nikakimi manevri vplivati na načelne odločitve zmagovalcev. Madžarska si ne želi nikakega spopada s svojimi sosedi, nego samo eliminacijo vseh elementov, v katerih tičijo kali novih sporov. Madžarska je pripravljena skleniti prijateljstvo z Rumunijo, čim se bodo rešili vsi teritorialni spori. Madžarska pa bo dosegla izpolnitev svojih zahtev vsekakor na miren način. Od Rumunije je sedaj odvisno, ali se bo brez odpora priključila akciji za ostvaritev novega reda v Evropi.

Budimpešta, 25. jul. p. Madžarski listi objavljajo vesti iz dobro poučenih krogov, po katerih je rumunska vlada obvestila madžarsko vlado, da je pripravljena takoj pričeti pogajanja za obnovo prijateljskih odnošajev. Rumunska vlada je obenem sporočila, da je že sklenila vrniti del Transilvanije Madžarski.

Budimpešta, 25. julija. AA. V zvezi s prihodom rumunskih državnikov v Solnograd smatrajo budimpeštanski politični krogi ter madžarski tisk, da je Nemčija odločena v bližnji bodočnosti urediti vprašanje jugovzhodne Evrope ter izvesti sklepe monakovskih sestankov. Potovanje slovaških državnikov v Solnograd ni povzročilo v madžarskih krogih posebnega zanimanja. Smatra se, da bi spremembe, ki bi nastale zaradi rekonstrukcije Evrope in imele vpliv na Slovaško, bile samo gospodarskega pomena ter bi določile v bodoče mesto, ki naj ga zavzame Slovaška v gospodarskem življenjskem prostoru.

Vpoklici v Turčiji

Carigrad, 25. jul. o. Danes so bili vpoklicani vojaški obvezniki letnikov 1911, 1912 in 1913. Kakor se zatrjuje v dobro poučenih krogih, se je pričela turška vojska v Trakiji znatno ojačevati. Že doslej je imela Turčija na svojem evropskem teritoriju koncentriranih 20 divizij vojaštva.

Rumunsko-turški gospodarski dogovor

Ankara, 25. julija. AA. (Anat. ag.) Tuje agencije so objavile minuli teden vest o prekinitvi rumunsko-turških gospodarskih pogajanj, ki so se vodila v Bukarešti. Anatolska agencija je pooblaščena izjaviti: Rumunsko-turška gospodarska pogajanja v Bukarešti so imela tri faze. V prvi fazi so bila urejena vprašanja izmenjave petroleja in njegovih derivatov s turškim bombažem. V drugi fazi je bila ustanovljena mešana komisija, ki bo imela nalogo voditi izmenjavo blaga in predlagati gotove ukrepe, ki bi bili koristni za obe državi. V tretji fazi so se vodila pogajanja glede plačevanja in izmenjave gotovega rumunskega blaga s turškim oljem. Vsi sklepi, ki so bili sprejeti, se že izvajajo.

Carigrad, 25. jul. br. (SDA). Anatolska agencija je objavila, da je bil pri turško-rumunskih trgovinskih pogajanjih sinoči dosežen načelen sporazum o kontigentalni izmenjavi blaga med obema državama. Rumunija bo dobavljala Turčiji petrolej, uvažala pa iz Turčije tekstilne surovine in blago. Za izvedbo sporazuma bo ustanovljena posebna mešana komisija, v kateri bodo zastopniki zunanjega in trgovinskega ministrstva obeh držav.

Usoda baltiških držav

Londonski dnevnik „Times“ o položaju baltiških držav po njihovi priključitvi k Sovjetski uniji

London, 25. jul. j. (TOP). V zvezi s priključitvijo treh baltiških držav k Sovjetski uniji izraža londonski »Times« naslednje zelo značilne misli:

»Zdi se, da neodvisnost teh treh držav ni še popolnoma izgubljena. Baltiške države so si znale pridobiti samospoštovanje, dosegle pa so tudi to, da jih morajo spoštovati drugi. Znale so ravnati tako, da si bodo ohranile svoj jezik in svojo književnost, ki tudi pod novim režimom ne bosta trpela. Osebne simpatije do tistih, ki so znali tako hrabro braniti svojo narodnostno neodvisnost, pa nas ne smejo zapeljati, da bi slepo sprejemali gotove situacije.

Položaj baltiških držav se zelo razlikuje od položaja Finske. Baltiške države so nastale v času, ko navdušenje za nacionalne avtonomije še ni znalo prav ceniti vse težkoče, ki so s tem v zvezi. Niso se zavedale vseh težav, ki jih prinaša ustvarjanje takih majhnih narodnostnih držav, katerih teritorij in število prebivalstva dostikrat ne presegata obsega mnogih modernih velemest. In te državice so morale vzdrževati armado, mornarice, parlamente in diplomatska zastopstva v inozemstvu — same stvari, ki jih zahteva ustroj vsake moderne države. Ta bremena in odgovornosti so bila pretežka. Slednjič so bile te države nujno prisiljene nasloniti se na eno svojih velikih sosed ter iskati v njihovem zavetju obrambe za sebe.

Zaradi tega soglasna odločitev, da se baltiške države strnejo s Sovjetsko unijo nikakor ne odraža samo iz Moskve izhajajočega pritiska, marveč se v njej zrcali tudi odkritosrčno spoznanje, da je bilo to bolje, kakor da bi morale biti vključene v sestav po Nemčiji zamišljene novo urejene Evrope.

Moskva ni izročila Finski nobenega ultimata

London, 25. julija. AA. (Reuter) Po informacijah, ki jih je dobil urednik agencije Reuter v Londonu, uradno zanikujejo, da bi Sovjetska Rusija izročila ultimat Finski z zahtevo, naj demobilizira finsko vojsko.

★

Cripps—Lozovski

London, 25. julija z. Uradno poročajo, da se je včerajšnji razgovor angleškega veleposlanika v Moskvi Crippsa z namestnikom komisarja za zunanje zadeve Lozovskim nanašal na zaščito angleških interesov v baltiških državah, ki so se priključile Sovjetski uniji. Dasi aAnglija te akcije Moskve ne odobrava, vendar v sedanjem položaju ne more proti temu ničesar ukreniti.

Vojna v Sredozemlju

Bombardiranje Aleksandrije in Haife, kjer je nastalo več požarov — Žrtve letalskega napada na Rim

Rim, 25. jul. br. (Stefani) Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je objavilo danes opoldne službeno vojno poročilo, v katerem pravi:

Naše letalske formacije so uspešno bombardirale pomorsko oporišče Aleksandrijo in petrolejsko središče Haifo, kjer je bilo zadetih več velikih tankov petroleja in rafinerij, v katerih so nastali požari. Vsa naša letala so se vrnila v svoja oporišča.

Nad Malto so naša lovska letala napadla neko angleško štirimotorno letalo, ga zadela in močno poškodovala.

V Severni Afriki so angleška letala poskusila napasti Bardio. Proti njim so se pognala naša lovska letala, ki so sestrelila tri sovražne aparate. Eno naše letalo se ni vrnilo v svoje oporišče.

V vzhodni Afriki je bilo sestreljeno neko sovražno letalo, ko je poskusilo napasti Massauo. Naša letala so bombardirala vlake in skladišča na postaji Gedaref v Sudanu.

Neka naša podmornica se ni vrnila v svojo oporiščno luko.

Rim, 25. jul. j. (O. R.) Včeraj v zgodnjih jutranjih urah je 10 italijanskih letal dvakrat zaporedoma bombardiralo pristanišče Haifo v Palestini. Italijanska letala so v celoti vrgla 80 do 100 bomb.

Bombni napad na Rim

Rim, 25. julija. AA. (DNB) O priliki napada, ki je bil izveden v toku minule noči na Rim, sta bila ubita dva meščana, štirje pa so bili lažje ranjeni.

»Popolo di Roma« ugotavlja, da je bil napad na italijansko prestolnico izveden nekoliko ur po govoru, v katerem je angleški predsednik vlade med drugim dejal, da ne izključuje napada na Rim in da istotako niso izključeni napadi na mesta severne Italije. List smatra, da želi Velika Britanija uvesti vojno v zraku do skrajnosti in brez skrupulov. Mi ne želimo izvajati takih napadov, ako pa Angleži mislijo začeti s tako vojno, bomo na udarce odgovorili z udarci.

Zopet dva napada na Malto

London, 25. jul. j. (Reuter). Močnejši odredi italijanskih letal so včeraj dvakrat napadli Malto. Bombe so povzročile škodo zgolj lažjega značaja. Protiletalsko topništvo, je verjetno poškodovalo enega izmed nasprotnikovih bombnikov. Eden izmed angleških hidroavionov je bil na Sredozemskem morju napaden od italijanskega borbenega letala tipe Breda ali pa Machi. Borba se je končala z nasprotnikovim porazom.

Svečan pogreb poveljnika križarke „Colleoni"

Bern, 25. julija. AA. (Stefani) Po vesteh iz Londona so poveljnika potopljene italijanske križarke »Bartolomeo Colleoni«, ki je umrl v angleški bolnici v Aleksandriji, pokopali z vsemi vojaškimi častmi. Krsto so spremili angleški pomorski častniki in oddelek 200 angleških mornarjev.

Akcije angleških letal

Kairo, 25. jul. j. (Reuter). Angleška letala so včeraj uspešno napadla veliko italijansko municijsko oskrbovališče južno od Bardie. Več bomb je direktno zadelo in so letalci lahko opazovali visoke ogniene zublje, ki so šinili proti nebu. Del municijskih zalog je bil dobesedno odpihnjen s tal. Angleška borbena letala, ki so krila operacije bombnikov, so nato naletela na številno formacijo nasprotnikovih borbenih letal. Razvila se je zračna bitka, v kateri so bila 4 nasprotnikova letala sestreljena, eno pa je bilo tako težko poškodovano, da najbrže ni moglo več doseči svojega oporišča. Vsa angleška letala, razen enega so se vrnila nepoškodovana. Pogrešano letalo iščejo angleška izvidniška letala.

Angleška zračna sila je nadalje izvedla zračni napad na Macaaco. Nekaj angleških bomb je direktno pogodilo hangar italijanske družbe za civilni zračni promet. Hudo sta bila poškodovana še dva nadaljnja hangarja. Angleška letala so opazila na tamkajšnjem letališču več nasprotnikovih borbenih letal, ki pa se niso dvignila v obrambo. Vsa angleška letala so se nepoškodovana vrnila.

Drugi seznam padlih Italijanov

Rim, 25. jul. br. (Stefani) Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je objavilo danes drugi seznam oficirjev, podoficirjev in vojakov, padlih na frontah v Alpah in v Cirenajki. Seznam se nanaša na razdobje od sklenitve premirja s Francijo do 15. julija. V tem času je padlo v lokalnih spopadih ali pa umrlo v bolnišnicah na posledicah ran, dobljenih na zapadni fronti, 38 oficirjev in vojakov, na cirenaiški pa 55 častnikov, podčastnikov in vojakov. Med njimi sta našteta tudi maršal Balbo in neki generalštabni polkovnik.

Položaj v Gibraltarju

Rim, 25. jul. br. (DNB) Po vesteh, ki so prispele iz Gibraltarja preko Španije, je treba smatrati položaj v angleški trdnjavi za zelo resen. Skoraj vse trgovine so zaprte. Trgovinski promet v luki se je izredno zmanjšal. Oblasti so izdale že nešteto ukrepov proti vohunom. Določena področja so za civiliste nedostopna. Nad mestom se dan za dnem pojavljajo tuja letala, ki jih protiletalsko topništvo besno obstreljuje, vendar doslej brez slehernega uspeha.

Nove omejitve v Italiji

Rim, 25. julija. br. (Stefani) Korporacijsko ministrstvo je danes izdalo vrsto novih ukrepov o nadaljnjih omejitvah potrošnje življenjskih potrebščin v javnih lokalih. Doslej so smeli v javnih lokalih nuditi gostom ob četrtkih in petkih samo zajčje in še neke druge vrste mesa. Ob torkih so gostje smeli zauživati divjačino, gnjat predelano in prekajeno meso, perutnino in zajčje meso. Za sobote, nedelje, ponedeljke in srede niso bile določene nikake omejitve. Od 30. t. m. dalje pa bodo za srede veljale enake določbe kakor za torke.

Ker so nadalje ugotovili, da se v javnih lokalih použije preveč kruha, je ministrstvo odredilo, da je treba od 27. t. m. dalje nuditi gostom pri vsakem obedu v luksuznih lokalih in lokalih prve kategorije le po 80 g kruha, v lokalih 2., 3. in 4. kategorije pa po 150 g.

Obsedno stanje na Cipru

Rim, 25. julija. j. (O. R.) Po poročilih, ki so prispela semkaj je prišlo na otoku Cipru, zlasti v krajih Cantoon in Nicosija do velikih protiangleških demonstracij. Proti demonstrantom je morala nastopiti policija, ki jo je guverner podredil angleškemu vojaškemu poveljstvu. Nad otokom Ciprom je bilo razglašeno obsedno stanje.

Letošnja žetev v Italiji

Pridelek pšenice je zaradi hude zime sicer znatno manjši od lanskega, ostali kmetijski pridelki pa bodo obilnejši

Rim, 25. jul. br. (Stefani). Kmetijski minister je predložil danes ministrskemu predsedniku Mussoliniju poročilo o letošnji žetvi pšenice, ki je končana že po vsej Italiji in je sedaj v teku mlatev. V svojem pismenem poročilu navaja minister, da so bile vremenske prilike v pretekli zimi zelo neugodne, spričo česar se je znatno zmanjšala količina pšenice, ki bi se bila sicer pridelala; tudi spomladansko deževje je rasti kakor tudi klasju znatno škodilo, tako da vsebuje zrnje mnogo več vlage kakor ob normalnih prilikah. Še 15. junija so se glasile napovedi, da bo znašala letošnja žetev 76 milijonov stotov pšenice, po poslednjih podatkih kmetijskih inspektoratov pa je bilo dejansko doseženih 73 milijonov stotov.

Posebno slaba je bila žetev v južni Italiji, v Siciliji in v Laciju, pa tudi v severni Italiji. Tako je v zapadni Benečiji dosegla le 60% v Lombardiji 72% lanske žetve. Boljša od lanske je bila v pokrajinah srednje Italije. Z ozirom na tako zvano žitno bitko pomeni letošnja žetev glede na vremenske prilike celo še velik uspeh. Spričo okoliščine, da je znašala v preteklih treh letih žetev v Italiji povprečno po 80.7 milijona stotov pšenice, izraža minister mnenje, da bo mogoče s povečano kmetijsko produkcijo v prihodnjih letih doseči do 90 milijonov stotov pridelka. V ostalem pripominja, da je v državnih silosih še nekaj milijonov stotov stare pšenice v zalogi.

Dobro kažejo turščica, riž, krompir in fižol, ki jim je letošnja obilna moča mnogo koristila. Obče je treba računati s tem, da bodo kmetijski pridelki v državi letos obilnejši kakor lani, čeprav je pšenice nekoliko manj. Glede na to, da je pričakovati posebno dobro sadno letino, je kmetijsko ministrstvo izdalo celo vrsto ukrepov, da bi se pospešilo v čim večji meri sušenje sadja.

Napadi na angleške konvoje

v Rokavskem prelivu in v Severnem morju

Berlin, 25. jul. br. (DNB). Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo opoldne naslednje službeno vojno poročilo:

Pri smelem sunku proti južni angleški obali je neki naš brzi čoln južno od Portlanda s torpedom potopil neko 18.000 tonsko oboroženo sovražno trgovinsko ladjo. Nemška bojna letala so kljub neugodnim vremenskim prilikam motila angleški pomorski promet v Rokavskem prelivu in ob vzhodni angleški obali kakor tudi bombardirala industrijske naprave v južnovzhodni Angliji in Škotski.

Kakor je bilo že objavljeno, je bil pri tem uničen neki konvoj, ki je štel 5 trgovinskih ladij s skupnim ladijskim prostorom 17.000 registrskih ton. Razen tega so bile tri trgovinske ladje z bombami tako hudo poškodovane, da jih je treba smatrati za izgubljene.

Nadalje so bile bombardirane med drugimi Vickersove letalske tovarne pri Weybridgeu, kjer so bila uničena štiri sovražna letala na tovarniškem letališču, ter industrijske naprave pri Great Jamouthu in pri Glasgowu. V teku napadov na britanske konvoje je prišlo ponovno do hudih letalskih spopadov, v katerih je bilo sestreljenih šest sovražnih letal.

V noči na 25. julij so sovražni bombniki znova vdrli nad severno Nemčijo. Bombe niso napravile nikake škode.

Skupne izgube sovražnega letalstva so znašale v teku včerajšnjega dne deset aparatov. Od teh je bilo šest sestreljenih v letalskih spopadih, štiri pa so bila uničena na tleh. Šest nemških letal se ni vrnilo v svoja oporišča.

London, 25. jul. br. (Ass. Press). Nemška letala so tudi davi poskušala napasti angleške ladje, ki so v konvojih plule po Severnem morju. Neki konvoj je bil dvakrat zaporedoma napaden. Zaporni ogenj s trgovskih, kakor tudi z vojnih ladij, ki so jih spremljale, pa je bil tako močan, da so se morala nemška letala obakrat oddaljiti, ne da bi se bila angleškim ladjam sploh do dobra približala. Po drugem napadu so posegla vmes tudi angleška lovska letala.

Berlin, 25. julija. AA. (DNB) Poveljnik neke nemške podmornice kapitan Suchart, ki je z uspehom izvedil več akcij, poroča o potopitvi neke desettisočtonske ladje: Atlanski ocean je postal naš. Pogosto minejo dnevi, preden podmornica zagleda kako ladjo. Tudi mi smo tako zastonj čakali več dni, dokler nismo nekega popoldneva končno zagledali veliko ladjo, ki je plula v smeri proti Angliji. 2.000 m pred njo smo se popolnoma potopili. Po eni minuti smo oddali v opomin strel. Ladja je imela 10.000 ton ter je vozila pšenico iz Buenos Airesa v Anglijo. Posadka je bila popolnoma zmedena ter je poskakala v rešilne čolne, kapitan pa je dobil od mene navodila za točno smer do najbližje obale. Dobri zadetki so napravili na ladji več lukenj v spodnjem delu, tako da se je polagoma potopila. Nenadoma se je pojavila okoli 2.000 m od nas še ena podmornica, ki se je dvignila na površino. Tudi ona je bila naša, kar je izzvalo veliko navdušenje. Tako je posadka potopljene ladje lahko videla dve nemški podmornici naenkrat.

Lizbona, 25. julija. AA. (DNB) Portugalska tovarna ladja »Alfa«, ki je imela na krovu banane in je plula v smeri proti Angliji, je bila potopljena.

Posadka 21 mož je prispela v San Sebastian.

Goeringove maršalske insignije

Berlin, 25. jul. z. Göring, ki je bil imenovan za državnega maršala Nemčije, je dobil sedaj tudi nove znake svojega dostojanstva. K svoji dosedanji feldmaršalski palici je dobil sedaj še državno jabolko, ki bo tudi na njegovi uniformi simboliziralo njegovo najvišje dostojanstvo.

Odpor proti proračunu Kingsley Wooda

London, 25. julija. j. (Reuter) Angleški listi se še zmerom obširno bavijo s predložitvijo dodatnega proračuna v angleškem parlamentu, o katerem naglaša »Times«, da je bil od poslancev sprejet s tolikšno apatičnostjo, kakor je še ni doživela spodnja zbornica. Mnogo nejevolje vzbujajo tudi nezadostni ukrepi finančnega ministra za zajetje dovolj močnih finančnih virov, s katerimi naj se finansira vojna. Angleško ljudstvo — naglašajo listi — ne kritizira toliko zvišanje davkov, kolikor samega finančnega ministra, češ, da ni dovolj velikopotezen in dovolj ekspeditiven. Davkoplačevalci bi bili radevolje pripravljeni prispevati še več kakor samo po en dodatni šiling na direktne davke.

Kanada zgradila 82 vojnih ladij

Ottawa, 25. jul. br. (Ass. Press). Danes je bilo objavljeno, da je bil predčasno izveden ves kanadski program za gradnjo novih vojnih ladij. Vseh predvidenih 82 vojnih ladij je že zgrajenih. Nekatere večje bo treba sedaj le še opremiti in oborožiti. Pri manjših so dovršena tudi že ta dela. Tri korvetne ladje za borbo proti podmornicam so že na visokem morju.

Vojni napori Avstralije

Sydney, 25. jul. br. (Ass. Press). Avstralski ministrski predsednik Menzies je davi izjavil, da se organizacije avstralske narodne obrambe naglo razvija. Stroški znašajo sedaj eno tretjino vseh državnih izdatkov. Po dosedanjih dispozicijah bodo znašali v treh prihodnjih letih 360 milijonov funtov. V Avstraliji je bilo doslej v okviru imperialnega programa za razvoj britanskega letalstva ustanovljenih že 7 večjih centrov za izvežbanje letalcev.

Švedski odgovor na angleški protest

London, 25. jul. br. (SDA). Ker je švedska vlada v zadnjem času po ugotovitvah angleških diplomatskih zastopnikov na Švedskem dopustila, da so Nemci prevažali svoje vojaštvo in vojne potrebščine po švedskem ozemlju na Norveško, je angleška vlada poslala v Stockholm protestno noto. Službeno je bilo davi v Stockholmu objavljeno, da je švedska vlada ustno odgovorila na angleški protest, da pa bo poleg tega poslala angleški vladi še pismen odgovor, ki pa še ni dogotovljen.

3.000 letal mesečno iz Amerike za Anglijo

London, 24. jul. br. Minister lord Beaverbrook je imel nocoj po radiu govor, v katerem je objavil, da je pravkar prejel iz Washingtona brzojavko, da je ameriška vlada pristala na to, da se v ameriških letalskih tovarnah prične graditi za Veliko Britanijo nemudoma po 3.000 letal mesečo. Za to število se bo odslej povečala ameriška letalska produkcija, kolikor je namenjena Veliki Britaniji. Odkar se je v maju ustanovilo ministrstvo za dobavo letalskega materiala, je Velika Britanija nakupila v Zedinjenih državah že 12.115 letalskih motorjev. V Veliki Britaniji pa dosega italeska produkcija teden za tednom nove vrhunce. Sedaj se producira v Veliki Britaniji že 100 procentov letal več kakor v juliju preteklega leta. Kapaciteta letalske produkcije v Veliki Britaniji pa s tem še zmerom ni izčrpana. Velika Britanija, je minister poudaril v svojem govoru, bo pokazala enako sposobnost za obvladanje ozračja, kakor jo je za nadvlado na morju.

Poostritev blokade ob španski obali

Madrid, 25. jul. j. (Reuter). Diplomatski korespondent lista »Ewening Standard«, ki velja za glasilo angleškega ministra za oborožitev v zraku lorda Beaverbrooka napoveduje, da bo Anglija poostrila pomorsko blokado na obalah Španije. Angleška vlada se smatra prisiljeno k temu ukrepu zaradi skupne meje med Nemčijo in Španijo, ki jo je prinesel dogovor o premirju s Francijo. Preko Španije se sedaj Nemčija oskrbuje z dobavkami važnega vojnega materiala, kar mora Anglija za vsako ceno preprečiti. Blokada Španije bo zaradi tega v znatni meri poostrena.

Iz Konojeve vlade

Tokio, 25. jul. br. (Stefani). Državni podtajnik zunanjega ministrstva Tani je danes podal ostavko na svoj položaj. Mikado je na predlog ministrskega predsednika kneza Konoja že imenoval novega državnega podtajnika zunanjega ministrstva.

Predlogi in načrti vseameriške konference

Poostrena kontrola nad tujimi diplomati — Panameriška železnica — Zaščita evropskih posesti

Havana, 25. julija. br. (Stefani). Panameriška konferenca je še zmerom predmet največje pozornosti vse ameriške javnosti, čeprav se je njeno delo omejilo na razprave v posameznih odborih. Danes je delegacija Zedinjenih držav predložila konferenci v razpravo načrt o kolektivni ameriški borbi proti vsem subverzivnim akcijam. Po tem načrtu naj bi se povečala predvsem kontrola nad vsemi tujimi diplomati v posameznih ameriških državah. Preden bi sleherna ameriška vlada pristala na imenovanje kakega novega tujega diplomatskega zastopnika v svoji državi, naj bi se izvedla stroga preiskava o oportunosti za tak pristanek. Tudi pozneje, ko bi bili tuji diplomati že akreditirani v posameznih ameriških državah, naj bi se njihovo delo najstrožje nadzorovalo.

Bolivijska delegacija je predložila konferenci načrt južno-ameriške transkontinentalne železnice, ki naj bi se zgradila iz Santosa v Arico v Chilu.

Včeraj je bilo predloženih konferenci tudi še nekaj manj pomembnih predlogov v zvezi z glavnim predlogom Zedinjenih držav glede kolektivne državnopravne kontrole nad teritoriji evropskih velesil, ki bi v zvezi s sedanjo vojno utegnili preiti v last kake druge izvenameriške države.

Statut mednarodnega mandata

Rio de Janeiro, 25 julija AA (Stefani). Listi objavljajo predlog statuta mednarodnega mandata nad posestvi evropskih držav na ameriški polobli, kakor ga je predložila brazilska delegacija na vseameriški konferenci v Havani. Načrt določa za primer, da katera evropskih držav izgubi suvereniteto nad kolonijo, ki se nahaja na ameriškem ozemlju, da pride ta kolonija takoj pod kontrolo ameriških narodov, ki bodo mandat poverili eni ali pa več državam. Gradnja utrdb in vojaška vzgoja domačinov bo dovoljena samo za potrebe teritorialne obrambe. Krajevni zakoni bodo ostali v veljavi. Kar se pa tiče gospodarstva, se bodo smele vse ameriške države enakopravno z mandatno državo udeleževati trgovinske izmenjave. Države pod mandatom bodo imele nacionalni statut. Rok mandata traja pet let s tem, da se obnavlja dotlej, dokler država pod mandatom ne bo v stanju, da si sama zagotovi neodvisnost.

Francija proti

Ženeva, 25. julija. j. (DNB). V francoskih političnih krogih so vzbudile silno začudenje pa tudi nezaupnost razne izjave, podane na panameriški konferenci, v prvi vrsti pa izjava samega zunanjega ministra Zedinjenih držav Hulla. V merodajnih francoskih krogih izjavljajo, da se Francija za primer, ako bi se resno začel pretresati načrt, naj se ustanovi nekakšen panameriški mandat nad francoskimi posestvi v Ameriki, sklicuje na statut teh svojih ameriških posestev. Po tem statutu pa postane jasno, da se med Francijo ter Nemčijo sklenjeno premirje v ničemer ne tiče francoskih otokov Martiniquea, Guadeloupea in Guyane. Francoska vlada — tako naglašajo v odgovornih krogih — bo glede na stoletne vezi, ki spajajo ta francoska posestva z matično deželo, tudi v bodoče z vso energijo varovala to svojo posest.

Angleška revija o položaju Francije

London, 25. jul. br. (Reuter) Znani tednik »Economist« razpravlja danes o ustavnem in političnem položaju v Franciji in ugotavlja, da se je francoska vlada s pristankom parlamenta odločila za novi eksperiment notranje ureditve vsega francoskega javnega življenja. Vladi so bila dana izredna pooblastila, vendar sta senat in zbornica obdržala zaenkrat zakonodajno moč, vlada pa je odgovorna le predsedniku republike. Na novo bo organizirana tudi upravna razdelitev države. Petainova vlada se je odločila razdeliti Francijo namesto na departemente kakor doslej, na province po vzoru bourbonske Francije. Tudi prenos sedeža francoske vlade v Versailles spominja na bourbonsko preteklost.

Na gospodarskem področju naj bi se opustila hiperindustrializacija države. Francija naj bi se vključila v novi evropski gospodarski sistem kot agrarna država in bi le deloma ohranila svojo industrijo. Na industrijskem področju bi Francija v bodoče producirala le lažje kvalitetno blago.

Izročitev vojnih krivcev v Franciji sodišču

Ženeva, 25. julija. AA. (DNB) Po vesteh iz Vichyja še ni odločeno, pred katero sodišče bodo postavljeni krivci vojne oziroma francoskega poraza.

Oton Strasser aretiran v Parizu

New York, 25. jul. o. (INS). Iz Pariza poročajo, da so nemške policijske oblasti aretirale znanega nemškega emigranta Otona Strasserja, ki so ga osumili, da je bil kot iniciator soudeležen pri monakovskem atentatu na Hitlerja. Po neki nadaljnji vesti so Nemci v pariških zaporih našli tudi Herschela Grünspana, ki je v septembru 1938 na nemškem veleposlaništvu v Parizu ubil nekega poslaniškega svetnika Ratha. Po obeh vesteh bodo nemške oblasti proti njima uvedle sodno postopanje po nemških zakonih.

Zaplemba imovine francoskih emigrantov

Vichy, 25. jul. o. (United Press.). Vlada je izdala naredbo o zaplembi imovine francoskih političnih emigrantov. Med drugimi je bilo s to uredbo prizadetih tudi 23 francoskih politikov. Listi omenjajo v tej zvezi Daladiera ter še 20 drugih bivših ministrov in vodilnih parlamentarcev.

Beda beguncev

Kairo, 25. jul. j. (O. R.) Po poročilih, ki prihajajo v Rim iz raznih egiptskih provinc, vlada nepopisna beda med prebivalstvom, ki je bilo evakuirano iz Kaira in Aleksandrije. Zadnji čas se je evakuacija iz teh mest nadaljevala s silno naglico in brez vsake prave organizacije. Iz obeh mest je bilo dnevno odpravljenih do 5000 ljudi. V zadnjih treh tednih je samo iz Kaira odpotovalo nad 100.000 stanovalcev. Angleški ukaz o evakuaciji je prišel tako iznenada, da niti transportna sredstva niso še zdaleka zadoščala za redno odpremljanje evakuirancev, niti ni bilo poskrbljeno vsaj za najnujnejša zasilna bivališča brezdomcev. Večina teh evakuirancev tava sedaj brez strehe in imetja od ene felaške vasi do druge in vzdolž cest je videti polno onemoglih in bolnikov, ki niso več v stanju nadaljevati svoje žalostne poti. Število izgubljene dece od dneva do dneva narašča in od povsod prihajajo poročila o izbruhu epidemičnih bolezni.

Bolgarski poštni direktor pride v Beograd

Sofija, 25. jul. e. (BTA). Generalni direktor bolgarske pošte in brzojava Georgij Jankov bo v spremstvu nekaterih šefov tehnične službe odpotoval v Beograd, kjer se bo razgovarjal s predstavniki jugoslovenske generalne poštne direkcije o ureditvi vseh poštnih, telefonskih in brzojavnih vprašanj med obema državama.

INSERIRAJTE V „JUTRU"!

Sovjetski poslanik pri predsedniku vlade

Beograd, 25. julija. p. Sovjetski poslanik Plotnikov je danes obiskal ministrskega predsednika Dragišo Cvetkovića ter ostal pri njem v daljšem razgovoru.

Pomočnik direktorja ljubljanske poštne direkcije

Beograd, 25. jul. p. Za pomočnika direktorja ljubljanske poštne direkcije je imenovan višji svetnik dr. Fran Janžekovič.

Nov rektor Glasbene akademije v Zagrebu

Zagreb, 25. julija. o. Za novega rektorja Glasbene akademije v Zagrebu je bil danes izvoljen prof. Fran Dugan, znani hrvatski skladatelj.

Iz državne službe

Beograd, 25. jul. p. Premeščen je davčni kontrolor Ivan Bohak iz Čakovca v Gornjigrad. — Za arhivarja v 7. skupini so imenovani dosedanji pisarniški uradniki Lavoslav Lipuž, pri predstojništvu mestne policije v Mariboru, Pavel Lavrih pri sreskem načelstvu v Radovljici ter Fran Veber in Edvin Pleničar pri banski upravi v Ljubljani.

Najdba nemškega balona

Maribor, 25. julija

Posestnik Imbro Petrinjak iz Spodnjih Brežic v občini Poljčane je našel v torek dopoldne blizu svoje njive na neki bukvi nemški balon z aparatom in malim papirnatim padalom. Na balonu je bila pritrjena 15 m dolga žica, poleg pa nemška dopisnica s prošnjo, naj najditelj vrne balon na Aeronautisches Observatorium des Reichsamtes für Wetterdienst, Lindberg, Deutschland. Aparat ima številko 1672 ter je bil istega dne spuščen v Nemčiji.

Tragična smrt Slovenke v Zagrebu

Zagreb, 25. jul. o. Šofer Ivan Lipert je v pretekli noči z nožem do smrti zaklal svojo bivšo ljubico Jožefo Crelnikovo iz Trbovelj. Razjarjeni ljubosumnež ji je prebodel srce. Dekle ga je bilo namreč pred nekaj dnevi zapustilo. Liperta so takoj aretirali. Crelnikova pa je bila še pri življenju, ko so jo pripeljali na kliniko, a je smrtni poškodbi kmalu podlegla.

Silno neurje na Hrvatskem

Zagreb, 25. julija. o. Iz Bjelovara poročajo, da je divjala snoči tam strašna nevihta, ki je napravila ogromno škodo ne le v bjelovarskem, nego tudi v djurdjevačkem in virovitiškem srezu. V bližini Kloštra je voda na štirih mestih razdejala železniško progo.

Tudi iz Čakovca poročajo o veliki nevihti v Medjimurju in Prekmurju, ki je napravila mnoge škode, zlasti na poljih, po vinogradih in sadovnjakih. Med nevihto je padala tudi toča. V Čakovcu so nastale celo majhne poplave zaradi visoke vode na ulicah in je bil ponekod prekinjen ves promet. Toča je ponekod uničila vso koruzo. Tudi telefonske zveze z Mariborom in Mursko Soboto ter Varaždinom so bile prekinjene. Vihar je ruval drevesa iz tal in snemal strehe s hiš.

V Hrvatskem Zagorju je spričo nenadnega in močnega naliva okrog Jalžabetov nastala poplava in je voda zalila tudi železniško progo v dolžini enega kilometra. Nekaj ur je bila voda na progi visoka en meter.

Peklenski stroj v Panamskem prekopu

Washington, 25. jul. br. (DNB). Neka ameriška radijska postaja je sinoči objavila, da je na neki zapornici v Panamskem kanalu eksplodiral peklenski stroj. Eksplozija naj bi bila zahtevala tudi 60 človeških žrtev. Vojno ministrstvo je davi formalno demantiralo to vest.

Zemunska: Delno oblačno bo na severni, pretežno vedro pa na južni polovici. Lahni nalivi in krajevne nevihte so možne tu pa tam.

Naši kraji in ljudje

Kraljev spomenik hitro dovršujejo

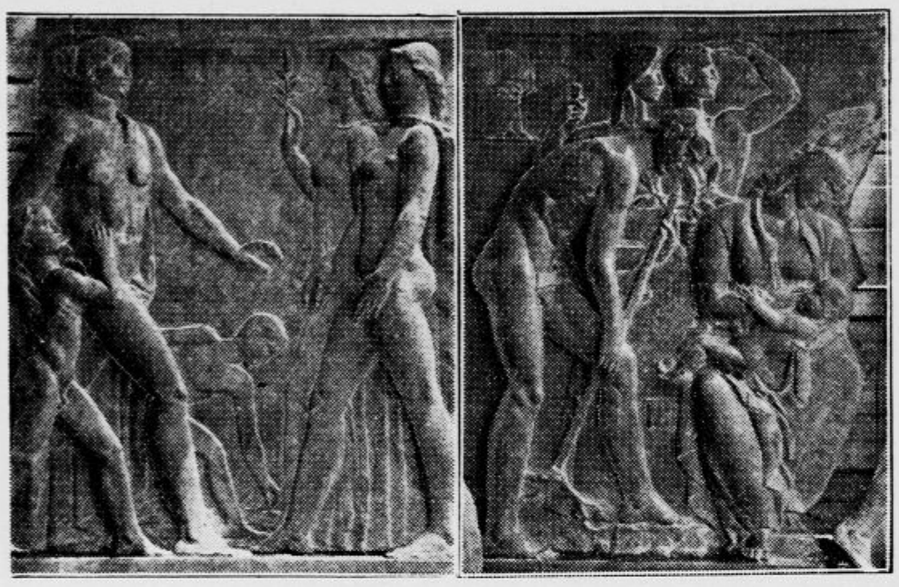

Dva dela bronastega reliefa, predstavljajoča Mir.

Ljubljana, 25. julija

Dela na spomeniku kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki so se zaradi stavke toliko zavlekla, da ni bilo mogoče slavnostno odkritje na Vidov dan, kakor je bilo najprej določeno, zdaj hitro napredujejo ter se bližajo zaključku. Kamnoseki še oblagajo betonski podstavek z granitnimi ploščami, pravkar bodo tudi že vzidali oba velika obstranska reliefa, ki predstavljata vojno, odnosno mir, in sta vsak po 4 m dolga. Ko bo ves podstavek obložen s kamnom, bodo začeli prve dni prihodnjega tedna sestavljati posamezne bronaste dele konja in jezdeca. Ti bronasti kosi so drug k drugemu pritrjeni z močnimi železnimi vijaki ter se posamezni deli tako tesno zlagajo skupaj, da je celo od blizu težko spoznati presledke. Ko bo ves spomenik skupaj, pa bo v Zvezdi in bližni okolici nekaj dni precej ropota, ki utegne koga razburjati. Livarji bodo namreč vse te presledke naglo zakovali in bo to kovanje zaradi mogočne rezonance votlega spomeniškega trupa kakor udarjanje po zvonu.

Spomenik Aleksandra I. v Ljubljani bo največji v Jugoslaviji. Ker bo zaradi višine in brona, ki je sijajna vaba za strelo, verjetno od časa do časa izpostavljen njenim udarcem, so že zdaj izpeljali strelovod v zemljo. Za deževnico in snežnico, ki se bo zbirala na spomeniku, so napravili po sredi podstavka odtočni kanal, kajti spomenik sam po sebi je kar mogočna zgradba, pri kateri je bilo nujno misliti tudi na take naprave.

Že zdaj pa je videti, da bodo od strani na spomenik slabi pogledi. Bron ne prenese ozadja, kakor je zeleno ali golo drevje. Odlična bi bila seveda primerna arhitektura ali čista kulisa neba. Zaradi premale poseke kostanjev se bo spomenik le nekako do polovice odražal od neba, ostalo polovico pa bodo presekavali kostanji. Menda bo potrebno še pred otvoritvijo posekati nekaj teh nelepih starih dreves, saj bo s tem spomenik prišel do vse lepše veljave.

Kakor kažejo dosedanja dela, bo vse izgotovljeno nekako sredi prihodnjega meseca. Ker pa je v avgustu večina Ljubljančanov na počitnicah in tudi šolarjev ni v mestu, bo verjetno slavnostna otvoritev 6. septembra, s čimer bo marsikomu ustreženo, ker bo priča dogodka, kakršnih v Ljubljani ni baš mnogo.

Kočevsko mestno gospodarstvo

Mestna občina je tako obubožana, da ne zmore niti najnujnejših potreb

Kočevje, 25. julija

Čitatelji »Jutra« so se v zadnjih letih lahko seznanili z javnim in zasebnim gospodarstvom v Kočevju. Spoznanje ni bilo ravno zanesljivo, to vemo vsi. Zlasti je odjeknila dražba premoženja mesta Kočevja, ki je bilo prodano 21. aprila lanskega leta za sorazmerno nizko vsoto. Dne 4. avgusta t. l. pride na vrsto Dijaški dom z vsemi svojimi nepremičninami.

Polom mestnega gospodarstva je seveda nadvse slabo vplival na budžetne možnosti mestne občine, ki nima sredstev za nobeno večje delo v svojem okolišu. Razni predlogi so se že pojavljali, marsikaj bi bilo treba izvesti, a vse se razbije ob pomanjkanju razpoložljivih sredstev. Proračun mestne občine znaša zadnja leta okrog poldrugega milijona din (letošnji n. pr. 1,591.496 din), tako da v njem ni možnosti za kake posebne izdatke. Dohodki so običajni, po zakonu določeni, razne doklade, trošarine in podobno. Med izdatki zavzemajo vidno mesto osebni, dalje izdatki v zvezi z dolgovi, izdatki za ubožnico in podpore, pravdni stroški (letos) itd. Mestnih občinskih proračunov banska uprava že več let ni hotela potrditi. Tako še ni potrjen lanski proračun in letošnji seveda tudi ne. Spore so reševala ministrstva in državni svet. Letos se je krajevna industrija (zlasti TPD) pritožila proti trošarini na električni tok. Zaradi vsega tega občinska uprava običajno gospodari po dvanajstinah.

Mestna premoženjska uprava ima zdaj še manj pomena, kakor ga je imela včasih. V zvezi s prodajo mestnega premoženja še vedno ni rešena pritožba mestne občine kočevske na notranje ministrstvo glede identitete pojmov mesta Kočevja z mestno občino kočevsko. Kakor vse kaže, bo že ostalo pri dosedanji odločitvi. Od mestnega premoženja so bile pri prodaji izvzete zgradbe z javno koristjo, t. j. gimnazija, vodarna in elektrarna, ki še spadajo pod premoženjsko upravo. Mestna hranilnica je v likvidaciji. Osebje je še vedno v službi, kar gotovo ni lahko proračunsko breme. Stvar se ne bo mogla vleči ad infinitum in jo bo treba na neki način privesti do konca, da ne bo nepotrebnih stroškov.

Veliko tožbo, ki jo je vložila mestna občina v zvezi s krivdo pri propadu mestnega gospodarstva, je izgubila in mora plačati težke pravdne stroške. Sodišče se je postavilo na stališče, da je stvar zastarela, označila pa je krivce. Slika kočevskega mestnega gospodarstva je torej vse prej ko ugodna. Tako stanje ovira rešitev važnih socialnih in javnih potreb v mestu in okolici.

Hudobna maščevalnost

Posestniku Francu Vrečiču v Boračovi je l. 1938 neznanec narezal 400 sadik zelja. Storilec, ki je bil takrat neznan, se je ujel pri istem delu letos, ko je nedavno noč istemu posestniku spet narezal 175 sadik zelja na vrtu. Sum je padel tokrat na Korošca Franca iz Boračove, ki ima do Franca Vrečiča staro sovraštvo zaradi nekega spora iz leta 1937. — Posestniku Janku Himelrajhu na Murščaku pa sta Sterniša Jakob in njegov sin iz maščevalnosti izruvala več drevesc. Pri posestniku Kupljenu Francu na Radenskem vrhu sta se te dni zglasila nekoliko viniena Alojzij Roškar in Feliks Slana iz Radenskega vrha — Kobilščaka. Zahtevala sta, da jima postreže s pijačo. Ker tega ni storil, sta mu nasekala in poškodovala starejše orehovo drevo. — Storilci se bodo morali zagovarjati pred sodiščem.

Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpe zaradi tega prav pogosto na trdi stolici, naj pijejo vsak dan čašo naravne **»Franz-Josefove«** grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana **»Franz-Josefova«** voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijetni porabi.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Prvi nastop »Ilirije« v plavalni ligi

Ljubljana, 25. julija

Snočni prvi nastop naših plavačev za državno prvenstvo v plavalni ligi je prinesel hkrati tudi prvo razočaranje, prav neprijetno za Zagrebški plavalni klub, ki je bil tokrat nasprotnik SK Ilirije. Razočarani so bili Zagrebčani zato, ker so se po svoji zmagi nad splitskim »Jadranom« nadejali, da bodo tako nekako odpravili tudi ljubljanske plavače, karkšen uspeh so napovedovali že zdavnaj vnaprej. Še več, ko je šlo za sprejem tega kluba v ligaško tekmovanje, so trdili, da so mnogo močnejši ko Ilirijani, ki naj zato izpadejo iz državne lige.

In kar se je dogodilo snoči, je bil v resnici mrzel tuš za Zagrebčane. Zmaga, ki si jo je priborila »Ilirija«, je po točkah največja, kar jih je bilo v državni plavalni ligi kdajkoli doseženih in je seveda obratno tudi poraz tak, kakor ga doslej ni doživel v ligi še noben plavalni klub. Prvič se je to pot tudi dogodilo, da premagani klub ni dosegel nad vsemi disciplinami ne izvzemši waterpola nobenega prvega mesta, kar vse je dovolj zgovoren dokaz za mlado prerojeno moč domačih plavačev. Da, bila je v resnici neenaka borba dveh moštev in ne pretiravamo s trditvijo, da bi bili mariborski plavači, ki so se ta večer pomerili z drugim ilirijanskim plavalnim moštvom, Zagrebčanom dovolj močan nasprotnik, treba pa je poudariti, da so Mariborčani domačim podlegli z lepo razliko točk.

Vsa ta dejstva nas pa še zdaleka ne upravičujejo, da bi zagrebške plavače kakorkoli omalovaževali ali jim odrekali pravico obstoja v državni ligi! Mi vemo, da so razmeroma mlad klub, ki mu danes primanjkuje najnujnejšega pogoja za sistematično vežbanje in napredek. Dokler bodo navezani le na Savo in si ne bodo zgradili predpisanega plavalnega bazena, kakršen je ilirijanski, našim plavačem ne bodo dorasli, pa makar imajo še tako nadarjene in številne plavače. Njihovo pretirano dobro mnenje gre seveda na račun mladostne zanesenosti, borbenosti in dobre volje, v čimer jih je — upravičeno ali ne — uspeh nad splitskimi plavači močno podžgal.

SK Ilirija ima za seboj že kaj lepo plavalno tradicijo. Res je v minulih letih morala s svojim plavalnim moštvom prestati marskatero krizo, vendar je danes tako prerojena, da jo smemo po včerajšnjem nastopu prištevati ne za kandidata za poslednje mesto, kamor bi jo nekateri radi pahnili, temveč za najresnejšega tekmovalca za prvo mesto. Za to gre zasluga prizadevnemu trenerju in sposobnostim številnih mladih ilirijanskih plavačev, s kakršnimi se SK Ilirija v državni plavalni ligi nikakor ne namerava potopiti.

Zmagovalna ženska štafeta SK Ilirije

Naši frizerji so dobili svoj učni lokal

Včeraj dopoldne so ga v Šelenburgovi ulici slovesno odprli

Združenje brivcev, frizerjev in kozmetikov je te dni opremilo in dogotovilo nov poslovni lokal, kjer se bodo vršili strokovni tečaji in strokovna predavanja in kjer se bodo polagali pomočniški in mojstrski izpiti. Lokal, ki se nahaja zraven zadružnih prostorov v Šelenburgovi ulici, je najmoderneje urejen in ustreza vsem predpisom današnje higiene. Pravcata moderna, vzorno opremljena brivnica je to z osmimi stoli in vso kompletno postrežbo. Elektrika, plin, topla in mrzla voda, vse najraznovrstnejše brivske in frizerske priprave so na svojem mestu in čakajo na tečajnike in izpitne kandidate. Lokal premore dve najmodernejši nizozemski sušilni kapi, aparat za trajno kodranje z vsem priborom in še celo vrsto strokovnih pripomočkov in aparatov najnovejših pridobitev. Oprema lokala je stala okrog 33.000 din. Prostore je vzorno in zelo praktično iz prijaznosti uredil inž. arh. Navinšek.

Dopoldne je bil lokal svečano otvorjen ob prisotnosti zastopnikov oblasti, obrtniške zbornice, celotne uprave združenja in zastopnikov posameznih brivskih in frizerskih društev. Predsednik združenja Aleksander Gjud je pozdravil goste ter naglasil pomen in namen ustanovljenega lokala za napredek in izpopolnjevanje brivske obrti. Združenje je ena najstarejših obrtniških organizacij pri nas, saj je stopilo letos v 53. leto delovanja. Danes šteje 330 vajencev in 490 pomočnikov in pomočnic, ki jim je treba s praktičnimi napotki in izpopolnitvami pripomoči, da bodo v svoji stroki sledili duhu časa in potreb. Ustanovitev primernega učnega lokala si je zato nova uprava zadala kot eno prvih nalog, ki se je zdaj uresničila v polni meri. Čestitke so izrekli v imenu bana načelnik dr. Trstenjak, v imenu župana dr. Brilej, v imenu predsednika Zbornice TOI Janko Traven, govorili pa so še delegati brivskih in frizerskih klubov in pomočniških organizacij. S spontanim vzklikom Jugoslaviji in kraljevskemu domu je načelnik dr. Trstenjak prerezal vrvico, ki je vezala vhod v poslovni lokal, nakar je bil svečani del otvoritve zaključen in so si gostje lahko ogledali otvorjene prostore.

Novi učni lokal, za katerega je dal prvo pobudo častni član združenja g. Navinšek in ki ga je uprava tako vzorno oskrbela ter opremila, je prvi te vrste v državi in daje slovenskim obrtnikom brivske in frizerske stroke vse priznanje in čast.

Ocenitev škode, ki jo je napravila toča

Št. Vid na Dolenjskem, 25. julija

Naš Dolenjec živi od tistega, kar si pribori v boju z zemljo, saj primanjkuje pri nas industrije ali večje obrti. Prav zato so slabe letine hud udarec za vso pokrajino. Letošnje poletje pa je tako deževno, da smo z največjo težavo spravili domov seno. Mnogi so imeli tudi po teden dni pokošeno travo na travnikih in še niso čisto suhe spravili domov. Zadovoljni so bili, če so na pol posušeno seno zložili v kozolce. Od dežja izprana krma je seveda izgubila mnogo hranilne vrednosti.

Poleg deževja smo imeli tudi nekajkrat neurja s točo. Toča je napravila občutno škodo, ki jo je nedavno ocenila uradna komisija. Najbolj je prizadeto žito, predvsem pšenica. Pa tudi krompir in fižol. V naši občini Št. Vidu na Dolenjskem so od toče prizadete naslednje vasi: Veliki in Mali Kal, Velike in Male Češnjice (ti dve vasi sta med najbolj prizadetimi). Nadalje je toča napravila veliko škode v Št. Pavlu, Zaborštu, Praprečah, Vidmu, Selu pri Št. Pavlu, Temenici in Dolenji vasi. Mimo navedenih vasi si je komisija ogledala tudi škodo v Petrušnji vasi in seveda na sedežu občine v Št. Vidu. Ponekod je toča uničila tudi čez 50% posevkov. Celotna škoda v naši občini znaša nad pol milijona dinarjev. Ljudstvo želi, da bi mu šli odločujoči činitelji zdaj v nesreči na roko. Ujme, ki jih doživlja naš kmet, nujno terjajo zavarovanje proti neurju. Vprašanje zavarovanja proti ujmam se sicer vsako leto ob času neviht živahneje obravnava, a resno še ni prišlo v pretres.

Prva pomoč oškodovancem

Ljubljana, 25. julija

Banska uprava je nakazala kot prvo pomoč oškodovancem po toči v srezu celjskem 85.000 din in oškodovancem v srezu konjiškem 45.000 din. Podpora je namenjena za nakup semenja, umetnih gnojil, škropiva in sličnih potrebščin.

Trije novi člani sovjetskega poslaništva v Beogradu, ki so v torek popoldne z letalom prispeli iz Moskve (od leve na desno): poslaniški svetnik Lebedev, poslaniški pisar Saharov in drugi poslaniški tajnik Solod (četrti v vrsti). Na letališču sta jih pozdravila tajnik sovjetskega poslaništva Patrikijev in njegova soproga

Kulturni pregled

Češki epos o Jugoslaviji

Češki pesnik in žurnalist Adolf Veselý je bil v zadnjih dveh desetletjih splošno znani delavec za kulturno zbližanje med slovanskim severom in jugom. Več let je urejeval prilogo »Českoslov.-jihoslov. revue« z naslovom »Slovanský Jadran«, v kateri ni priobčeval samo propagandnih člankov in raznih informacij o jugoslov. delu Jadrana, marveč je tu objavljal tudi prevode iz slovenske, hrvatske in srbske lirike. Adolf Veselý je nadalje v raznih praških dnevnikih seznanjal občinstvo z jugoslovenskim kulturnim življenjem. Izdal je dvanajst zvezkov lirike, izmed katerih je ta in oni dosegel dve izdaji, pet knjig pripovedne proze, eno knjigo dramatike in več publicističnih del, med njimi knjižico o skladatelju Leošu Janáčku.

Najpomembnejši dokument vezi in simpatij, ki spajajo Adolfa Veselega s slovanskim jugom, je 160 strani velike 8⁰ obsegajoča pesniška knjiga »Vítr od moře«. Ta »jadranski epos« je izdal pod pokroviteljstvom Češko-jugoslov. lige praški založnik L. Mazáč, ki je pred leti založil serijo desetih knjig — prevodov iz slovenske, hrvatske in srbske literature. Posamezni deli te pesnitve so izšli že prej in pesnik je prejel zanje nagrado Češke akademije. Sedaj je pred nami celotno delo, izdano v lično natisnjeni knjigi in opremljeno z naslovno risbo L. Rambouske.

V češki pesniški književnosti ni malo stvaritev, ki jih je inspiriral slovanski jug. Spomnimo se samo spisov Josefa Holečka, izmed novejših pa zlasti hercegovinskih motivov lani umrlega Jiřija Mahna. V lepi prozi je prav v zadnjem letu opozorila nase trilogija Antonina Šramka iz življenja starega Dubrovnika. Jadranski epos Adolfa Veselega je zanimiv zlasti zaradi tega, ker opeva v okviru življenjske usode dalmatinske rodbine Novljanov razvoj in zedinjenje Jugoslavije.

Epos je razdeljen v tri dele. Prvi knjiga z naslovom »Strážce majáku« (čuvar morskega svetilnika) se dogaja na otoku Korčuli. Začenja jo slikoviti opev igre »moreška« in nadaljuje bridka usoda mladega ribiča Ante Novljana, ki mu med svatovsko vožnjo po viharnem morju izgine komaj poročena žena Zorka. Ta motiv je pesnik razpletel v vrsto liričnih in epičnih pesmi, v katerih blazna bolest nesrečnega čuvarja morskega svetilnika kontrastira z lepoto in grozo morja, čigar opisi se pojavljajo v raznih variacijah kakor posamezni motivi v simfoniji.

Drugi del eposa z naslovom »Volání moře« (klic morja) oživlja idilično stran pomorskega in primorskega življenja. Osrednja oseba tega dela je kapitan Peter Novljan, ki se je bil že povzpel nad siromašne prednike. Lov na ribe, kapitanova pripovedovanja o pustolovnih doživljajih v širnem svetu, opevi slavnosti trgatve v soncu in vriskajočem veselju prehajajo v ljubko apoteozo rodbine in izžarevajo toplo domovinsko čustvovanje.

Tretji del »Slunečný jas« (Sončna jasnina) kaže Novljanovo rodbino na višku njenega socialnega vzpona, v delu za zedinjeno in močno Jugoslavijo. Kapitanov sin Frano je predsednik jugoslovenske vlade, hčerka Zorka učiteljica, Milica pa dramatska umetnica. Vsi trije vtelešajo v sebi pozitivne strani jugoslovenskega značaja in služijo vsak po svoje veliki ideji državne skupnosti. Ob koncu pesnitve prehaja pesnikov zanos v vizijo bratskega sporazuma med Jugoslavijo in Bolgarijo in pesnik vzklika:

Štirje slovanski rodovi možato
drug poleg drugega, soglasno
dvigajo k soncu naroda ime:
Živela Jugoslavija! Živela slavna
skupna starodavna mati!

Tako se epos Adolfa Veselega razvija v čedalje širšem krogu: prehaja s tesnega ribiškega otoka od poezije morja in sončnih vinogradov na njegovih obalah tja na široka svetovna morja in se odtod razvija v opev blagorodnega in nesebičnega dela za narod, za zedinjeno državo, za velike nacionalne ideale slovanskega juga. »Veter z morja«, veter s tople in idilične Korčule, se spreminja v simbolni izraz gibanja, ki zajema široko domovino.

Pesnitev je zgrajena nekako na muzikalni podlagi, v obliki simfonije v treh stavkih, ki se tu in tam razceplja v lirične motive. Le-ti spremljajo v obliki lahnih prehodov, danih zdaj v razposajenem, zdaj v malce zamišljenem allegru, epični maestoso poglavitne téme, ki teče skozi vse tri dele. Pesnik je pokazal pri tem znatne oblikovne sposobnosti, prav kakor zrelo obvladanje pesniškega jezika.

Morskie opopia Veselý tudi Slovence in Slovenijo. Tako se na str. 110 oglaša poslanec Prešern iz Ljubljane in pravi med drugim (navajam v proznem prevodu): »Tu je vzhod, pri nas zapad, meja dveh kultur, in vsakomur je bolje na svojem. Ali naj bi se naglo ogreli za nenavadno in se odpovedali svoji veri in besedi? Nesmisel! Iz tisočih gorskih cerkvic se bodo poslej samo po slovenski oglašale molitve Bogu za to državo; to vam lahko slovesno izpričam, želeč v imenu milijona Slovencev uspeh vladi in izražajoč ji zahvalo!«

To je v skladu s čustvi zmagovitega Korčulanca Frana, ki je v svoji viziji zedinjene Jugoslavije dogledal že prej zelene vrhove slovenske zemlje in občutil njih vonj po senu in smrečju. V svoj patetični privid nove, svobodne domovine je vpletel tudi že program, dostojen borbe in truda:

Zedinjevati narod v misli, duhu,
prežeti glave s tvornim nemirom,
zatirati vse, kar uničuje, slabi!
Vsemu, kar cvete, dajati sonca!
Povzdigniti narod na svetsko višino,
graditi slavno Jugoslavijo!

Kakor koli so lahko ti patriotični toni in akcenti iskreni, so tu in tam vendarle nekoliko okorno včlenjeni v pesnitev in s svojo poetično vrednostjo ne odtehtajo pesniških slik iz prirode in iz ljudskega življenja v Dalmaciji. Vzlic raznim kritičnim ugovorom pa lahko sklepam, v kolikor mi dopušča poznanje dosedanjega dela Adolfa Veselega, da je z »Vetrom z morja« dosegel višek svoje dosedanje pesniške tvorbe in spisal delo, ki zastopa dovolj dostojno duhovne vezi med slovanskim severom in jugom.

—o.

Skandinavsko-jugoslovenski stiki

V Zagrebu obstoji že od leta 1937 »Švedsko-jugoslovensko društvo«, ki se je ob desetletnici preimenovalo v »Skandinavsko jugoslovensko društvo«. Za prvo desetletje svojega delovanja je letos izdalo posebno spomenico, ki sta jo uredila dr. Franjo Bučar in dr. Nikola Neidhardt. Spomenica objavlja mnogo zanimivosti o zvezah slovanskega juga s skandinavskimi narodi in državami.

Obširen članek o zgodovinskih in kulturnih zvezah severa in juga, zlasti Švedov in Hrvatov, je napisal predsednik »Skandinavsko-jugoslovenskega društva« prof. dr. Franjo Bučar. Najprej obravnava zgodovinske zveze, ki segajo daleč nazaj v XI. stoletje, v dobo močnega hrvatskega gibanja za narodno cerkveno bogoslužje. Ti stiki in oni nadaljnjih stoletij so bili sovražnega značaja. Hrvatje so se v raznih službah hrabro borili s Švedi in Danci. Švedski kralj Gustav II. Adolf je Hrvate imenoval »novo pleme vragov« in je tudi padel leta 1632 pri Lützenu od roke hrvatskega konjenika. Zaradi svojega junaštva so bili Hrvati strah in trepet sovražnikov, s katerimi so se borili. O tem pričajo razne litanije in molitve, ki jih je narod na severu molil proti Hrvatom. Te so se običajno končale z besedami: »Varuj nas Bog kuge, lakote, toče in Hrvatov!«. Pri Švedih je takrat nastala beseda »krabat«, ki je pomenila močnega, neustrašnega človeka. Beseda se je v tem pomenu ohranila v švedščini do danes. Zanimiv spomin na južne Slovane in 30-letno vojno je ohranjen v starinskem gradu Läckö na obali Wenernskega jezera na Švedskem. V njem je dvorana, posvečena westfalskemu miru. Na stropu te dvorane se nahajajo grbi vseh pokrajin, s katerimi so se Švedi vojskovali. Med njimi je tudi grb Hrvatske, Štajerske in drugih južnoslovanskih pokrajin.

S smrtjo kralja Gustava II. Adolfa prenehajo »sovražni stiki« in se začenjajo

Domače vesti

Če noče gora . . .

Pri nas — živim v industrijskem kraju na deželi — smo pravkar vnovič doživeli, koliko resnice je na starem izreku: Če noče gora k Mohamedu, mora pač Mohamed k nji. Včasih že pride kaj vmes, da je tako.

Sredi doline imamo lepo, prostorno cerkev, v kateri so vsako nedeljo maše s pridigo, pa tudi med tednom nismo brez službe božje, četudi je župna cerkev malo od rok. Zlasti med ženskim svetom je dosti dobrih vernic, le delavci tovarne so po večini zakrknjeni in ne pridejo blizu. Od nekdaj jim je bila krčma ljubša od božjega hrama, a tudi v novejši dobi, ko so se med njimi uveljavile razne strokovne in kulturne organizacije in se je prosveti začela odpirati pot med množice, se stvar ni kaj prida spremenila. Takšni so pač ti naši delavci: časopis jim gleda iz žepa, iz knjižnice nosijo po cele skladovnice knjig domov, v dvorani, kjer ima njihova organizacija lokal, ti vneto podebatirajo o vsem, kar življenje prinese na dnevni red — ampak v cerkev jih ne pripraviš.

A možje, ki jim je v roke izročena ta skrb, ne spadajo med tiste, ki kaj kmalu vržejo puško v koruzo. Zbrali so se in odločili: pred vrati v tovarno postavimo še eno cerkev zanje. — Tako jim bo najbrž uspelo, da bodo njihove duše hudiču strgali iz krempljev.

---

* **»Ljubljana« prepeljana v Boko Kotorsko.** »Ljubljana«, ki so jo pred krakim dvignili iz morja, je bila zdaj odpravljena v Boko Kotorsko. V njenem spremstvu se je nahajalo več naših ladij, vlekla pa jo je ladja »Spasilac«.

* **Prvi hrvatski zvočni film** bodo kmalu predvajali v Zagrebu. To je »Pobjednik« Otona Oreškovića, film iz hrvatskega kmečkega življenja. Hkratu bo prikazana tudi proslava dr. Mačka, ki se že razvija in jo bodo prihodnji teden že predvajali. Ves film bo v srbohrvaščini in dolg okoli 3.000 metrov. Glavne vloge imajo najboljši hrvatski komiki Tkalec, Rutić, Jovanović i. dr. Film bo stal preko milijon dinarjev. Vse priprave zanj so že končane in oktobra ga bodo že lahko predvajali. Režijo vodi znani režiser Gjorgjević.

Koža se ne obriba in ne postane sveža, če se pred turo uriba z Gregoričevim »Borosanom«. Zahtevajte brezplačen vzorec v drogeriji Gregorič, Ljubljana, Prešernova.

---

* **Sezona na Bledu.** Kljub težkim časom, ki tujskemu prometu pač niso naklonjeni, je Bled to poletje dobil že razveseljivo lepo število gostov. Neugodno vreme kajpak nagaja letovanju, a najbrž smemo upati, da so se najhuješe plohe že izlile in da nam bo odmerjenih še mnogo lepih, sončnih dni. Vsi hoteli in penzioni na Bledu in v okolici redno obratujejo, je pa, razume se, še zmerom dovolj prostora, da bi letos tudi domači gostje lahko prišli na svoj račun.

* **Nenavadna stava.** Pančevo je v torek popoldne doživela nenavadno senzacijo. Delavec Jano Dombig je v slabe pol ure za stavo 10 dinarjev pojedel dva kilograma peska. Spočetka je Dombig mirno požiral pesek, potem pa se je kmalu začel potiti in je moral poseči po vodi, da je laže požiral suhi pesek. Končno sta oba kilograma peska izginila v Dombigovem želodcu, ki je postal težak ko kamen, Dombig pa je dobil svojih 10 dinarjev.

* **Planina pri Rakeku se pripravlja na svečan dogodek.** Po večletnem prizadevanju Slovenskega avtomobilskega kluba bo v nedeljo 28. t. m. otvorjena nova obmejna carinska zgradba in izročena svojemu namenu. Da da pomembnosti tega dogodka še poseben poudarek, se je Slovenski avtomobilski klub odločil, da priredi ta dan v Planini tudi proslavo svojega zaščitnika. Izletniki-avtomobilisti in motociklisti se bodo sestali ob 10. pred novo carinsko hišo v Planini pri Rakeku, da prisostvujejo svečanosti, nakar bo po majhni zakuski odhod v Novo vas, kjer se bo udeležencem nudila prilika, da si ogledajo polete brezmotornih letal. Za udeležence izleta bo po predhodnem naročilu v Novi vasi zgodnja večerja. Za razvedrilo in zabavo bo poskrbel klub. Za večerjo, ki bo pripravljena v Novi vasi v gostilni Stanka Lenarčiča, sprejema naročila tajništvo kluba do danes dopoldne (telefon št. 41-93).

* **Apel ločenkam. V Zagrebu so** svoj čas osnovali svojevrstno društvo — Društvo za zaščito ločenih žen. Te dni je predsednica tega društva ga. Ruža Sarvaševa poslala oklic vsem ločenkam, v katerem jih vabi, naj pristopajo v društvo ter s skupnimi močmi gredo na delo za svoje pravice. Glavno skrb bodo posvetile otrokom, ki jim bodo skušale biti skrbne matere in jim dale potrebno vzgojo, da nekoč postanejo dostojni člani človeške družbe. Obenem predsednica svetuje vsem omoženim ženam, naj prenašajo »zakonski jarem« kar nadalje, ker ne vedo, v kako težkem položaju se nahajajo ločene žene.

* **Moderno avtobusno postajo** bodo zgradili v Zagrebu. Gradnja bo stala okoli 800.000 dinarjev.

* **Električni tok je ubil** 42letnega delavca Franjo Crneca, zaposlenega v rudniku Peklenici pri Varaždinu. Ko se je spuščal v jamo, se je po nesreči dotaknil električnega voda in bil na mestu mrtev. Zapustil je ženo in dvoje otrok.

* **V Južni Srbiji raste čaj, ki je boljši od kitajskega.** Na skopljanskem trgu kmetje že dolgo z velikim uspehom prodajajo tako zvani kačanički čaj, ki mu rečejo tudi šarplaninski ali ljubotenski čaj. To je preprosta planinska rastlina, ki daje skuhana izredno okusno, krepčilno in zdravilno pijačo, pa so se pozanimali zanjo tudi rastlinoslovci in zdravniki. Analiza je pokazala, da je kemični sestav kačaničkega čaja organizmu koristnejši kakor kemični sestav kateregakoli inozemskega čaja. Kakor se čuje, namerava tudi naša vojska nabaviti večjo količino tega čaja. Če bo kačanički čaj dobil v svetu veljavo, ki mu gre, bo to za siromašne kraje na jugu, velikega gospodarskega pomena.

* **Otroka z dvema glavama** je rodila v Grljanu blizu Zaječara 20letna kmetica Ljubica Floričeva. Otrok je živel 24 ur in vzbujal v vsej okolici nenavadno razburjenje. Do poroda je prišlo 3 mesece prezgodaj. Ljubica je rodila v bolnišnici in otrok z dvema glavama je bil za zdravnike pravi fenomen, za mlado mater in njenega moža pa težka nesreča.

* **Iz Save so v Beogradu potegnili truplo človeka,** ki je imel okrog vratu privezan kamen, težak okoli 30 kl. Truplo je našel eden izmed kopalcev. Utopljenec je imel na eni nogi opanek iz gume, druga je bila bosa. Več sto radovednežev je bilo v hipu okoli utopljenca. Skušali so ga izvleči iz vode, ali nekaj težkega je truplo vleklo v globino. Nekaj hrabrejših plavalcev se je potopilo in odkrilo 30 kg težak kamen, ki ga je imel utopljenec privezanega okoli vratu. V utopljenčevi obleki so našli listine, ki so se glasile na ime Ljubisava Krezića, starega 27 let, posestnika iz Ostružnice. Krezić je pred dnevi nenadoma izginil zdoma in je ostalo vse poizvedovanje za njim brezuspešno. Užival je glas poštenega in pridnega delavca. Očitno gre za umor.

ČEMU SE MUČITE Z DOLGOTRAJNIM VKUHAVANJEM?
Z **MARMELIN**-om pripravite brez truda v 8 minutah trajno marmelado s prirodnim okusom ob ohranitvi arome in vitaminov iz vseh vrst sadežev. — Navodila v **drogeriji KANC**, Ljubljana, Židovska ul.

---

* **Iz preobjestne šale — smrt.** V Novi Gradiški sta se v neki gostilni šalila šofer Franjo Vrančić in brivski pomočnik Ivan Jušić. V preobjestni šali je Vrančić potegnil iz žepa svoj revolver in ga dal Jušiću. »Vzemi in me ubij!« mu je zaklical, nakar je Jušić res vzel revolver in ga sprožil. Strel je zadel mestnega uslužbenca Ivico Vujića, ki je stal v gostilnici. Nesrečni Vujić je rani podlegel.

* **Dom na Polževem** vabi izletnike, avtomobiliste in motociklistične izletnike in letoviščarje. Dnevna oskrba je 50 din. Telefon: Višnja gora 1. (—)

* **Nevaren ropar in vlomilec prijet.** Pod tem naslovom smo v nedeljo poročali o aretaciji Avgusta Ručmana, ki so ga domžalski orožniki prijeli v njegovem divjem skrivališču v Šumberku. Kakor nas opozarja prijatelj lista z Dolenjskega, pa so se v poročilo vrinile nekatere netočnosti. Marija Pirčeva z Blok in Debeljak iz Žigmaric pri Sodražici sta povsem po naključju naletela na Ručmana, ki se je znal pred ljudmi zmerom delati nedolžnega siromaka. S seboj je imel nekaj blaga in dragocenosti, ki jih je po lastnem zatrjevanju podedoval po nedavno umrli sestri, a rad bi bil vse skupaj spravil v denar, češ, da mora na orožne vaje in da težko izhaja brez pijače. Na to prigovarjanje sta Pirčeva in Debeljak odkupila nekaj predmetov, o katerih sta bila prepričana, da so poštenega izvora. Pirčeva je bila po zaslišanju že prejšnji teden izpuščena na svobodo. Preiskava bo, upajmo, do kraja razčistila stvar.

* **Tragična smrt kmeta, ki je tri žene napodil iz hiše.** V Tolisavcu pri Krupnju je živel kmet Vidoje Milovanović, ki je bil človek posebne vrste. Pred 15 leti se je oženil, a ker mu žena ni rodila otroka, jo je napodil od hiše. Poiskal si je drugo, a ta mu je bila preveč živa in temperamentna in jo je prav tako pognal čez prag. Nato je vzel k sebi 20letno Cveto Krsmanovićevo. Cveta je bila poročena in je bila noseča, a prav to je Vidoja najbolj navezalo nanjo. Ko je rodila otroka, je dal takoj del svojega posestva prepisati nanj. Čez čas pa se je naveličal obeh, pa je zahteval od žene, naj mu vrne papirje o prepisu, naj pobere šila in kopita in izgine. Cveta se mu je pogumno postavila po robu, kar je Vidoja hudo raztogotilo. Pobral je stol in navalil na ženo, ona pa je zbežala pred njim na dvorišče. Tam je bila prislonjena sekira, in ko je Vidoje, ki je bil močan in nasilen človek, s stolom v roki prihitel za njo, je s sekiro mahnila po njem in mu presekala vrat, da je kmalu izkrvavel.

* **Z razbito lobanjo je ozdravel.** Poročali smo že svoječasno o spopadu med hribovskimi fanti na Savi pri Litiji. Pri spopadu je bila laže ranjena večina udeležencev, a huje ranjena sta bila dva moža, ki sta jih mirila. Občinskemu odborniku Zoretu so fantje z železnim drogom prebili lobanjo. Še bolj pa jo je izkupil tesar Janez Lamovšek iz Polšnika, ki se je takrat vračal domov z dela. Njemu so preklali lobanjo in je litijski zdravnik zaradi nevarnega stanja odredil takojšen prevoz v ljubljansko bolnišnico. Vsi so bili prepričani, da Lamovšek ne bo ostal pri življenju. Mož pa je izredno trdne narave in se je zdaj izlizal kljub smrtnim poškodbam. Te dni so ga prepeljali domov, pa še vedno čuti usodne posledice. Za enkrat se mu še ni vrnil dar govora, ki ga je izgubil zaradi pretresa možganov. Vrnitve očeta se je silno razveselila Lamovškova družina. Zdaj se je tudi zadeva obtoženih fantov preokrenila na bolišo, ker bodo sojeni po milejšem paragrafu.

Vlacet kis za vlaganje sočivja priznano dober liter Din 4.— prodaja **drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul.**

Iz Ljubljane

u— **Novi seznami davčnih osnov ljubljanskih davčnih zavezancev** so od danes dalje razgrnjeni na magistratu, in sicer za mesarje, pekarne, sedlarje, torbarje, ščetarje, tapetnike, pleskarje, kleparje, kotlarje, vodovodne instalaterje, ključavničarje, kovače, mehanike, dimnikarje, šivilje, krojače, privatne učitelje in tudi za umetnike. Ti seznami bodo razgrnjeni do vključno 1. avgusta na mestnem poglavarstvu pri vratarju magistrata v pritličju leve hiše na Mestnem trgu. Seznami za zdravnike, zobozdravnike in dentiste, za notarje in odvetnike, za inženirje, arhitekte in geometre ter za brivce in čevljarje bodo pa razgrnjeni samo do vključnega 28. julija

u— **Razstava idejnih osnutkov za »Dom onemoglih na Bokalcah«** v Jakopičevem paviljonu je podaljšana do vključno nedelje. Vstopnine ni.

u— **Uprava Hubadove župe** poziva včlanjene ljubljanske mešane in moške zbore k pevski vaji danes v petek 26. t. m. ob 20. v telovadnici realne gimnazije v Vegovi ulici. Udeležba mora biti stoodstotna.

u— **Rezervnim oficirjem sporočamo**, da se bodo izdajale železniške legitimacije iz tehničnih razlogov le enkrat mesečno. Prijave se bodo zbirale do 5. vsakega meseca nakar se bo naročilo skupno izvršilo. Opozarjamo vse tovariše, naj ne čakajo z naročilom železniške legitimacije do poslednjega dne, ko jo potrebujejo. Uprava pododbora Združenja rezervnih oficirjev v Ljubljani.

u— **Velik kazenski proces pred okrožnim sodiščem.** Kljub počitniški praznini, ki vlada po hodnikih in razpravnih dvoranah justične palače, se obeta te dni kazenski proces večjega stila. Danes ob pol 9. se bo pričela razprava proti odpuščenemu orožniškemu podnaredniku Ivanu Slopšku zaradi zločina umora in več drugih kazenskih deliktov, tatvine in napravljanja lažnih listin. V začetku januarja so, kakor smo že takrat poročali, našli na samotnem kraju v Klečah v gnoju zakopano truplo Antona Hribernika. Preiskava je ugotovila, da je bil Hribernik umorjen in oropan. V javnosti so krožile najrazličnejše govorice in domneve o dozdevnem storilcu. Nekateri so pripisovali umor Hačetu, ki je takrat še strašil po svobodi. Prijeli pa so obtoženega Slopška, ki je pod težo dokazov umor tudi priznal. Istočasno bodo sedeli na zatožni klopi trije bratje Rotarji, Martin, Peter in Ivan, ki so obtoženi, da so Slopšku pomagali in ga nagovarjali k raznim tatvinam. Razprava bo zelo zanimiva in bo gotovo zbudila veliko zanimanje v javnosti.

u— **Brivsko-frizerski pomočniki in pomočnice!** Podzveza organizacije brivsko-frizerskih pomočnikov in pomočnic podružnica v Ljubljani poziva vse v Ljubljani zaposlene pomočnike in pomočnice na članski sestanek, ki bo v petek 26. t. m. ob 20. v Prešernovi sobi restavracije »Novi svet« na Celovški cesti. Prešernova soba. Odbor. (—)

u— **Število vpisanih bolnikov** v splošni bolnišnici je včeraj popoldne preseglo število 20.600. Vsekakor velika številka v registrih sprejemnega urada, kjer so podobni rekordi sicer že nekaj vsakdanjega. Največji naval je slej ko prej na kirurgični oddelek, pa tudi ostali oddelki ne zaostajajo dosti za njim. V novem kirurgičnem paviljonu, ki ga grade že več let, stoje že postelje in bolniki, ki jih ogledujejo skozi okna, se vprašujejo, da li bo na koncu vseh koncev novi paviljon vendarle otvorjen.

u— **Dr. Rodoschegg ne ordinira do konca avgusta.** (—)

u— **V osmrtnici za pokojnim g. Albertom Sežunom, magistratnim pisarniškim ravnateljem v p.,** ki smo jo objavili v sredo, je bilo v trojici žalujočih družin pomotoma zapisano Počivalnik namesto Počivavnik, kar s tem popravljamo.

u— **V pijanosti razbil šipe.** V sredo zvečer po 23. je bila Šelenburgova ulica prizorišče razgrajaških izpadov pijanega moškega, ki se je primajal iz Aleksandrove ulice s precej velikim kamnom v rokah ter ž njim z vso silo tolkel po rolojih trgovin. Opotekal se je tako razgrajajoč po ulici, dokler se ni ustavil na vogalu Knafljeve ulice, ob izložbah Tiskovne zadruge. Nekaj trenutkov je mrmraje opazoval na izložbenem oknu razpet zemljevid, potlej pa se je s kamnom z vso močjo zaletel v izložbo, da je zažvenketala razbita šipa. Ker mu divjanja še ni bilo zadosti, je odšel na drugo stran trgovine ob Šelenburgovi ulici ter tudi tam razbil veliko steklo izložbenega okna. Okrog podivjanca se je naglo zbrala množica ljudi, prišel je stražnik in odvedel moža na policijo. Tam so dognali, da je pijani neznanec živčno bolni bivši učitelj M., ki je bil v svetovni vojni težko ranjen v glavo in v vinjenem stanju večkrat podivja do neodgovornega stanja. Čez noč so ga pridržali na stražnici, da se popolnoma iztrezni. Vrednost razbitih uničenih šip znaša blizu 7.000 din in je škoda krita z zavarovalnino.

u— **Kup nesreč.** V Preski pri Medvodah bi se na gozdni poti kmalu pripetila težka nesreča, ko je pokopal voz z drvi pod seboj posestnika Vinka Šušteršiča in njegovega 6letnega sinčka Vinka. Očetu je zlomilo levo roko, sinček pa se je močno poškodoval na hrbtu. — 8letni posestnikov sinko Jože Skale s Polšnika je včeraj doma nekje iztaknil peščico smodnika. Zanimala ga je reč, pa je odnesel smodnik na dvorišče in ga zažgal. Smodnik je kajpak eksplodiral, mu udaril v obraz ter ga nevarno poškodoval na obeh očesih. — Delavka Antonija Motoševa z Ježice je včeraj skladala bruna, pa ji je po nesreči padlo težko bruno na desno nogo in ji jo zlomilo. — Posestnica Marija Maroltova iz Dravelj je na njivi žela žito in se po neprevidnosti tako močno vrezala v levo nogo, da je morala iskati pomoči v bolnišnici. — 13letni sin delavke v tovarni motvoza na Grosupljem Ivan Rosi je včeraj doma v Slivnici plezal na senik ter tako nesrečno padel štiri metre globoko, da si je zlomil desno roko in se močno poškodoval na hrbtu.

u— **V nedeljo s Putnikom NEZNANOKAM.** (—)

Iz Celja

e— **Martin Drugovič †.** Včeraj je umrl v celjski bolnišnici po kratkem, hudem trpljenju v starosti 62 let g. Martin Drugovič, upokojeni podnadzornik policijskih agentov iz Celja. Pokojni se je rodil v Curnovi pri Brežicah. Mnogo let je služboval v Poreču v Istri. Po prevratu se je kot odločno naroden mož stavil na razpolago narodni vladi v Ljubljani in se je vozil kot kurir iz Ljubljane na Koroško, potem pa je bil premeščen k državni policiji v Celju. Tu je sodeloval pri razorožitvi tujih čet, do koroškega plebiscita pa je služboval v Dobrli vasi na Koroškem. Zatem se je spet vrnil v Celje, kjer je ostal dolgo vrsto let. Ko je bila uvedena v Celju mestna policija, je bil premeščen k upravi policije v Ljubljani, od tod pa k sreskemu načelstvu v Murski Soboti. Pred sedmimi leti je stopil v pokoj in se naselil v Celju. Pokojni je bil odličen uradnik. Kot odločno nacionalen mož se je udejstvoval v številnih nacionalnih društvih, tako v Sokolu« in »Soči«. Kot navdušen pevec je bil dolgo vrsto let aktiven član pevskega društva »Oljke«, katerega soustanovitelj, predsednik, tajnik, blagajnik in nazadnje podpredsednik je bil. Lani ga je Jugoslovenski pevski savez odlikoval z zlato kolajno. Pokojni je bil zaradi svoje značajnosti, delavnosti in ljubeznivosti splošno priljubljen in spoštovan. Zapušča sina Norberta, ki je uradnik na sreskem načelstvu v Celju. Pogreb bo v soboto ob 18. iz mrtvašnice mestnega pokopališča. Martinu Drugoviču bodi ohranjen časten spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

e— **Delavstvo keramične industrije v Libojah** nas prosi za naslednjo objavo: Zahvaljujemo se vsem, ki so nas v času stavke v keramični industriji v Libojah pri Petrovčah podprli s prostovoljnimi darovi. Med darovalci so bili domačini kmetje, obrtniki in trgovci. Pa tudi iz drugih krajev so nas podprli, tako da se čutimo dolžne s tem izreči vsem cenjenim darovalcem najtoplejšo zahvalo za podporo v blagu in denarju, kakor tudi za izraze simpatij in naklonjenosti.

e— **Tečaj za kapunjenje** priredi društvo »Mali gospodar« v Celju v nedeljo 28. t. m. ob 9. na dvorišču okoliške deške osnovne šole v Komenskega ulici. Na tečaj so vabljeni vsi interesenti ne glede na članstvo, s seboj pa naj prinesejo peteline, primerne za kapunjenje.

e— **Nov sejem v Vojniku.** V petek 2. avgusta bo v Vojniku pri Celju nov velik živinski in kramarski sejem, na katerega so vabljeni kupci, prodajalci živine in kramarji.

e— **Žrtev napadalca.** V ponedeljek je neki hlapec napadel 54letnega hlapca Ivana Bovho od Št. Petra v Savinjski dolini in ga z udarci s kamnom močno poškodoval po rebrih. Bovha se zdravi v celjski bolnišnici.

Iz Maribora

a— **Šahovske novice.** V torek se je zaključilo prvenstveno šahovsko tekmovanje, ki ga je priredil agilni ŠK »Vidmar«. Rezultati zadnjega kola so bili: Gerželj : Lukeš jun. 1:0, Kukovec : Hvalič 1:0, Lukeš sen. : Ketiš remis, Peče : Reinsberger 1:0, Sonan : Marvin remis, Čertalič : Senekovič 1:0, Kuster : Skralovnik 1:0. Končno stanje uspelega šahovskega turnirja je tole: 1. in 2. mesto si delita Gerželj in Kukovec z 11 točkami, na 3 mestu je Kuster (10 točk), na 4. Lukeš sen. (8), in 6. mesto si delita Čertalič in Ketiš (7 in pol) na 7., 8. in 9. so Peče, Marvin in Sonan (6 in pol), na 10. Reinsberger (5 in pol), na 11. Skralovnik (4 in pol), na 12. Senekovič na 13. Lukeš jun. (2 in pol), na zadnjem pa je Hvalič z eno točko. Tehnični vodja turnirja g. Reinsberger se je ob zaključku zahvalil vsem udeležencem za disciplino ter razdelil igralcem spominska darila.

a— **Ukinitev mariborskih obrt. združenj.** Mariborska obrtniška združenja prejemajo zdaj rešitve kr. banske uprave na svoje pritožbe, ki so jih vložila proti odločbi zbornice o njih ukinitvi. Rešitev druge instance se opira na iste razloge, iz katerih je zbornica izdala odločbe o ukinitvi. Vsa prizadeta združenja bodo zdaj vložila tožbo na upravno sodišče. Samovoljno postopanje predsednika obrtniškega odseka zbornice za TOI v Ljubljani povzroča samo nepotrebne stroške in omejuje delovanje zlasti strokovnih obrtniških združenj v Mariboru, ki ves čas od svojega obstoja uspešno izvršuje svoje naloge.

a— **Dragocen konj se je ubil.** Iz Tscheligijevega hleva je pobegnila 14-letna kobila Belona ter zdirjala po Gregorčičevi ulici preko Trga svobode, Kopališke ulice do Kneza Koclja ulice, kjer se je zaletela v zid. Kobila je obležala s hudimi poškodbami, da so jo morali zaklati. Lastnik g. Tscheligi trpi okoli 15.000 din škode.

a— **Modras pičil otroka.** Ko je 11-letni sin kurjača državnih železnic Ivan Črepinko, stanujoč v Delavski ulici 12 na Pohorju nabiral jagode, ga je pičil modras v nogo, ki je tako zatekla, da so morali dečka prepeljati v bolnišnico, kjer so mu nudili zdravniki učinkovito pomoč.

a— **Vsak dan nesreče.** Cirkularka je odrezala prste na levici 30-letnemu tesarju Josipu Plojerju, stanujočemu na Ruški cesti 3. — 9-letni posestnikov sin Gabrijel Šerbinek iz Jedlovnika je tako nesrečno padel s senika, da je obležal z zlomljeno ključnico. — Pri padcu s kolesa si je zlomil levico 15-letni posestnikov sin Ernest Smodej iz Vukovskega dola. — Žrtev padca s kolesa je postala tudi 29-letna Elizabeta Krajnčeva iz Pesnice, ki si je pri padcu zlomila levo nogo.

Iz Škofje Loke

šl— **Tujsko prometna sezija.** Nemirni svet okrog nas je povzročil, da je zdrknila tujskoprometna sezija navzdol. Pri tem pa nočemo reči, da ne bi imeli v Škofji Loki prav nikakih gostov. Ne! Le manj jih je in pozna se, da živimo v izrednih časih. Letos so izostali dijaki in dijaknje Počitniške zveze, ki so prejšnja leta prav živahno poživljali mesto. Tujskoprometno društvo, katerega sedež je na Mestnem trgu, ima v evidenci proste sobe in postelje. Več razgibanega življenja je v kopališču TPD, ki bi seveda imelo še večji obisk, da nimamo tako deževnega in nezanesljivega poletja. Ne mine skoraj dan brez kapelj. Z ustalitvijo vremena je pričakovati, da se bo sezija še nekoliko stopnjevala z ljudmi, ki žele preživeti nekaj tednov izven mestnega prahu in hrupa.

ZADNJIKRAT! Revolucionarna epopeja iz burne francoske zgodovine **PLES NA VULKANU**
Glavni igralci: GUSTAV GRÜNDGENS, SIBYLLE SCHMITZ in THEO LINGEN
Predstave ob 16., 19. in 21. uri. **KINO UNION tel. 22-21**

Samo še danes napeta kriminalna drama ameriških tajnih detektivov:
Kino Sloga, tel. 27-30 ob 16., 19. in 21. uri. **Gentleman vlomilec** (Povratek Arsena Lupina.)

---

kulturni. Švedski prestol je zasedla njegova hči Kristina, ki pa se je kmalu odpovedala kroni ter se naselila v Rimu. Tu je ustanovila dvorsko znanstveno akademijo, katere člani so bili tudi nekateri v Rimu živeči južni Slovani, med njimi poslanik Dubrovnika in poznejši kardinal Niko Radulović in ravnatelj vatikanske knjižnice Stjepko Gradić. Ko je Kristina prestopila v katoliško vero, ji je hrvatski pesnik Junio Palmotić (1606—1657) posvetil svoje največje delo, religiozni spev Kristijado.

Pozneje je prišlo do vedno večjih osebnih stikov med Švedi in južnimi Slovani. Vdova bana Jelačića Sofija je bila nekaj časa v Stockholmu ter je bila tudi sprejeta na švedskem dvoru. Še pozneje nastanejo znanstvene zveze med Hrvati in Švedi. Od svoje ustanovitve leta 1867. pošilja Jugoslovenska akademija v Zagrebu svoje publikacije v zameno univerzi v Upsali, pa tudi drugim skandinavskim znanstvenim zavodom. Ko je umrl dr. Franjo Rački, je prišel na njegov pogreb iz Upsale švedski slavist A. Lundell, ki je ob odprtem grobu govoril v nemščini in hrvaščini o zaslugah pokojnika.

Pred in med svetovno vojno je imel najtesnejše zveze s slovanskim jugom švedski pisatelj in slavist dr. Alfred Jensen iz Stockholma. Že več kot desetletje pred nastopom novega stoletja je obiskal Beograd, Sofijo, Zagreb, Ljubljano in druga naša mesta. Mož je bil že takrat odličen prevajalec iz ruskega slovstva, nato je začel prevajati tudi iz srbohrvaščine. Izvrstno je prevedel Mažuranićevo »Smrt Smail-age Čengića« in Njegošev »Gorski Vijenac«. Poleg teh je prevajal tudi Preradovića, Gjalskega, Kranjčevića, Radičevića, Veselinovića, Matavulja, Aškerca in Vojnovića. Leta 1900 je spisal v nemščini študijo »Gundulić und sein Osman«.

Dalje opisuje pisec članka obiske raznih skandinavskih učenjakov v Jugoslaviji in naših v skandinavskih državah. Stare hrvatske glagolske napise je dalje časa proučeval univ. prof. Anton Kalgren iz Kodanja, danski arhitekt Einar Dyggve pa je več let proučeval razvaline Solina ter se tudi bavil z rekonstrukcijo Dioklecijanove palače v Splitu. V Kodanju je izdal monumentalno delo »Rechérche a Salone« v dveh delih (I. del l. 1928, II. del l. 1933). Sodeloval je tudi pri izkopinah v Stobiju. — Obširneje se dr. Bučar bavi v članku tudi s telovadnimi zvezami med Švedi in Hrvati. Ti izvirajo iz leta 1890., ko je univ. prof. dr. Izidor Kršnjavi na Švedskem proučeval kot prvi južni Slovan švedsko gimnastiko.

Velike zasluge na polju švedsko-jugoslovenskega kulturnega in trgovskega zbližanja ima leta 1939. umrli jugosl. gen. konzul v Stockholmu Carl Adam Carlson, ki je bil že pred vojno srbski konzul. Od leta 1931. do svoje smrti je dajal zagrebški univerzi po 10.000 dinarjev za počitniški strokovni študij njenih mlajših nastavnikov na Švedskem.

Zelo važne so tudi zveze severa in juga na literarnem polju. V srbohrvaščino in slovenščino je prevedeno iz skandinavskega slovstva skoraj vse, kar reprezentira najboljše severne pisce. Dr. Fr. Bučar je na koncu »Spomenice« objavil obširno bibliografijo, v kateri med drugim navaja vse slovenske in srbohrvatske prevode iz skandinavskih jezikov. Od naših dramatikov se je na severu zlasti uveljavil Begović, čigar »Pustolovca pred vrati« so vprizorili v Oslu in Bergenu na Norveškem.

Kratek pregled o trgovskih odnosih med Jugoslavijo in Švedsko je napisal za spomenico konzul Ragnar Wahlin. Živahnejši trgovski stiki so nastali šele leta 1937. po sklenitvi jugoslovensko-švedske trgovinske pogodbe. Leta 1938. je znašal naš izvoz na Švedsko 30,923.000 dinarjev, uvoz pa 34,011.000 dinarjev. V glavnem smo izvažali rudo (krom in boksit), kodeljo, živinsko krmo, suhe slive, grozdje, jabolka, tobak, kože, koruzo in olivno olje. — Švedskih turistov je bilo v Jugoslaviji leta 1938. preko 2000.

O delovanju Švedsko-jugoslovenskega društva v Zagrebu v desetletju 1927—1937 je napisal izčrpno poročilo društveni tajnik dr. Nikola Neidhardt. Društvo je bilo ustanovljeno 16. junija 1927, na rojstni dan švedskega kralja Gustava V. Njegovi člani (zlasti dr. Fr. Bučar, evang. škof dr. F. Popp in dr.) so prispevali mnogo člankov v razne časopise in liste ter imeli lepo število predavanj v radiu in javnih po raznih krajih Jugoslavije. Društvo je priredilo tudi več švedsko-jugoslovenskih večerov s koncerti ter organiziralo nekaj dijaških ekskurzij na Švedsko in v druge skandinavske države.

Serijo člankov, ki imajo vsi résuméje v švedskem jeziku, zaključuje studija dr. Ivana Bacha o največjem švedskem kiparju Carlu Millesu, ki ga pisec primerja z našim Meštrovićem. Študija je bogato ilustrirana s posnetki Millesovih del.

»Spomenica Švedsko-jugoslovenskega društva v Zagrebu« je s svojo bogato vsebino lep prispevek k še tesnejšim jugoslovenskoskandinavskim stikom.

Vekoslav Bučar

Zapiski

Odlomek iz romana Prežihovega Voranca »Požganjica« je objavil zagrebški »Savremenik« v svojem pred dnevi izišlem počitniškem zvezku. Odlomek je prevel V. Ivanuša.

Italijanski kipar Arnaldo Zocchi, predsednik najvišjega sveta za lepe umetnosti v Rimu, je umrl pred dnevi v starosti 78 let. Izdelal je med drugim spomenik carja-Osvoboditelja v Sofiji, ki je dobro znan vsem obiskovalcem bolgarske prestolnice.

Preureditev mesečnika »Ženski svet«. Pravkar izišla julijska številka je predstavila »Ženski svet« v novi živahnejši grafični obliki in z učinkovitimi redakcijsko-tehničnimi preosnovami. Na uvodnem mestu prinaša krajši portret pisateljice Sigrid Undsetove, za njim pa članek Anice Černejeve »Mladini, ki vstopa v življenje«. Poezijo zastopa samo Černejeva z dvema pesmima, lepo prozo pa Milena Mohoričeva (»O bežečem konju«), Zmago Švajger (nadaljevanje »Biča zemlje«), Sigrid Undsetova (začetek romana »Gospa Hjeldova«) in Mary Howardova (»Lepe duše se ne zgreše«). Poleg teh je v listu nekaj krajših črtic in člankov. Obilna, sedaj v sam časopis včlenjena je modna rubrika, nova so ilustrirana navodila za žensko telovadbo. Med drobižem so ocene knjig (Juš Kozak, »Maske«), poročila o umetnosti, o znanosti, o raznih javnih dogodkih. Tudi prejšnja gospodinjska priloga »Naš dom« je zdaj včlenjena v časopis in razširjena. Tako se je »Ženski svet« tehnično prenovil, se bolj približal praktičnemu ženskemu življenju in dobil nekoliko več žurnalističnega nadiha, kar pa takemu listu ni v škodo.

Gospodarstvo

Polemika o podržavljenju Narodne banke

III.

Vprašanje novih pogajanj z Narodno banko

Glede na argument, da koncesija Narodne banke ne more prenehati odnosno da se pogodba z državo ne more spremeniti brez soglasja obeh strank, smo že prikazali, kako so si znali delničarji Narodne banke pri zadnjih pogajanjih leta 1931 izbiti velike koristi. Ali naj se sedaj ta igra ponavlja? Ali naj sedaj znova postane javna služba oskrbovanja gospodarstva z novčanicami predmet kupčije med državo in delničarji Narodne banke, pri kateri se bodo delničarji v svoji nenasitnosti skušali izbiti nove in še večje materialne koristi, kakor so jih že dosegli pri pogajanjih leta 1931. V današji dobi, ko so že skoro povsod prelomili z zastarelimi liralistično kapitalističnimi naziranji, menda ne bomo še razpravljali o tem, ali naj ostane skrb za denar privilegij pridobitvenega podjetja, ki ta privilegij lahko poljubno izkorišča.

Kakor smo že v I. delu povedali, gre pri Narodni banki in njenem ustroju za narodno zadevo, ki se ne da reševati po privatnopravnih vidikih, temveč le s stališča splošnega interesa; če pa je ta splošni interes v nasprotju z interesom delničarjev, se ne sme umakniti splošni interes, temveč privatni interes delničarjev (ta stavek je bil v prvem delu tega članka 24. t. m. spačen).

Tudi spričo rastočih nalog, ki jih ima v današnjem času vršiti Narodna banka v imenu države, je reforma zakona o Narodni banki nujno potrebna. To bo brez dvoma težavna naloga, ki se ne bo dala pravilno rešiti, če bodo soodločevali interesi delničarjev in sedanjih gospodarjev. To vprašanje pa se tudi ne sme reševati z gledišča političnih strank in fiskalnih interesov. Narodna banka vrši v imenu države izredno važne naloge in more te naloge pravilno rešiti le tedaj, če ima vodstvo zavoda pred očmi izključno splošne koristi. Tudi v primeru podržavljenja ne sme Narodna banka postati instrument, s katerim bi lako poljubno razpolagal finančni minister.

Nazori o nalogah novčanične banke so se v zadnjih desetletjih bistveno spremenili. Zakonodajalec se mora zavedati tega velikega preobrata, ki smo ga doživeli ravno na tem področju gospodarske politike. Splošno koristni značaj novčanične banke mora priti v celoti do izraza v novem zakonu, in to ne samo v formulaciji posameznih določb, temveč v vseh konsekvencah, ki izhajajo iz značaja novčanične banke kot ustanove, ki sme služiti le splošnim koristim brez ozira na kakšne pridobitne interese delničarjev in tudi brez ozira na posebne fiskalne interese, ki se ne morejo spraviti v sklad z interesom splošnosti.

Seveda je tudi možno, da Narodna banka formalno obdrži obliko delniške družbe. V tem primeru pa zakon ne sme dajati delničarjem privilegija za izkoriščanje denarnega prometa. Privatnopravno podjetje, ki v imenu države oskrbuje gospodarstvo z novčanicami, nikdar ne sme iz tega posla črpati večjih dobičkov, kakor bi ustrezalo normalnemu obrestovanju vložene glavnice. Delničarjem se more torej vzeti vpliv na vodstvo podjetja. Vrhovnemu načelu, da je novčanična banka splošno koristno podjetje, pa bo ustreženo v tem primeru le tedaj, če bodo delničarji dobili namesto menjajoče se dividende, ki spominja na pridobitno podjetje, garantirano rento v primerni višini in če bo vnaprej izključena možnost, da se z raznimi dotacijami in z zbiranjem tihih rezerv ustvarja možnost za čim večje izplačilo ob eventualni likvidaciji.

Vprašanje vodstva

Pomisleki so bili v zadnjem času izraženi tudi glede vprašanja vodstva v primeri podržavljenja ali izločenja delničarjev iz uprave, češ da bomo doživeli isto, kakor pri drugih državnih finančnih ustanovah, kjer sede v upravi razni upokojeni državni uradniki najrazličnejših strok in eksponenti strank. Taka nevarnost se da z določbami zakona vnaprej odstraniti, zlasti če se postavi načelo, da smejo biti v vodstvu novčanične banke le strokovnjaki v denarnih vprašanjih, ki so neodvisni, in če se tantjeme in honorarji članom uprave vnaprej omejijo in v primeri s sedanjimi tantjemami in honorarji tako občutno znižajo, da bo prenehala večna borba za taka mesta, ki se pogosto oddajajo kot politične ali druge sinekure.

Razburjenje, ki se je pojavilo v zvezi z razpravo o vprašanju podržavljenja Narodne banke, ni izšlo toliko iz vrst manjših delničarjev Narodne banke, kakor iz vrst maloštevilnih veledelničarjev, ki sede tudi v upravi zavoda, kar jim donaša velike dohodke (samo mesto člana v izvršilnem odboru prinaša na leto približno okrog četrt milijona dinarjev dohodkov). Kakšni so danes dohodki članov uprave iz letnih računov Narodne banke sploh ni več razvidno, kajti od leta 1931 so izdatki Narodne banke v ta namen všteti med splošnimi stroški. Do leta 1931 pa so se tantjeme članom uprave gibale na višini 4 do 4.5 milijona din na leto.

Zlasti je paziti tudi na to, da bo v bodoče guverner v svojem delu neodvisen in neodstavljiv, četudi bo postavljen od države, kakor je postavljen sedaj. Pri Angleški banki je veljal skozi stoletja nenapisan zakon, da noben guverner ne sme zavzemati to mesto zaporedoma več kakor dve leti. Šele ko je prišel po vojni leta 1920 na čelo Angleške banke tako odličen strokovnjak, kakor je Montagu Norman, so prelomili s tem načelom (Montagu Norman je sedaj že 20. leto guverner te banke). Načelo, da se po poteku funkcijske dobe vnaprej izključi ponovno postavitev gotove osebnosti za guvernerja, ima mnogo za sebe, kajti tak guverner bo lažje branil interese splošnosti proti eventualnim pretiranim zahtevam države, kakor guverner, ki računa s tem, da bo po poteku funkcijske dobe znova postavljen na to mesto.

V primeru podržavljenja Narodne banke je jasno, da mora biti vprašanje uprave zavoda urejeno tako, da bo banka od vsakokratne vlade neodvisna avtonomna državna ustanova, kakor je n. pr. neodvisna glavna kontrola kot vrhovno računsko sodišče. Taka ureditev bi gotovo v večji meri kakor sedaj zaščitila Narodno banko pred nevarnostjo, da bi se vsaka vlada lahko neomejeno obračala za svoje potrebe na novčanično banko. Nevarnost inflacije, ki lahko pride s te strani je mnogo večja pri sedanjem ustroju Narodne banke, ko vlada lahko vsak čas odstavi guvernerja in oba viceguvernerja.

Potrebna je tudi reforma kreditne politike

Z novim zakonom bi bilo treba postaviti na nove temelje predvsem tudi kreditno politiko Narodne banke, ki je v vseh 20 letih obstoja Narodne banke dala največ povoda za upravičene pritožbe. Naša Narodna banka ni nikoli vršila prave vloge novčanične banke po vzoru novčaničnih bank v drugih državah. Ona bi morala biti predvsem likvidnostna zaslomba za privatne denarne zavode in se ne bi smela baviti z dajanjem običajnih poslovnih kreditov. Tudi po reformi leta 1931. je Narodna banka ostala čaršijska banka v rokah malega števila delničarjev, ki je dajala poslovne kredite tudi številnim malim podeželskim oderuškim bankam in gospodarstvenikom v nasprotju z načelom, da mora Narodna banka dajati le kratkoročne kredite na podlagi blagovnih menic. Res je Narodna banka dajala le trimesečne menične kredite, toda ti krediti so se vedno znova in znova prolongirali in niso imeli nikoli značaja kratkoročnega kredita. V času, ko so banke računale 20% obresti, je pomenil kredit pri Narodni banki po 6% veliko ugodnost, ki pa ni bila vsakemu na razpolago. Male podeželske banke v Srbiji in Vojvodini so smatrale kredit pri Narodni banki kot poslovni kredit in so ga vedno skoro v celoti izkoriščale, medtem ko so denarni zavodi v zapadnem delu države smatrali kredit pri novčanični banki kot likvidnostni kredit in so se ga le malo posluževali. Ko je nastopila denarna kriza leta 1931., so imele te banke na jugozapadu države izkoriščen skoro ves kredit, banke v Sloveniji in na Hrvatskem pa so imele ta kredit po večini neizkoriščen, toda nenadna zapora jim je takrat onemogočila izkoriščanje, kar je v veliki meri poostrilo takratno denarno krizo, ki jo še danes nismo prav preboleli.

Šele tedaj, če se bo uvedla enotna praksa v kreditni politiki Narodne banke v vsej državi, bodo prenehali upravičeni očitki, da daje Narodna banka mnogo manj kreditov zapadnim pokrajinam v primeri z ostalimi krediti. Pravilna reforma kreditne politike Narodne banke pa bo mogoča le tedaj, če bo izločeno pri dajanju kreditov sodelovanje delničarjev. Potem bodo tudi izključene tako ogromne izgube pri meničnih kreditih, kakor smo jih zabeležili v zadnjih desetih letih in kakršnih menda ni izkazala nobena druga novčanična banka v Evropi.

S.

Povišanje telefonske naročnine v Ljubljani

Že v zadnji sobotni številki smo poročali o povišanju telefonske tarife, ki deloma zadene tudi telefonsko naročnino. Doslej je veljala najdražja tarifa I. za vse kraje, ki imajo več kakor 2000 naročniških linij, tarifa II. pa je veljala za kraje, ki imajo od 501 do 2000 naročniških linij. V to tarifo II. je doslej spadala tudi Ljubljana, kjer je nekaj manj nego 2000 naročnikov.

Z odlokom poštnega ministra od 9. julija pa so bile določbe glede telefonske tarife spremenjene tako, da velja sedaj najdražja tarifa I. za vse kraje, ki imajo več kakor 1000 telefonskih naročnikov, tarife II. pa za kraje, ki imajo od 501 do 1000 naročnikov. **Ljubljana je s tem avtomatično prešla v prvi razred. Zato se s 1. avgustom t. l., od katerega dne veljajo novi predpisi, preuvrste telefonski naročniki v Ljubljani iz II. plačinega razreda v I. plačilni razred.**

Odslej znaša telefonska naročnina v Ljubljani **za naročnike v I. skupini** (denarni zavodi, zavarovalnice, trgovska, industrijska, tehnična in druga podjetja z glavnico preko 1 milijona din, veletrgovine, hoteli, restavracije in kavarne prvega razreda itd.) **na leto 3.000 din** nasproti 2.800 din, kolikor je znašala doslej.

Telefonska naročnina **za naročnike v II. skupini** (državni in samoupravni denarni zavodi, zastopstva in podružnice zavarovalnic, trgovska, industrijska, tehnična in druga podjetja, z glavnico 500.000 do 1 milijon din, uvozne in izvozne trgovine, velike trgovine, industrijske prodajalnice, hoteli, restavracije in kavarne drugega reda, bolnišnice in sanatoriji, skladišča, v katerih se prodaja blago, rokodelske delavnice in obrati, ki imajo več nego 5 konjskih sil in več nego 15 delavcev, društva in združenja, ki prirejajo predavanja in tečaje, menjalnice itd.) znaša odslej **2200 din** nasproti 2000 din, kolikor je znašala naročnia doslej.

Telefonska naročnina za naročnike v tretji skupini (ostala trgovska, industrijska, in tehnična podjetja, rokodelske delavnice, ki imajo preko 5 konjskih sil toda 15 ali manj delavcev, male tvornice, državna in samoupravna gospodarska podjetja, zbornice, manjše trgovine, manjše prodajalnice lastnih tvorničnih izdelkov, trgovine z drvmi in premogom, carinski posredovalci, drogerije, lekarne, gostilne, prenočišča, slaščičarne, skladišča in zaloge, tiskarne, ki imajo več nego 5 konjskih sil, urarji in zlatarji, krojači, krznarji in modni saloni, ki imajo več kakor 3 zaposlene osebe, direkcije dnevnikov, odvetniške, inženjerske in geodetske pisarne izven stanovanja, zdravniške ordinacije, trgovski agenti, zastopniki in notarji izven stanovanja, posredovalni informacijski uradi, javne klavnice, kopališča itd) **znaša odslej 1600 din,** medtem ko je znašala doslej 1300 din.

Telefonska naročnina za naročnike v IV. skupini (državni in samoupravni uradi in njihove ustanove, cerkvene ustanove, šole, prosvetne ustanove, poslaništva in konzulati, advokatske, inženjerske, zdravniške pisarne v stanovanju, pisarne trgovskih agentov, carinskih posrednikov in drugih svobodnih poklicev v stanovanju, rokodelske delavnice, ki ne uporabljajo motorne sile ali samo do 5 konjskih sil pa imajo več kakor 8 zaposlenih delavcev, nabavljalne in druge zadruge, uredništva tednikov ali mesečnikov, privatna društva in združenja, avtogaraže, penzioni, male kreditne zadruge itd.) **znaša odslej 1000 din** nasproti 800 din, kolikor je znašala doslej.

Za naročnike v V. a skupini (privatna stanovanja, humane, socialne, rodoljubne ustanove in društva, združenja in ustanove državnih in samoupravnih uslužbencev, cerkve in samostani, rokodelske delavnice, ki nimajo motorne sile ali največ do 5 konjskih sil in imajo 8 ali manj zaposlenih delavcev, tiskarne z motornim pogonom do 5 konjskih sil, krojači, krznarji in modni saloni, ki zaposlujejo največ 3 osebe, trgovski potniki, ljudske kuhinje, menze, restavracije z mlečnimi izdelki, krčme, trafike, babice, ulična postajališča avtotaksijev itd.) **znaša odslej telefonska naročnina 720 din** nasproti 600, kolikor je znašala doslej.

Za naročnike v V. b skupini (državni in samoupravni uslužbenci, če se ne bavijo s kakšnim svobodnim poklicem, poklicni novinarji v stanovanjih in uslužbenci socialnega zavarovanja podobnih ustanov) **znaša odslej naročnina 500 din** nasproti 460 din, kolikor je znašala doslej.

Naročniki poslednje, t. j. V. c skupine (poštni, telegrafski in telefonski uslužbenci in njih ustanove) **pa znaša odslej naročnina 300 din nasproti 240 din,** kolikor je znašala doslej.

Razliko v naročnini za mesec avgust in september morajo naročniki plačati do 15. avgusta, ker se sicer dotični telefon izključi iz prometa.

Nazadovanje našega obtoka bankovcev

Med tem ko je v zadnjih mescih naš obtok bankovcev v glavnem naraščal, zaznamujejo izkazi Narodne banke v tekočem mescu že tretji teden nazadovanje. Ob koncu junija je naš obtok bankovcev dosegel 12.310 milijonov din, nakar je v prvi četrtini julija popustil za 11.4 milijona din, v drugi četrtini julija za nadaljnih 109 milijonov, najnovejši izkaz Narodne banke od 22. julija pa zaznamuje nadaljne zmanjšanje za 86.5 milijona din. Dne 22. t. m. je znašal celotni obtok bankovcev 12.003.5 milijona din (lani 7054.5) in se je torej od konca junija zmanjšal za preko 200 milijonov. Obveznosti na pokaz pa so se v tretji četrtini julija povečale za 51.8 na 2096.4 milijona din (lani 1888.3).

Zlata podlaga se je v tretji četrtini julija dvignila za 1.0 na 2282.5 milijona stabilizacijskih din (lani 1921.4) v stvarni vrednosti 3652.1 milijona din, devize, ki se ne vštejejo v podlago pa so narasle za 9.7 na 424.2 milijona din (lani 504.5).

Menična in lombardna posojila, ki so prejšnji teden narasla za 14 milijonov, so v tretji četrtini julija nazadovala za 25.8 na 1879.6 milijona din (lani 1774.0), eskont bonov za narodno obrambo pa se je dvignil za 67 na 4036 milijonov. Glede na stvarno vrednost zlate podlage je znašalo 22. t. m. kritje obtoka bankovcev in obveznosti na pokaz 25.90%.

Gibanje kliринških računov

V tretji četrtini junija se je saldo našega **klirinškega dolga nasproti Italiji,** ki je v prvi polovici tekočega mesca narasel od 24.5 na 55.5 milijona dinarjev, ponovno **dvignil na 59.8 milijona din.** Znatno se je povečal tudi naš **klirinški dolg nasproti Slovaški,** in sicer od 9.2 na 14.3 milijona Ks, kar je mnogo glede na obseg naše trgovine s Slovaško. Zato je potrebno povečanje našega uvoza iz Slovaške, kar je tudi predmet trgovinskih pogajanj s Slovaško, ki so trenutno v Beogradu. Saldo našega dolga nasproti **Madžarski** se je v tretji četrtini julija skrčil od 17.6 na 16.1 milijona dinarjev.

Med aktivnimi kliringi zaznamuje **klirinški račun z Nemčijo ponovno nazadovanje naših terjatev.** Ta saldo se je že prejšnji teden zmanjšal od 6.03 na 4.41 milijona mark, sedaj pa je ponovno nazadoval na 3.81 milijona mark, kar je v primeri s stanjem tega kliringa v zadnjih letih zelo nizek saldo. Naše klirinške terjatve v **češkomoravškem protektoratu** pa so se zmanjšale od 14.1 na 13.6 mil. Kč.

Od ostalih aktivnih kliringov zaznamuje klirinški račun s **Turčijo** povečanje salda naših terjatev od 5.9 na 6.1 milijona din, klirinški račun s **Francija** od 2.2 na 2.4 milijona frankov, klirinški račun s **francoskimi kolonijami** od 1.6 na 2.6 milijona frankov in klirinški račun z **Bolgarijo** od 2.5 na 2.6 milijona frankov.

Gospodarske vesti

= **Plačevanje narodnoobrambnega prispevka v markicah.** Finančni minister je predpisal izmenjave in dopolnitve k navodilom za izvajanje določb § 19 finančnega zakona za leto 1939/40 glede specialnega prispevka za narodno obrambo. Po teh dopolnitvah in izpremembah bodo tiste osebe, ki plačujejo uslužbenski davek z markicami, **plačevale tudi narodnoobrambni davek s posebnimi markicami.** Istočasno z uslužbenskim davkom so dolžni delodajalci v ta namem nalepiti v davčno knjižico zaposlene osebe ter s svojim žigom in lastnoročnim podpisom uničiti te markice za narodno obrambni prispevek, tako da teh markic ne bo mogoče več uporabiti. Markice za posebni prispevek v sklad narodne obrambe bodo tiskane v vrednosti po 1. 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 15 in 20 din. Zunanjost markice bo pri vsaki izdaji objavljena, prodajali pa jih bodo poleg davčnih uprav tudi prodajalci tobaka in kolkov, ki bodo imeli provizijo 4 odstotke. Te markice se bodo začele uporabljati tistega dne, ki ga bo naknadno določil finančni minister.

= **Licitacije.** Dne 1. avgusta bo pri štabu mornarice v Zemunu licitacija za dobavo vijakov, matric in zakovic. 20. avgusta pa za dobavo kotlovih in parovodnih cevi iz jekla. Dne 20. avgusta bo pri dravski delavnici v Ljubljani, Kobaridska 43, licitacija za nabavo razne opreme in ščetk za konje, do 21. avgusta pa za dobavo usnjenih pasov. Dne 8. avgusta bo pri štabu zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo barv in lakov.

= **Prodaje.** Dne 7. avgusta bo v štabu komande dravskega žandarmerijskega polka v Ljubljani ustmena licitacija glede prodaje starih krp in iznošenih vojaških čevljev. Dne 12. avgusta bo pri upravi 2. oddelka zavoda za izdelavo vojne opreme v Nišu ustmena licitacija za prodajo raznih odpadkov od sukna, usnja, kovin i dr.

Borze

25. julija

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.70 — 14.90. Za grške bone je bilo v Zagrebu povpraševanje po 37, pravtako v Beogradu. Bolgarski klirinški čeki pa so se v Beogradu trgovali po 90. Tečaji na svobodnem trgu se nadalje ravnajo po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektnem tržišču je Vojna škoda pri čvrsti tendenci notirala 438 — 442 (v Beogradu je bil promet po 438 — 440). Do zaključka je prišlo le v delnicah Trboveljske po 300.

EFEKTI

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 171.03 — 174.23, New York 4425 — 4485, Curih 1007.62 — 1017.62. **Tečaji na svobodnem trgu:** London 211.52 — 214.72, New York 5480 — 5520, Curih 1245.15 — 1255.15.

Curih. Beograd 10, Pariz 9.97 (bankovci 5.25), London 17.30 (bankovci 12.90), New York 4.40 (bankovci 4.54), Milan 22.20, Madrid 40, Berlin 176 (register marke 51.50), Stockholm 104, Sofija 5.50, Atene 3.00, Bukarešta 2.30.

DEVIZE

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 438 — 442, 4% agrarne 49.75 den., 4% severne agrarne 50 den., 6% begluške 78.50 den., 6% dalm. agrarne 70 den., 6% šumske 69 den., 7% invest. 96 den., 7% Seligman 92.50 den., 8% Blair 96.50 den.; delnice: PAB 192 bl., Trboveliska 300 — 303 (300), Šečerana Osijek 245 bl., Osiječka ljevaonica 165 den., Isis 32 den.

Beograd. Vojna škoda 438 — 440 (438—440), 4% agrarne 51 — 52.50 (52), 4% severne agrarne 51.50 den., 6% begluške 77 — 78 (77), 6% dalm. agrarne 69.75—70.50 (70), 6% šumske 69.50 — 77, 7% stabiliz.— (93), 7% invest. 98 bl. (97), 7% Seligmann 100 den., 7% Blair 93 — 94, 8% Blair 98 — 100.50, PAB 191 — 193 (192).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago,** 25. julija. Začetni tečaji: **pšenica:** za sept. 74.625, za dec. 76.125, za maj 77.625; **koruza:** za sept. 62, za dec. 59, za maj 61.25.

+ **Winnipeg,** 25. julija. Začetni tečaji: **pšenica:** za sept. 71.25, za dec. 73.625, za maj 74.625.

+ **Novosadška blagovna borza** (24. t. m.) Tendenca nedoločena. **Pšenica:** baška, baranjska in banaška 78 kg. 2%, 242; sremska in slavonska 78 kg. 2%, 239 (v ceni pšenice je že vračunana marža 12 din za trgovino v smislu uredbe o prisilnem odkupu pšenice in koruze od 22. t. m.) **Rž:** baška in banatska 220 — 222.50. **Ječmen:** baški in sremski 212 — 215. **Oves:** baški, sremski in slavonski 238 — 240. **Koruza:** bela 192, rumena 182 (z vračunano maržo 12 din v smislu uredbe). **Moka:** baška in banatska »0g« in »0gg« 365 — 375; »2« 342.50 — 352.50; »5« 322.50 — 332.50; »6« 302.50 — 312.50; »7« 272.50 — 282.50; »8« 175 — 180. **Otrobi:** baški in sremski 162.50 — 165; banatski 160 — 162.50. **Fižol:** baški in sremski beli brez vreč 435 — 440.

Pri glavobolu ? Pyramidon TABLETE BAYER
Ogl. reg. pod S. B. 1318 od 15. XII. 1938

Strela v gostilni na Šmarni gori

Oplazila je več gostov, a smrtnih žrtev ni terjala

Šmarna gora, 25. julija

Letošnje poletje res lahko na prste ene roke seštejemo dni, ki so bili res lepi. Tako je tudi v nedeljo zjutraj kazalo na lepo. Na Šmarno goro so zavoljo tega prišli izletniki, ki pa so bili deležni hude nevihte. Izletniki, ki so se v času nevihte mudili na vrhu, so prestali dokaj strahu. Hudi uri so se umaknili ljudje deloma v cerkev, precej pa jih je bilo tudi v znani šmarnogorski gostilni.

Nenadno pa je treščilo v zvonik. Z zvonika je švignila strela v tamkajšnjo stojnico in razmetala deske, nato pa je planila skozi okno naravnost med ljudi v gostilni. Sreča v nesreči je bila, da je zbežala skozi gostilniško sobo med ljudmi in jih le oplazila.

Najhuje je bil prizadet neki zakonski par, ki je sedel v kotu sobe. Strela ju je oplazila ob nogah, zlasti moža. Gostje so prvi trenutek menili, da se je zgodilo kaj zelo hudega. Zakonca sta občutila bolečine v nogah in mož sploh ni mogel stopiti na noge. Z masažo je ljudem uspelo spraviti od strele oplažena spet na noge.

V nasprotnem koncu sobe je bila skupina izletnic Marijine družbe iz Radovljice, ki je prispela na Šmarno goro pod vodstvom kaplana g. Jožefa Kunsteljna. Tudi ta dekleta so bila deležna precejšnjega strahu. Ko je strela švignila skozi sobo in puhnila mimo zakoncev, sta bili prizadeti tudi dve dekleti, ki pa sta prišli takoj k sebi. Bila je torej vsekakor sreča v nesreči, da ni bilo smrtnih žrtev.

Tujski promet v Radovljici se letos proti pričakovanju dobro razvija

Radovljica, 25 julija

Radovljičani so si letos kaj malo obetali od tujskoprometne sezone. Nekoliko upanja so jim vzbudila povpraševanja, ki so pričela prihajati na tujskoprometno pisarno v Radovljici v mesecu juniju. Toda kljub ugodnim pogojem se tisti, ki so povpraševali, niso odzvali. V začetku julija je kazalo, da bo letos Radovljica brez letoviščarjev. Kakor vse Gorenjce je strašilo tudi Radovljičane neugodno vreme.

Naenkrat pa se je obrnilo. Okoli 10. t. m. so pričeli prihajati letoviščarji prav iz vseh delov Jugoslavije. Največ seveda iz Beograda in iz Zagreba. Mnogo je prišlo v Radovljico letos takih, ki so druga leta odhajali na letovanje v inozemska letovišča. V nekaj dnevih je bila Radovljica prilično zasedena, in sicer od takih letoviščarjev, ki nameravajo ostati v Radovljici kar 3 do 4 tedne. Glede na druga leta je Radovljica letos razmerno mnogo bolje zasedena kakor Bled. Medtem ko je bilo druga leta na Bledu 4000 do 5000 letoviščarjev, jih je letos le okoli 800, v Radovljici, kjer jih je bilo lansko leto 450, pa jih je letos le za 100 manj. Kaže pa, da se bo število še dvignilo.

Kdor Radovljico in njeno okolico natančneje pozna, se seveda ne bo čudil, če je tudi letos dobro obiskana. Radovljica ima divno lego in prekrasno planinsko okolico. Da se je turizem v Radovljici začel razvijati v primeri z drugimi kraji Gorenjske nekoliko pozno, je bil vzrok pač to, ker ni bilo kopališča. Ko je bilo dograjeno kopališče, smo v Radovljici pogrešali še za izbirčnejše turiste primernih stanovanj, posebno večjega hotela s primerno udobnostjo. Radovljiška mestna občina pa je tudi to uredila. Spremenila je poslopje, ki je bilo prvotno določeno za urade, v hotel. V zgradbi je zdaj 18 tujskih sob z veliko kavarniško dvorano, lepo restavracijo in udobnim zabaviščem. Hotel, ki je zelo dobro oskrbovan, je vedno dobro obiskan. Posebno v sobotah in nedeljah. Mestnemu hotelu, v »Gorenjskemu domu« se je pridružil že nov Poštarski dom, v katerem je zdaj okoli 60 gostov, ki so prav zadovoljni. Mnogo letoviščarjev, ki stanujejo po privatnih hišah, obeduje po manjših restavracijah in gostilnah. Mnogo gostov ima stara renomirana Lectarjeva restavracija.

Radovljiški letoviščarji pridno prirejajo izlete v okolico. Najljubši so jim izleti v bližno planinsko Drago. Med izletom se kaj radi pomude v Begunjah in Lescah. Skoro vsak dan se odpeljejo večje družbe z avtomobili na Bled in v Bohinj. Prijeten peš izlet iz Radovljice pa je tudi v 40 minut od Radovljice oddaljeno starodavno Kamno gorico in v njeno sosedo, prav tako staro Kropo.

Radovljica ima tudi izredno ugodno lego za izlete v planine, bodisi v Julijske ali na Karavanke. Seveda so med izletniki tudi taki, posebno oni iz naših južnejših krajev, ki ne poznajo resnosti planin in obiskujejo našega sivega očanca Triglava do malega v lakastih čeveljčkih. Mnogi spoznajo resnost planin šele prepozno, ko so že raztrgani podplati in okrvaveli prsti. Tako se je godilo zadnje dni nekim Beograjčanom, da so se morali sredi poti obrniti nazaj.

Precej neugodno je letos vreme za kopalce. Sava, ki so jo druga leta radovljiški letoviščarji posebno radi posečali, je letos zaradi neprestanega deževja vedno hladna in zato neugodna za kopanje. Prav dobro pa je obiskano vsak dan novo radovljiško mestno kopališče. Voda je sicer hladna, a se že prenese. Ker navadno dežuje popoldne je kopališče dobro zasedeno dopoldne in v opoldanskih urah. So pa med kopalci vztrajnejši, ki jih niti dež ne prežene. Med ploho pohite v kopališko restavracijo, ko pa dež neha, so že spet v vodi.

Vsakoletno razvedrilo v letoviščarski sezoni je naposled tudi velika sokolska tombola, ki se je vršila preteklo nedeljo. Na to prireditev je prihitelo vse polno okoličanov. Udeležilo pa se je je tudi mnogo letoviščarjev. Sreča je bila letos izredno spoznavna. Glavni dobitek motorno kolo, je dobil orožnik, ki bo to vozilo prav gotovo s pridom uporabljal, drugi dobitek, plug, pa kmet iz Mišač. — s.

Iz Litije

i— **Akcija za postavitev vremenske hišice.** Litija stoji sredi venca privlačnih izletniških točk. Omenjamo jih naj samo nekaj: Janče, Stanga, Javorje, Sv. Gora, Sv. planina, Kum, Ostrež in Polšnik. Litijani in okoličani mnogo posečamo naše hribovske kraje. Dan pred izletom, pa tudi zjutraj, ko se izletniki odpravljajo z doma, sprašujejo po stanju barometra. Zato je bila že pred leti sprožena misel, naj bi postavili v Litiji vremensko opazovalnico. Lepa zamisel pa je zaspala tako, kakor je tiho in mirno zaspalo Tujskoprometno društvo, ki je začelo propagando za naše zasavske lepote. Zdaj pa so se oprijeli javnega dela naši skavtje, ki so organizirani v stegu skavtov kralja Matjaža. Upravni odbor je sklep za postavitev vremenske hišice že sprejel. Hišica z opazovalnimi in registrirnimi aparati naj bi stala med obema skavtskima domovoma pred litijskim sodiščem. Kakor pozdravljamo sklep naših skavtov, tako bi želeli, da bi prišla vremenska hišica na priročnejši kraj, morda v kak kotiček na Glavnem trgu ali pa pred Sokolskim domom, ki je na prometnem kraju, medtem ko sta skavtska domova postavljena v zatišju. Pozivamo upravo skavtov, da stori tako. Vsa naša javnost ji bo za uslugo hvaležna.

i— **Slaba sadna letina tudi na Vačah.** Vače z okolico so znane kot ugoden kraj za sadjarstvo. Vačani zaslužijo vsako jesen lepe vsote za sadje. Tako v Litiji kakor v Ljubljani imajo nekateri odlični sadjarji iz Vač že stalne odjemalce. Letošnja sadna letina pa kaže kaj slabo. Večina drevja je prazna. Pravijo, da bo tako malo sadja, kakor še nobeno leto. O obilnih sadnih letinah in o slovesu, ki so ga uživali pred 300 leti sadjarji na Vačah, piše že slavni Janez Vajkard Valvazor. Vsako jesen so prihajali na Vače kupci s praznimi vozovi in so zlasti sadje, pripravno za mošt, odvažali kar v kupih.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Sueški prekop

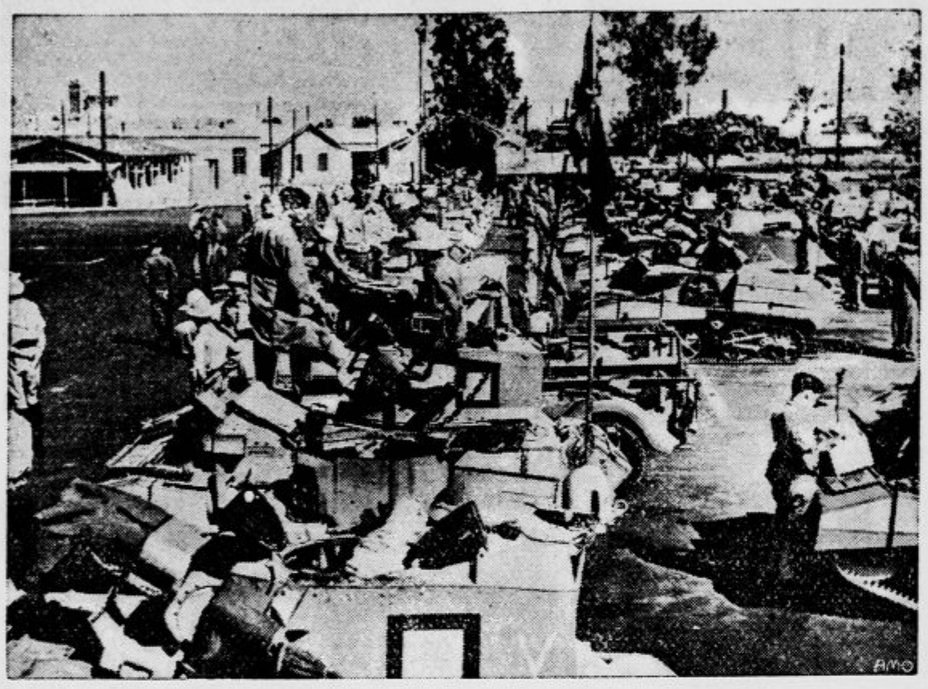

je ena najbolj občutljivih točk za Angleže v Sredozemskem morju. Slika prikazuje angleško vojsko, pripravljeno za odhod na bojišče

Katere radijske postaje smejo poslušati Nemci

Dovoljeno je poslušanje vseh postaj pod nemško civilno in vojaško upravo, izvzemši Dansko

V uradnem listu nemškega pravosodnega ministrstva podaja strokovnjak v pravnem oddelku državnega propagandnega ministrstva dr. Hilleke avtentično razlago glede prepovedi o poslušanju tujih radijskih postaj, ki velja za nemške državljane. Po tej razlagi smejo nemški državljani poslušati samo oddajne postaje, ki spadajo k območju nemške države.

K temu območju se prištevajo tudi nenemška ozemlja, kjer ima državno oblast, bodisi trajno, bodisi začasno, v rokah nemška država, in sicer v obliki civilne ali vojaške uprave. Nemci smejo poslušati torej le radijske postaje na ozemlju Nemčije, Holandijze, Belgije, Luksemburga in v zasedeni Norveški, Poljski in Franciji. Prepovedano pa jim je poslušati danske oddajne postaje. Postaje češko-moravskega protektorata se smatrajo za domače postaje. Poslušanje drugih postaj je prepovedano ne glede na vsebino oddaj, nadalje je prepovedano razširjati vesti tujih radijskih postaj, ki bi ogrožale odpornost nemškega ljudstva. V primeru, da dobi kdo posebno naročilo za poslušanje tujih postaj, sme poslušati le tisti del, ki spada k izvršitvi naročila.

Beležnica mu je rešila življenje

Doživljaj nemškega podčastnika na francoskem bojišču

Zavitek z darovi, ki ga je prejel neki podčastnik iz Burgsteinfurta v zapadni Nemčiji med prodiranjem proti Parizu, je možu rešil življenje Zavitek so mu poslali prijatelji iz domačega kraja in je vseboval poleg drugih, minljivejših stvari tudi debelo beležnico.

Podčastnik se je te najbolj razveselil in jo je vtaknil v levi prsni žep svoje vojaške suknje. Med ofenzivo je njegova četa zašla v srdit ogenj francoskega topništva. V njegovi bližini se je razpočila granata in začutil je hud udarec proti prsim. Že je mislil, da je vsega konec. Ko se je pa zavedel iz trenutne omamljenosti, je ugotovil, da se njemu samemu ni nič zgodilo, le v njegovi suknji je drobec granate raztrgal levi prsni žep. Beležnica v žepu je zadržala smrtno kovino ta jo je pa razdelila v dva kosa kakor tenka žaga

Konec »strahu Transilvanije«

Smrt cigana Drolinskega, ljubimca kraljice ciganov

Te dni je sklenil v Aradu na Rumunskem svoje življenje na vešalih »strah Transilvanije«, cigan Marko Drolinsky, ki je svoja zla dejanja počenjal iz ljubezni do »kraljice rumunskih ciganov«.

Že v mladih letih je Drolinsky zaklal nekega kmeta, da mu je ukradel harmoniko, ki si jo je bila poželela njegova ljubavnica. Potem je zbežal v gore in je živel tam kot hajduk v samoti, od gozdnih jagod in od ljubezni do ciganke kraljice Lune Mereskove. Ko so hoteli nekateri orožniki motiti njegovo samotnost, je tri ustrelil.

Iz svojega skrivališča je odhajal na roparske pohode. Vse to je delal manj iz koristolovstva nego iz tega razloga, da bi svoji ljubici delal veselje. Prinašal ji je vsega, kar si more poželeti žensko srce. Ni se ustrašil nobene nevarnosti, da bi ji prinesel najlepših oblačil in najlepešga lišpa. Vse to so pa zvedeli šele tedaj, ko so ga prijeli. Prej niso vedeli dolgo časa niti tega, katera je ljubica zloglasnega roparja. Ko so to slednjič uganili, so si tudi takoj mislili, kje bi mogli Marka prijeti. Našli so skrivališča lepe Lune in poslali močan policijski oddelek tja. Mož se je branil, dokler je mogel. Šele potem ko je ustrelil tri orožnike in je sam dobil težke rane, so ga lahko premagali.

Epilog je bil potem pred sodniki v Aradu, kjer so Drolinskega obsodili na smrt na vešalih. Iz celice smrti je pisal svoji kraljici, ki je tudi sedela v ječi, ognjevita ljubezenska pisma. Njegova zadnja želja je bila, da bi jo smel še enkrat videti. Tudi ona ga je po vsem videzu zelo ljubila, kajti ob uri, ko so ga obesili, je v svoji celici izvršila samomor.

Fantast in pesimist

V svoji knjigi »Shape of Think to Come« razvija angleški pisatelj fantastičnih romanov, a tudi zelo razširjene »Svetovne zgodovine« H. G. Wells. sliko Evrope v bodočnosti.

Pisatelj napoveduje propad Evrope ter se bavi z dogodki, ki bodo nastopili do l. 2080. Za leto 1940 je napovedal spopad med Nemčijo in Poljsko V tem pogledu se je vštel samo za leto dni, kajti napovedani dogodek je nastopil že lani v septembru. Iz vojne med Nemčijo in Poljsko, pravi Wells, se bo izcimila najprej evropska, potem pa še svetovna vojna. Nemir bo vladal na svetu do l. 1950

Do leta 1960 bo uničenih v Evropi mnogo mest. Napadi iz zraka bodo onemogočili redno in normalno življenje. Ljudje bodo životarili samo še v zakloniščih in bodo postopno podivjali. Živeli bodo le še v majhnih skupinah brez medsebojne zveze in bodo pozabili na vse sadove kulture in civilizacije. Tisk, radio, telefon in brzojav bodo pomnili samo najstarejši med živečimi, prav tako jim bo znana železnica in fotografija. Šele na teh razvalinah Evrope bo začelo procvitati novo življenje, ki pa Wellsa očitno ne zanima več, ker se o njem nič ne izjavlja...

Strah pred peto kolono v Turčiji

Dva zdravnika turške državne zdravstvene službe sta bila na inspekcijskem potovanju v bližini majhnega turškega mesta prijeta in so ju vtaknili v zapor Neki poslanec je bil malo prej svaril ljudstvo pred nevarnostjo pete kolone in padalcev. Ko so kmetje zagledali, krasni, belo lakirani ambulančni voz, s katerim sta se oba zdravnika peljala, so planili s sekirami kosami in lovskimi puškami nadenj, prisilili so zdravnika, da sta izstopila in ju izročili oblastem. Čeprav sta se mogla zdravnika v redu izkazati, sta prebila vendarle mnogo ur v zaporu.

Zračni promet Bukarešta—Dunaj

V torek, 22. julija so otvorili novo zračno progo med Bukarešto in Dunajem. Prevoz potnikov oskrbuje prometno letalo tipa Douglas, ki lahko sprejme do 20 potnikov.

Sestanek v Solnogradu

Nemški zunanji minister v. Ribbentrop, ki vodi razgovore z rumunskimi, bolgarskimi in slovaškimi državniki v Solnogradu

Nemci čistijo ceste v Franciji

Člani delavske kolone generala ing. Todta, specialista za ceste, čistijo ceste v Franciji, ki so bile poškodovane med vojno

V arzenalu francoske vojske

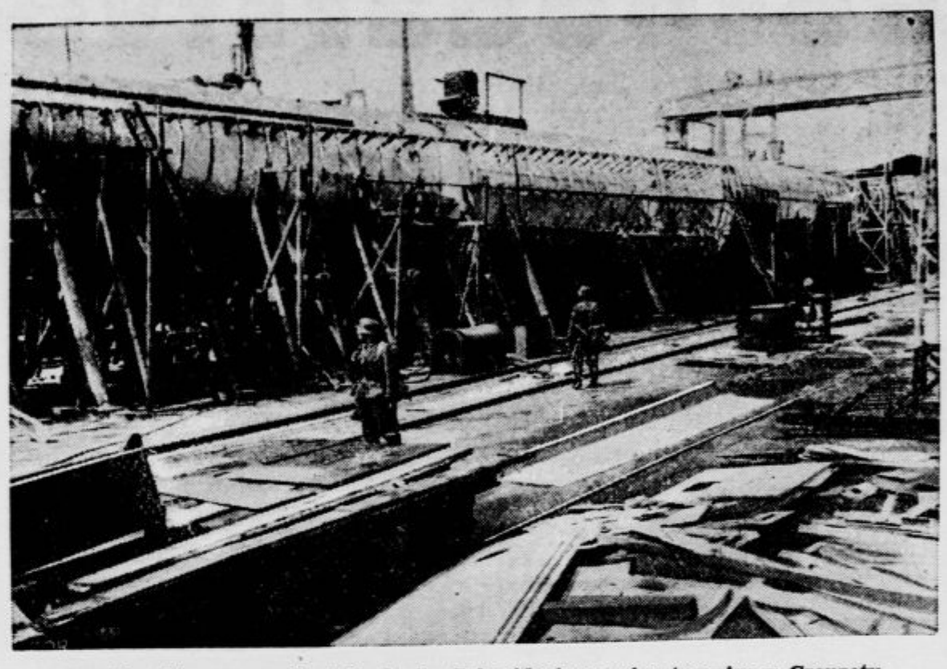

Nemške čete so zasedle tudi slovite Schneiderjeve vojne tvornice v Creuzotu

Vojne ladje

Šest vrst, ki jih mora v današnjih časih poznati vsak človek

Mednarodno razlikujejo šest vrst vojnih ladij: bojne ladje, matične ladje za letala, lahke nadvodne ladje, podmornice, male vojne ladje in pomožne ladje.

Med bojzne ladje spadajo največji brodi 25.000 do 45.000 ton, s težkimi oklopi, oklopnimi stolpi, torpednimi cevmi in najtežjim topništvom, kar ga lahko uporabljajo na ladjah, s kalibrom 28 do 40.6 cm.

Matične ladje za letala imajo povprečno 17.000 do 25 000 ton in srednjo oborožitev. Nočejo biti nič drugega nego daleč naprej pomaknjena letalska oporišča.

Lahke nadvodne vojne ladje rabijo za službo v tujih morjih, za izvidne vožnje in torpedne napade, imajo velike brzine do 40 morskih milj na uro ter sestoje iz križark vseh vrst, rušilcev, torpednih in spremljevalnih čolnov.

Med križarkami razlikujejo težke in lahke, ki se pa ne razlikujejo toliko po svoji tonaži, kolikor po svojem topništvu in po oklopni opremi.

Rušilci so hitre, lahke ladje do 2000 ton za zasledovalno službo Sposobni so plovbe na visokem morju. Večje imenujejo torpedne križarke.

Torpedovke imajo povprečno po 600 ton in njih naloge so prav tako znane kakor naloge podmornic, med katerimi imenujejo večje tipe podmorniške križarke.

Med male vojne ladje za aktivno službo spadajo ladje za zaporno službo, polaganje min, stražno službo itd.

Izposojevalnica za dežnike

Praktična in koristna ustanova v Ameriki

V Baltimoreu si je podjetna družba ustvarila nov in donosen vir dohodkov. Ta družba z glavnico enega milijona dolarjev izposoja dežnike in šteje že tisoče klientov. Namen podjetja je zagotoviti članom, da bodo imeli v primeru potrebe pri rokah dežnik.

Čeprav je dežnik koristna stvar, ga večina ljudi ne jemlje s seboj, kadar odhaja z doma. Nekaterim je dežnik v rokah v nedeževnem vremenu pač nadležen, drugi pa imajo navado, da svoje dežnike pozabljajo po cestnih železnicah, v gostilnah, kavarnah in potem si ne morejo vsak trenutek privoščiti novega.

Skrbi, ki so zvezane s takšnimi dogodki, člani baltimorske družbe ne poznajo. Enkrat za vselej plačajo dolar in potem jim dež ne more do hudega. Za svoj dolar dobe kovinsko značko in s to odidejo v najbližjo izposojevalnico dežnikov, kadar kaže na dež. Za značko dobijo dežnik. Izposojevalnice so po vseh cestah in so dobro označene. Ko dež preneha, oddeš spet v najbližjo izposojevalnico, dežnik oddaš in prejmeš zanj kovinsko značko, ki ti bo rabila ob drugi priliki.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da so na Grškem začeli izdelovati sintetični gumij iz soje;

da so skoro vse banke v Parizu odprle svoje blagajne;

da je italijanska vojska zavzela 3000 četvornih milj ozemlja v Britski vzhodni Afriki;

da bo Amerika vojaško izvežbala poldrug milijon mož med 20. in 30 letom;

da je rumunska vlada prepovedala poroke Židov s pripadniki drugih veroizpovedi;

da so v mestecu Bal del Torres na Španskem odkrili majhne kipce iz predzgodovinske dobe, ki predstavljajo iberska božanstva;

da je London še vedno največje velemesto na svetu, ker ima nad 8 milijonov prebivalcev.

Norveška odprava v Grenlandijo

Prva letošnja norveška odprava v Grenlandijo se je vkrcala te dni pod vodstvom docenta Adolfa Hoela v Aalesundu na jadrnico »Weslekari«. Na krovu te ladje so možje, ki bodo nadomestili v Grenlandiji stacionirane Norvežane, dalje velike množine provianta in opreme za norveške lovce na kožuhovinarje, ki bodo prezimili v deželi večnega ledu.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

ANEKDOTA

Neki pesnik je pregovoril Voltaira, da je poslušal izbor njegovih najnovejših pesmi. Med branjem je Voltaire neprestano odkrival glavo, kakor da nekoga pozdravlja.

»Zakaj delate to?« je končno vprašal pesnik vznemirjeno.

»Moji pozdravi veljajo mojim dobrim, starim znancem, ki mi jih dajete poslušati,« je odgovoril Voltaire.

VSAK DAN ENA

MICHEL ZÉVACO: 173

Don Juan

ROMAN.

»Hej, Filibert,« je vplila neka ženščina, »če ti uzameš puntarja, kaj storiva s tistimi tri sto zlatniki?«

»Tak dajte mi, da tudi jaz kaj vidim, nikar ne zamašite vse ulice, trebušnik zavaljeni...«

»Baje so odnesli še osem in dvajset mrtvih vojakov...«

»Veliki profos je mrtev. Menda je bil vražje trdoživ, kajti uporniki so ga več ko petdesetkrat prebodli z bodali...«

Zvonovi bližnjih cerkvá so zazvonili: bila je ura velike maše. Prodajalci dišavnega vina in slaščičarji so se prerivali med veselim občinstvom...

»Kolača bi rad!« je vekal otrok, ki ga je mati tolkla po glavi.

»Aha! Pomoč prihaja!...«

»Umaknite se! Prostor! Prostor!...«

»Čujte, čujte! Kraljevi prihajajo svojim na pomoč!...«

Množica je burno zavalovala, ljudje so gledali v daljavo in od radovednosti buljili z očmi, zamolkel hrup se je naglo bližal, trušč krdela v tekalnem koraku... in zdajci se je začulo prestrašeno tuljenje, zbegane ženske so navalile v prodajalne in hišne veže, ljudje so padali, hodili drug po drugem, vse je prhalo v brezumen beg, in strahoten krik se je razširil od ust do ust:

»Rokovnjači! Rokovnjači! Rokovnjači!...«

Pokazali so se na ovinku.

Prihajali so v umerjenem teku, stisnjeni drug ob drugega, grozljiv privid štrlečih sulic, sekir in težkih mečev, smrtonosen plaz, iz katerega je zlovestno bruhal bojni klic:

»Rokovnjaščina! Rokovnjaščina! Rokovnjašč na, bij! Prostor! Prostora rokovnjačem!...«

Koliko jih je bilo? Nemara tisoč. Razcapancev, kuštroglavcev, spačenih obrazov, plamenečih oči in krivih ust, ki so nenehoma zaganjali isti divji krik:

»Alcindora! Alcindora! Kraljica! Rokovnjaška kraljica naj živi!«

Po vijugasti ulici, med dvojno gnečo ljudi, ki so se stiskali k zidom, je hrumé drla truma podobna strašni kači, sršeči od nabrušenih ostrin. To je bilo rokovnjaško kraljestvo, ki je znova napovedovalo vojno kraljestvu Franca I., da bi pomagalo Alcindori, kraljici rokovnjačev.

»Alcindora! Alcindora!« je bobnelo kakor grom.

»Urá! Urá! Živel ‚Jež'!...«

»Smrt jim! Smrt profosu! Smrt stražnikom!...«

»Živel ‚Jež'! Alcindora! Alcindora!...«

»Rokovnjaščina! Rokovnjaščina, bij! Kolji! Sekaj!...«

Ta krik je začul veliki profos baš v trenutku, ko je hotel kreniti nad krčmo. »Naprej!« je zarjovel profos in planil... a tedaj sta sili udarili druga ob drugo. Trajalo ni nič dalj kakor minuto ali dve. Ob vhodu v Sekirno ulico je nastalo nekaj podobnega kakor divji odboj morskih valov, strahovit vrtinec, iz katerega je pljuskalo sovražno rohnenje, pomešano z divjimi kletvami in kratkimi smrtnimi jeki...

Minuto ali dve... in stotina pogumnih mož, ki jo je bil privedel veliki profos, je utonila v tej grozoviti poplavi, kakor izgine kaplja v morju...

Minuto ali dve... vihar je minil...

Na ulici je tu pa tam ležalo nekaj, zgruznjeno v čudni legi... To so bili mrtvi, tucat mrtvih, deloma rokovnjačev, deloma profosovih ljudi. Ranjencev je bilo kakih dvajset, vendar nisi videl med njimi nobenega rokovnjača: Dvor čudežev je bil pustil trupla na bojišču, toda ranjence je bil vzel s seboj.

V daljavi, zelo daleč nekje, se je še razlegal hrum viharja, in po pariških ulicah, vse tja do Velike rokovnjaščine, so se mu ljudje bežé umikali s poti, in prodajalne so se naglo zapirale, da jih ne bi zalil ta besni, neobrzdani val...

»Alcindora! Alcindora!...«

»Rokovnjaščina! Rokovnjaščina! Prostora rokovnjačem!«

»Živela rokovnjaška kraljica!«

Vihar je bil minil.

Nad Sekirno ulico se je širila globoka tišina...

Veliki profos je bil na čelu dveh ali treh častnikov in pešičice oborožencev planil v krčmo.

»Alcindora in Ponthus sta z rokovnjači vred odnesla pete,« je spotoma govoril gospodu de Parsacu. »Zdaj bi ju tod zaman iskali. Kraljeva pravica in oblast morata počakati druge priložnosti za maščevanje. Vse te ničvredneže bo zadela kazen, ki jo zaslužijo, pa da mi je oblegati Dvor čudežev kakor trdnjavo in ga zažgati sredi prestolnice ko kres... Neutegoma pa moramo uničiti podkop, ki ga je ženščina pripravila. Življenje prebivalcev vse ulice je odvisno od najmanjše izgubljene iskre... Za menoj! Ne. Nikar plamenic. Zaprte svetilke vzemite!«

Pri sosedih se je našlo nekaj hlevskih svetilk. Pohiteli so v klet, veliki profos slej ko prej vsem na čelu.

»Vzemitn te sode drugega za drugim,« je ukazal Croixmart, ko so prišli v trevtji prostor, »in jih spravite na ulico. Gospod de Parsac, pazite, da se jim ne bi kdo približal. Nato jih takoj prepeljite v klet Bastilje svetega Antona.«

Po teh besedah je veliki profos s svetilko v roki pristopil k ? ? ? ? ? ? ?

Sklonil se je, da bi bolje videl smodnikovo progo, ki jo je bila natresla Alcindora.

Tudi gospod de Parsac je pogledal.

Počasi sta se vzravnala... oba bleda kakor zid.

»Vraga!« je rekel poročnik. »Srečno smo jo odnesli!«

»Da,« je zamišljeno pritrdil gospod de Croixmart, »smodnikova proga je pogorela. Ničvredna Alcindora jo je zažgala. A kako da ni bilo vzbuha?«

»Gotovo je začula vpitje rokovnjačev in jo je še za časa utrnila.«

»Ne, ne... vsa proga je zgorela...«

Ne igrajte se z delavskim zavarovanjem!

Opozorilo ravnatelja dr. Bohinjca o dalekosežnosti odločitev glede SUZOR-ja

Na živahno začudenje objektivne javnosti je bilo te dni izdano sporočilo, da so se zastopniki Delavske zbornice, Zbornice za TOI in Kmetijske zbornice na posebnem sestanku izrekel za takojšnjo ukinitev skupnega vsedržavnega socialnega zavarovanja, ki je organizirano v SUZORju (Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev) in ustanovitev popolnoma samostojnega delavskega zavarovanja za Slovenijo.

Mi smo v našem listu v zadevi SUZORja od vsega početka zagovarjali stališče dalekosežne reorganizacije centralne socialnozavarovalne ustanove. Mišljenja smo, da je sicer morda praktično, organizirati bolniško zavarovanje povsem samostojno, da pa je treba sprejeti zahteve po razdelitvi tudi nezgodnega, a še posebej starostnega zavarovanja z veliko rezervo. Tu ne smejo odločati politični ali celo strankarski oziri, temveč izključno le interesi zavarovancev, ki so v tem slučaju državni in narodni interesi prvega reda.

Kako komplicirano in delikatno je posebno vprašanje rentnega zavarovanja, o tem nas podučujejo izvajanja priznanega socialnopolitičnega strokovnjaka, ravnatelja ljubljanskega OUZD dr. Jože Bohinjca, na katere opozarjamo našo javnost.

Dr. Bohinjec piše:

Delavsko zavarovanje je tesno povezano z gospodarskim življenjem: ugodni pojavi v gospodarstvu krepijo finančno-gospodarsko mor zavarovalne ustanove, neugodne prilike imajo svoj škodljivi vpliv tudi na izvajanaje socialnega zavarovanja. Sedanji čas je za gospodarsko ustvarjalnost skrajno neugoden in povzroča v narodnem gospodarstvu težke in nevarne motnje. Zaposlitev je omejena, proizvajalnost pada, zdravstvene prilike postajajo neugodnejše, tudi gospodarska morala se slabša.

V ten težkih in nemirnih časih mora socialno zavarovanje ostati na mestu in mora biti bolj kot kdaj koli preje v stanju, da izvršuje svoje velevazne socialne in zdravstvene naloge. V socialni zaščiti delovnega človeka igra socialno zavarovanje najpomembnejšo vlogo. Treba je varovati socialni mir, čuvati duševno razpoloženje širokih množic zavarovancev, da ostanejo zaščitene pred malodušjem in brezbrižnostjo ter duhovnim razkrojem. Morala delovnega človeka je osnovni temelj za narodno-obrambne ukrepe. Socialno zavarovanje ima zato pomembno narodnoobramono funkcijo. Gorje, ako bi v današnjih dneh socialno zavarovanje odpovedalo in bi svojim nalogam ne moglo biti več kos! Posledice so jasne in za vsakogar vidne. Časi so preresni, da bi smeli vaznost in pomen delavskega zavarovanja omalovaževati ali ustvarjati ovire za nemoteno in uspešno poslovanje njegovih ustanov!

Naloge delavskega zavarovanja so z vsakim dnem intenzivnejše in razsežnejše. **Število obolenj neverjetno narašča,** v letu 1939 smo v Sloveniji zabeležili 64.571 obolenj z 1,058.500 bolezenskimi dnevi. Odstotek bolnikov je znašal v letnem povprečju 2.90%. Odstotek hranarine je znašal 30.25%, kar pomeni, da je bilo samo iz naslova hranarine izplačano 16,572.362. **Iz naslova vseh dajatev in podpor je bilo v letu 1939 izplačano din 45,563.074 ali 83.10% vseh dohodkov.** Poslovni primanjkljaj je znašal din 1,330.159 ali 2.43%. Režijski stroški skupno z obrestmi in amortizacijsko službo za upravne in ambulatorijske zgradbe so znašali 12.73%. **Stevilo nezgod je vsako leto večje.** Naraščajo tudi slučaji smrtnih nezgod. Stopilo je v veljavo zavarovanje za slučaj smrti tako, da je urad pričel priznavati prve pokojnine in podpore vdovam in otrokom.

V letu 1940 je bilo do vštevši aprila na dajatvah in storitvah izplačano din 15,688.515.20 ali 85.49% vseh dohodkov. **Ti izdatki so za 15.49 enot previsoki in bi** smeli znašati le 70%. Podpore in dajatve se gibljejo na skrajnih gornjih mejah. Hranarina je tudi v tem letu dosegla 31.62%, 2.98% bolnikov, porodniške podpore 6.05%, zdravljenje članov in svojcev v bolnicah 12.53%, zdraviliški stroški 5.10%, stroški za zdravila so znašali din 2,330.706.79 ali 13.02%. Bilanca za april izkazuje 1,511.094.69 primanjkljaja. Številke dokazujejo, da je urad z izdatki za dajatve zavarovancem in svojcem **prekoračil mejo,** ki jo dopušča bolniško-zavarovalna premija.

Dohodki ne krijejo izdatkov, čeprav so režijski stroški stisnjeni na najmanjšo možno mejo, saj znašajo letno komaj din 69.- na člana za vse panoge zavarovanja. Izdatki so se prevalili precej daleč preko normale, ki je običajna v bolniškem zavarovanju doma in po svetu. **Prišel je čas, ko je kriza v bolniškem zavarovanju postala zelo resna. Ta kriza kliče k previdnosti vse, ki so poklicani, da odločijo o reformi ustroja našega zavarovalnega sistema.**

V januarju letos je število vseh zavarovancev, ki so podvrženi tudi invalidskemu in starostnemu zavarovanju, znašalo samo 87.979. To je številka, ki pri ureditvi avtonomnega invalidsko-starostnega zavarovanja pride v poštev. Ostali so zavarovani pri Pokojninskem zavodu. Na prvih 8 mezdnih razredov t. j. do zavarovane mezde din 24.- odpade v slovenskem okrožnem uradu 52.949 oseb ali okoli 60% vsega za onemoglost zavarovanega članstva. V banovini Hrvatski je v prvih osmih razredih zavarovano 113.328 oseb ali 58.55% vseh zavarovancev, v ostalih pokrajinah pa 221.105 zavarovancev ali 69.24%. Na najvišji razred z zavarovanim zaslužkom din 48.- odpade samo 8.408 oseb ali 9.56% vsega članstva (87.979). Povprečna zavarovana mezda 87.979 zavarovancev je v januarju 1940 dosegla samo din 24.12. V banovini Hrvatski je 193.568 zavarovancev z 32.659 ali 16.87% oseb v najvišjem mezdnem razredu, v ostalih pokrajinah pa 319.324 zavarovancev in 31.815 oseb ali 9.96% v najvišjem razredu.

Ta struktura članstva, ki kaže razmerje boljše plačanih zavarovancev do slabše plačanih, je za finančno gospodarstvo rentnega zavarovanja zelo pomembna ter kaže, kje je riziko boljši in kje slabši. Slovenija s svojim članstvom predstavlja 14.64% vseh zavarovancev v državi, podvrženih invalidskemu zavarovanju, banovina Hrvatska 32.21%, ostale pokrajine države pa 53.14%. Iz tega sledi, da je **rizična skupnost slovenskih zavarovancev najmanjša** s precej neugodnimi zavarovanimi prejemki.

Za oceno in presojo elementov, ki v delavskem pokojninskem zavarovanju igrajo usodno in odločilno vlogo, so zanimive tudi tele ugotovitve, s katerimi se označuje jakost sezonske zaposlitve odnosno moč nezanesljivih panog v našem gospodarstvu. Sledeče stroke so gospodarskim spremembam in krizam najbolj izpostavljene: stavbinstvo, tekstilna industrija, gozdno-žagarska industrija, predelava lesa, tujski promet (gostilne, hoteli), služkinje, katerih število radi slabih plač javnih uradnikov stalno pada. V teh strokah je v Sloveniji zaposlenih 43.642 oseb ali 48.52% vseh zavarovancev, v banovini Hrvatski 73.515 oseb ali 37.98%, v ostalih pokrajinah 98.876 oseb ali 30.54%. **Slovenija ima daleko največji odstotek nezanesljivo zaposlenega članstva. Neugodnih elementov ne odtehta visoko število zavarovancev kot je to delno slučaj v drugih pokrajinah.**

Zanimiva je sestava članstva po starosti in spolu. Slovenija izkazuje oseb, starih pod 19 let 27.99%, oseb starih od 20 do 39 let pa 51.48%, dočim v Srbiji odpade na prvo skupino 31.78%, na drugo pa 54.40%, Hrvatska s Slavonijo ima v prvi skupini 29.69%, v drugi 53.94%, Bosna in Hercegovina v prvi skupini 24.92%, v drugi pa 58.62%, Dalmacija in Črna gora imata v prvi skupini 21.21%, v drugi pa 58.62%. Oseb starih nad 60 let izkazuje največ ljubljanski urad, t. j. 3.93%, dočim vsedržavno povprečje znaša 2.52%, v Srbiji 1.71%. V vsedržavnem povprečju je žensko članstvo v l. 1939 doseglo 26.89%, pri ljubljanskem uradu pa 36%! Povprečna zavarovana mezda ženskih članov znaša samo din 19.97. Znano je, da so invaliditetni slučaji med ženskim članstvom pogostejši, kar ima za finančno osnovo zavarovanja izredno velik pomen.

Vidimo, da je **treba biti zelo previden, kadar podčrtavamo načela, po katerih naj bo izvedena bodoča organizacija delavskega rentnega zavarovanja.** Misliti je treba tudi na dejstvo, da je sedanje invalidsko, starostno in posmrtno zavarovanje socialno nezadostno in potrebuje mnogih zboljšanj, kar zahteva precej zvišane dohodke.

Iz vseh označenih statističnih elementov in iz gospodarske strukture Slovenije ter iz potreb njenega socialnega standarda izhaja samo en resen zaključek: **rentno zavarovanje slovenskih delavcev mora sloneti samo na vsedržavni zavarovalno-matematični skupnosti, pri tem pa naj bo pokrajinam zagotovljena najpopolnejša in izključna suverenost v finančni politiki in v administraciji teh velevažnih panog zavarovanja. Vsaka drugačna rešitev problema je skrajno nevaren skok v temo v neizmerno škodo socialnih koristi slovenskih delavcev, ne da bi bila ta škoda s čemerkoli odtehtana.**

Potrebno je bilo, da smo na vse okoliščine še enkrat opozorili in posvarili pred prenaglenostjo, ki se zna neusmiljeno maščevati. S starostjo in nestrpnostjo se stvarna dejstva ne dajo prevariti!

Bolgarija in nova ureditev Balkana

V francoskem jeziku izhajajoči polslužbeni organ bolgarske vlade objavlja v svoji poslednji številki uvodnik, v katerem se precej ostro izreka proti nerazumevanju nekaterih balkanskih držav za dokončno pomirjenje tega predela Evrope s sporazumno in mirno rešitvijo nekaterih spornih vprašanj. Očividno je, da je bil uvodnik napisan v neposredni zvezi z bolgarskimi pobudami za rešitev vprašanja južne Dobrudže, ki ga Bolgarija postavlja proti Rumuniji. List piše med drugim:

»Kakor smo že večkrat poudarili, izraža politika bolgarske vlade odločno voljo bolgarskega naroda, da dela na utrditvi miru na Balkanu v znamenju medsebojnega spoštovanja pravic vseh narodov na polotoku. Mi namreč smatramo, da težave, ki se upirajo rešitvi nerešenih vprašanj med nekaterimi državami, niso nepremostljive. Samo nekoliko več odločnosti, pa bi vprašanja, glede katerih se je z nevarno brezbrižnostjo rado uporabljalo izraze, kakor »nikdar« in »nedotakljivost«, našla pravično rešitev. Ako bodo vse balkanske države spoznale, da zahtevata vzajemnost njihovih interesov in življenjskih potreb spoštovanje pravic drugih, bodo na evropskem jugovzhodu za vedno vzpostavile red in mir. Spoštovati pravice drugih in, z drugimi besedami, častno in brez poniževanja popraviti kričeče krivice mirovnih pogodb, ki so zapadle zaradi njih lastnih napak, pomeni mirovno ureditev, kakor odgovarja potrebam pravice. Ta poprava krivic, storjenih pred več kot 20 leti, bo pomenila korak naprej, orjaški korak na poti iskrenega in lojalnega sodelovanja na Balkanu. To je ideja, ki bi morala biti draga vsem balkanskim narodom.«

Kako je bilo v Parizu za časa francoske katastrofe

Pariški dopisnik »Politike« objavlja dolgo pismo, v katerem opisuje zlom francoske vojske in prodiranje nemške vojske preko Francije. Uvodoma pravi, da nihče ni mislil v Franciji na tako naglo zmago nemškega orožja. Po francoskem zlomu je bila zanj najbolj nerazumljiva reakcija francoskega naroda na vse dogodke, ki jih je preživel v dobrih treh tednih. »Milijonski beg francoskega naroda leta 1940 je bil v svojem jedru manj težak, kakor srbsko umikanje skozi Albanijo leta 1915. Bilo je dosti manj trpljenja in strahot, toda dosti več duševnih tragedij. V Albaniji smo trpeli z nado in so umirali ljudje z vero. Zapuščali smo poslednjo ped srbske zemlje, toda borili smo se na vsakem koraku umikanja tudi v Albaniji vse do vkrcanja na francoske in italijanske ladje. Francoski beg milijonov je bil motorizirani beg stotisoč in stotisoč avtomobilov vseh vrst. Izgledalo je, da vsi ti milijoni beže, ne vedoč kam in zakaj. Sprva so ljudje bežali tako, kakor bi odhajali na počitnice . . .

Ko se je bližala tragedija že svojemu vrhuncu, se ljudje še vedno niso zavedali dalekosežnosti dogodkov, ki so se vršili okoli njih. Neki francoski akademik je ogorčeno ugotovil, da so ljudje pričakovali prodirajoče nemške motorizirane kolone s tako radovednostjo, kakor v mirnem času dirkače na dirki »Okoli Francije«. Vera v nezlomljivost obmejnih utrdb je bila tolika, da se po probuju fronte nihče ni več znašel in si nihče ni znal pomagati. Ko je prišla vest o kapitulaciji, so jo nekateri sprejeli kot konec vsega, drugi pa skoro kot olajšanje.

Devet mescev brez bitk je odvadilo ljudi misliti na vojno. Ljudje so pričeli verovati, da tokrat sploh ne bo take vojne, kakor je bila leta 1914. Vse bolj se je uveljavljala krilatica o »smešni vojni«. Narod se je zanimal za vojno na Finskem in v norveških fjordih, pozabljal pa je pri tem na sovražnika, ki je stal na pragu Francije. Strategi so delali načrte za operacije na severnem Finskem in na Kavkazu . . .

Pariz je bil povsem mirnodobski. Na dopustu je bilo toliko vojnih obveznikov, da skoraj ni bilo opaziti odstotnosti mobiliziranih Parižanov. Pariz se je zavoljo optimističnega pisanja francoskih listov predal povsem mirnemu življenju . . .

Vdor nemške vojske v Belgijo in na Nizozemsko je našel Parižane povsem nepripravljene. Nihče ni mislil, da bi bila lahko prestolnica kdaj ogrožena. Pariz je ostal miren do nemške okupacije. Po prvih vesteh o porazih na bojiščih so se pričeli Parižani izseljevati. Njihovo število je potem stalno rastlo ter je bilo zadnje dni pred okupacijo na begu sto in stotisoče Parižanov.

Ranjencev Pariz skoraj ni videl. Bilo je pripravljenih sicer mnogo vojaških bolnic, toda ranjencev ni bilo od nikoder. Njihove postelje so ostale prazne celo za časa umikanja francoske vojske . . .

Veliko bombardiranje Pariza 3. junija ni mnogo spremenilo vsakdanjega lica prestolnice. Ljudje so stali med napadom 200 nemških letal po ulicah in gledali, kako padajo bombe. Policija jih je morala s silo tirati v zaklonišča. Padlo je okoli 1000 bomb, ki so zahtevale prav toliko žrtev. In vendar je mogoče reči, da Pariz sploh ni opazil, da je bombardiran. Tri četrtine Parižanov sploh ni vedelo, da so padale bombe sredi dne, opoldne. Nemški letalci so namreč metali male vžigalne bombe, katerih eksplozije so bile vdušene s streljanjem protiletalskih topov.«

Železniške nesreče

Madrid, 25. julija. AA (DNB) Po vesteh iz La Corune znaša škoda, ki je nastala zaradi trčenja dveh tovornih vlakov, čez milijon peset. Več vagonov blaga je popolnoma uničenih. Vlaka sta trčila, ker so bile kretnice napačno postavljene.

Rim, 25. jul. br. (SDA). V Italiji sta se v poslednjih 24. urah pripetili dve večji železniški nesreči, ki sta zahtevali skupno 4 človeške žrtve ter povzročili znatno gmotno škodo. Prva se je pripetila v bližini Bocna v Poadižju. Tam je trčil neki osebni vlak v tovornega. Trije železniški nameščenci so bili ubiti, trije ranjeni. Druga nesreča se je pripetila pri Trevisu, kjer sta dva vagona polna potnikov, ki so ju pognali na neki drugi tir, zašla na tretji stranski tir ter se z vso silo zaletela v železniški stroj, ki je stal na njem. En potnik je bil ubit, 47 jih je bilo ranjenih. Oba vagona sta bila popolnoma razbita in tudi železniški stroj je bil poškodovan.

Vročinski val

New York, 25. jul. br. (SDA). V Ameriki je nastopil silen val vročine, ki se je v zadnjih dneh še zelo stopnjevala in je včeraj dosegla vrhunec. Temperatura se je ponekod približala 50 stopnjam C. Vročina je zahtevala doslej 280 človeških žrtev. Suša je napravila posebno na poljih že ogromno škodo.

Madrid, 25. julija. AA. (DNB) V Španiji je zavladala velika vročina. V Sevilli in Madridu znaša temperatura 36 do 42 stopenj v senci.

Izvoz bencina iz Amerike

Washington, 25. julija. br. Ameriška komisija za pomorski promet je dvema ameriškima petrolejskima ladjama, ki sta v Mehiki že vkrcala dva milijona barelov bencina, katerega je bilo treba prepeljati v Španijo, prepovedala, odpluti preko Oceana. Tovor je moral biti takoj spet izkrcan. V utemeljitvi svojega ukrepa je komisija navedla, da je v zadnjem času nastala za ameriške ladje plovba po vodah okrog Španije nevarna.

V washingtonskih vladnih krogih smatrajo ta ukrep za znamenje praktične prepovedi izvoza petroleja preko Španije v Nemčijo in Italijo iz Zedinjenih držav, ali pa iz katerekoli druge države s pomočjo ameriških ladij.

Razmejitev med Rusijo in Mandžurijo

Tokio, 25. jul. j. (Domei). Japonsko zunanje ministrstvo objavlja, da se pričnо 1. avgusta v Ciciti razmejitvena dela med Mandžurijo, Mongolijo in Sovjetsko unijo, kakor je bilo to 9. julija dovorjeno med sovjetskim zunanjim ministrom Molotovom in japonskim poslanikom v Moskvi Togom. Manžursko razmejtveno komisijo bo zastopal sekcijski šef v mandžurskem zunanjem ministrstvu Novushada Sinomura. Za zastopnika Mongolije je bil imenovan general Doruči, sovjetski razmejitveni komisiji pa načeluje polkovnik Smirnov.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

BELEŽKE

Visoki gostje na Bledu

Na Bled je prispel kraljevski namestnik g. dr. Ivo Perović v spremstvu šefa svojega kabineta g. Pantelića. G. namestnik, ki ostane na Bledu dalje časa, se je nastanil v hotelu »Toplice«.

Kakor vsako leto, bodo tudi letos zastopniki tujih držav prebili del poletja v naši poletni kraljevski rezidenci. Na Bledu so že poslanik Nemčije g. von Heeren, ki stanuje kot druga leta v gradiču pri Begunjah. Nadalje so na Bledu angleški poslani kg. Ronald Campbell, poslanik USA Bliss Leyne, madžarski poslanik Bakacz-Besenyi ter egiptski poslanik Abdel Vahab bej. Prihodnje dni pričakujejo prihod italijanskega poslanika Mamellija.

S poslaniki je prispel tudi del njihovega diplomatskega uradništva.

Politični položaj

O političnem položaju objavlja zagrebški »Obzor« daljšo informacijo, v kateri pravi, da se bo verjetno šele po objavi novih proračunskih dvanajstin, torej po 1. avgustu, nekaj več izvedelo o najavljenih reformah. Vladni krogi poudarjajo, da je sedanja vladina kombinacija čvrsta in da tudi še nadalje obstoja polno soglasje med g. Cvetkovićem in dr. Mačkom. Medtem pa — pravi »Obzor« — posmatrajo ne samo politični temveč tudi gospodarski krogi z vse večjo resnostjo gospodarske in finančne težkoče, ki največ izhajajo iz razmer in bremen, povzročenih zaradi evropske vojne. Bremena, ki jih mora prenašati gospodarstvo, so jako težka in bati se je, da bodo še povečana. Nadaljnje obremenitve gospodarstva bi le še bolj omejile njegovo udejstvovanje. Še posebej velja to za področje banovine Hrvatske, kjer posamezna podjetja, predvsem pa tuji kapital, kažejo tendenco preseliti sedeže svojega poslovanja v Beograd odnosno v Srbijo, češ da so v banovini Hrvatski bolj obremenjena, nego bi bila v Srbiji, odnosno v drugih delih države. »Obzor« zahteva, da banska oblast prepreči take selitve, a da tudi prouči, v koliko so pritožbe teh podjetij upravičene. Vsekakor, pravi zagrebški list, se postavljajo številni gospodarsko-finančno-socialni problemi pred merodajne faktorje v še večji dalekosežnosti nego do slej.

Tipiziran kruh dobimo

»Hrvatski dnevnik« poroča, da se je na zadnji seji gospodarsko finančnega odbora ministrov razpravljalo predvsem o novem žitnem režimu. Tu ne gre samo za maksimiranje cen pšenice in koruze, ki je bilo že objavljeno, temveč tudi za možnost uvedbe nekaterih tipiziranih vrst kruha. Želi se dati prebivalstvu zdrav kruh po kolikor mogoče nizki ceni. Poleg tega se na seji razpravljzali tudi o koristih gospodarskih reform, na katere misli vlada.

Kar se tiče proračunskih dvnanajstin se bo tokrat uredba o njihovi izvedbi (finančni zakon) omejila samo na izvrševanje proračuna kot takega in zlasti ne bo vsebovala nobenih osebnih amandmentov. »Hrvatski dnevnik« poudarja, da je to novost za naš finančni zakon in je s tem minister financ uveljavil svoje stališče v pravilnem razumevanju pravnega značaja finančnih zakonov.

To reformo je vsekakor treba pozdraviti. Omogočena pa je seveda s tem, ker kr. vladi ni treba urejevati raznih pravnih materij potom finančnega zakona, saj ima polno zakonodajno pooblastilo in lahko rešuje vsako vprašanje s posebno uredbo. Naš stari »omnibus« v finančnem zakonu je kakor znano nastal zato, ker se je povodom proračunske razprave dalo najlažje spraviti pod zakonsko streho najrazličnejše odredbe, za katere bi bili sicer potrebna posebna zakoni s posebno zakonodajno proceduro.

Vprašanje podržavljenja Narodne banke

Službeno glasilo Hrvatske seljačke stranke »Hrvatski dnevnik« objavlja sledečo beležko: »Akoravno se je v javnosti dvignil alarm radi vprašanja podržavljenja Narodne banke, se vendar čuti stvarna potreba, da se Narodna banka podržavi, ker to zahteva naše narodno gospodarstvo, a neobhodno tudi današnja doba in današnje gledanje na važne finančne in gospodarske probleme. Kolikor koli se posamezniki protivijo uresničenju te misli, ona bo po naših zanesljivih informacijah ipak uresničena. Ne zato, ker bi bilo to v interesu posameznikov, temveč zato, ker je to v interesu vseh narodnih slojev Jugoslavije.«

Ustavljena časopisa

Kakor poročajo iz Beograda je znana revija »Vidici«, ki je izhajala v Beogradu pod uredništvom publicista Milana Marjanovića, prenehala izhajati.

Beograjski v angleškem jeziku izhajajoči tednik »Balkan Herlad« je ustavil svoje izhajanje.

Koliko zasluži naš uradnik na dan?

Ponovno smo že opozorili na težko materialno stanje naših državnih in samoupravnih nameščencev. V Jugoslaviji je danes 154.395 nameščencev. Od tega jih prejema vsega skupaj 1921 mesečno plačo od 4950 do 7500 din, 9337 uradnikov ima plačo 2900 in 4010 din mesečno, vsi ostali državni nameščenci spadajo v dve skupini. V prvi so tisti, ki imajo mesečno plačo od 1555 do 2500 din. Teh je 39.053. V drugi skupini je ogromna večina državnih nameščencev, in sicer 104,084, katerih mesečna plača se kreta od 705 do 1300 din!

Na podlagi tega je razvidno, da znaša dnevna plača pri 1.24 odstotkov državnih uradnikov od 161 do 250 din, 6.04 odstotkov vseh uradnikov ima dnevno plačo od 96 do 134 din. Dobra četrtina, to je 25.29 odstotkov prejema dnevno plačo od 52 do 83 din, vseh ostalih 67.42 odstotkov uradnikov pa prejema 23.50 dinarjev do 42 dinarjev na dan.

Slabi izgledi za letošnjo žetev

»Samouprava« ponovno opozarja na to, da bo letošnja jugoslovenska žetev prilično slaba, in to tako v kvalitativnem, kakor kvantitativnem pogledu. Po mnenju strokovnjakov bo letošnja naša žetev za kakih 30 odstotkov slabša od povprečnega pridelka naših žetev. »V zvezi s tem se pojavlja niz težkih problemov, ki jih bo treba rešiti. V prvi vrsti je stalno nazadovanje odstotka našega prebivalstva, ki se bavi s poljedelstvom. Dočim se je bavilo leta 1921 s poljedelstvom, šumarstvom in ribištvom še 78,87 odstotka našega prebivalstva, je padlo leta 1931 to število že na 76 odstotkov, danes pa znaša okoli 74 odstotkov. S tem stalno narašča število onih slojev našega prebivalstva, ki jih moramo hraniti doma. Za sedaj se nam ni treba bati lakote, akoravno je letina zelo slaba, ne bo pa letos onega izobilja, na katerega je naš svet navajen. Treba se bo pripraviti na primerno racionaliziranje življenjskih potrebščin, tako da bo osigurana preskrba za vse in za celo leto. Mi moramo ohraniti naš izvoz na sedanji višini, to pa bo mogoče samo tedaj, če bomo temeljito reducirali domač konzum. Žetev bo letos skromna, zato jo bomo morali tudi zelo skromno konzumirati.«

Novosadski »Dan«, ki je o stanju naše žetve vedno odlično poučen, pa poroča, da bo letošnja žetev morda najslabša, kar smo jih imeli zadnjih deset let. »V nobenem slučaju ne smemo računati, da bi nam ostala pšenica za izvoz in je celo vprašanje, ali bomo lahko letos krili vse potrebe domače potrošnje. Lepša obeta biti žetev koruze, če bo lepo vreme.«

Aretacije v Šibeniku

Kakor poročajo splitski listi, je v Šibeniku aretirala policija radi širjenja frankovskih letakov odvetnika dr. Ante Nikolića in duhovnika Ivana Guberina. Po njuni aretaciji so bile izvedene še aretacije nekaterih drugih šibeniških frankovcev, ki bodo izročeni sodišču za zaščito države. V Šibeniku so dalje aretirali nekega trgovca iz Glamoča, ki je dejal, da ne priznava banovine Hrvatske in se je drl po šibeniških ulicah, »da ne priznava nikogar«. Kakor v ostalih krajih Dalmacije, so živahni v Šibeniku tudi levičarji, ki prav nič ne krijejo svojega razpoloženja. Tako je morala aretirati policija pri neki sportni prireditvi polovico članov nekega šibeniškega sportnega kluba, ko so pričeli klicati svojemu političnemu vzorniku, ki nima nobene zveze s sportom, še manj pa z obstoječim družabnim redom.

Italijanski list o odgovornosti Anglije

Glavni fašistični organ »Il Popolo d' Italia« objavlja uvodnik o odgovornosti Velike Britanije, iz katerega posnemamo naslednji odstavek:

»Od začetka do kraja predstavlja Hitlerjev govor dokumentacijo odgovornosti angleških upraviteljev. Mussolini je ponudil Veliki Britaniji in Franciji sklenitev četvornega pakta, ki je pomenil načrt visokega usmiljenja mladih narodov nasproti narodom, ki so v upadanju. Hitler je izjavil, da ni več spornih vprašanj na zapadu. Nihče torej ne more dvomiti v lojalne občutke teh dveh državnikov, ker so dokazani s političnimi dejstvi. Na pragu vojne je prišel iz Rima predlog za sklicanje konference, ki bi mogla na miren način urediti vprašanje Gdanska. Tudi sam Hitler je še pred septembrsko krizo dal stvaren dokaz svoje volje za sodelovanje, ko je pristal na omejitev nemške pomorske sile na eno tretjino britanskega brodovja. Toda v Londonu je hotela neka klika, ki so ji na čelu Churchill, Eden, Duff Cooper in Hore Belisha, tragične avanture in vsilila je svoje zablode tudi Franciji, ki se je že nagonsko bala novega Sedana. Tej kliki je tudi uspelo, da je zapletla v vojno Poljsko slavnih polkovnikov in maršalov, ki so mislili, da bodo v enem samem zaletu dospeli do berlinskih vrat. Kakor je Hitler povedal v svojem zgodovinskem govoru 19. julija, je bila njegova ponudba slabo sprejeta onkraj Rokavskega preliva. Velika Britanija želi svojo propast. Začel se bo razpad ogromnega imperija, ki je bil stvorjen v štirih stoletjih gusarstva, kajti njegov kot je postal danes evropska potreba.«

Za svobodo tiska v Angliji

London, 25. julija. j. (Reuter) »Daily Mail« nadalje ostro kritizira poizkus, da bi se omejila svobodo angleškega tiska. List pravi: Poizkus, navezati angleškemu tisku nagobčnik in pa konec znamenite »kolone molka« sta dva dogodka, ki sta v tesni medsebojni zvezi. Svobodni angleški tisk je bil tisti, ki je zadal smrt »koloni molka«. Mi ne potrebujemo nobenih uradnih prisluškovalcev na vratih, ki bi špionirali za tem, kako mi komentiramo vojne dogodke. Velika Britanija je dovolj trdno po duhu, da ne potrebuje teh škodljivih institucij. Čeprav jasno vidimo nevarnost, ki nam jo lahko prinese defetizem in prevelika odkritost v izražanju svojih misli, je bila vendar v glavnem ravno zdrava kritika svobodnega tiska tista sila, ki nas je obvarovala pred tema nevarnostima.

†

Umrli so nam dobri oče

IVAN STRANIĆ

ZASEBNIK

Pogreb blagopokojnika bo v soboto, dne 27. julija 1940 ob 16. uri na Pobrežju.

Maribor, Pazin, dne 26. julija 1940.

Žalujoči: JOSIP, sin; TEREZIJA, hčerka; KALOKIRA, zet; KATICA, snaha in ostalo sorodstvo.

SPORT

35 točk je bilo razlike

Prva letošnja plavalna prireditev v Ljubljani je spet pokazala napredek pri plavalcih in navdušenje pri gledalcih

(Še nekaj podrobnosti o dvoboju ZPK—Ilirija)

Ljubljana, 25. julija

Kakor smo objavili že v drugi izdaji naše včerajšnje številke, je bil sinoči v kopališču Ilirije prvi plavalni dvoboj v ligaškem tekmovanju v Ljubljani, in sicer med ekipo domače Ilirije in plavalci Zagrebškega plavalnega kluba. Srečanje se je ob veliki premoči domačih plavalcev končalo s prepričevalno zmago Ilirije v razmerju 72:37 točkam. Med rezultati večera je bil dosežen tudi nov jugoslovenski rekord, in sicer v disciplini 100 m prosto za dame, katero progo je Draguša Finčeva preplavala v novem rekordnem času 1:14.2. Tudi v tekmi v waterpoolu je zmagala Ilirija, in sicer z rezultatom 5:1.

V okviru te prireditve je bil razen tega še prijateljski dvoboj med Mariborskim plavalnim klubom in drugo garnituro Ilirije, ki se je prav tako končal z visoko zmago domačinov, v točkah z 48:28.

Ker so bili podrobni tehnični rezultati iz ligaškega dvoboja objavljeni samo v naši drugi izdaji, jih v naslednjem ponavljamo še enkrat:

400 m prosto gospodje: 1. Skarpa (I) 5:28.2, 2. Mihalek (I) 5:29.4, 3. Vidovič (ZPK) 5:41, 4. Bergler (ZPK) 6:01.1. — Točke: I 8, ZPK 3.

100 m prosto dame: 1. Finc Draguša (I) 1:14,2, (nov jugoslovenski rekord), 2. Keržan (I) 1:22.2, 3. Brkić (ZPK) 1:26, 4. Vadas (ZPK) 1:30. — Točke I 16, ZPK 6.

100 m hrbtno gospodje: 1. Pelhan (I) 1:15.8, 2. Drobnič (ZPK) 1:18.8, 3. Strmac (ZPK) 1:20.8, 4. Pestevšek (I) 1:23. — Točke I 22, ZPK 11.

200 m prsno dame: 1. Martin (I) 3:31.2, 2. Fischer (ZPK) 3:33.8, 3. Finc Saša (I) 3:43.4, 4. Peschke (ZPK) 4:08.4. — Točke I 29, ZPK 15.

100 m prosto gospodje: 1. Pelhan (I) 1:04.8, 2. Bergler (ZPK) 1:06.8, 3. Skarpa (I) 1:07, 4. Kovačević (ZPK) 1:12.2. — Točke I 36, ZPK 19.

100 m hrtno dame: 1. Finc Draguša (I) 1:38.6, 2. Bradač (I) 1:41.4, 3. Fischer (ZPK) 1:43.2, 4. Brozičević (ZPK) 1:47.6. — Točke I 44, ZPK 22.

200 m prsno gospodje: 1. Herzog (I) 3:04, 2. Cerer (I) 3:05.8, 3. Dvorak (ZPK) 3:09,9, 4. Reiser (ZPK) 3:12.6. — Točke I 52, ZPK 25.

Stafeta 4×100 m prosto dame: 1. Ilirija 5:32.8, 2. ZPK 6:05.4. — Točke Ilirija 62, ZPK 31.

Stafeta 4×200 m prosto gospodje: 1. Ilirija (Mihelak, Skarpa, Pelhan, Cerer) 10:09, 2. ZPK 10:41.

O ostalih točkah tega krasno uspelega večera, ki jih zaradi pozne ure v včerajšnji številki nismo mogli objaviti, kakor tudi o nekaterih ostalih podrobnostih, objavljamo še naslednje:

Plavalna sekcija Ilirija je sinoči pokazala, da spadajo njeni plavalci in funkcionarji v vodilni razred našega plavalnega sporta. Prireditev je obiskalo okoli 1500 gledalcev, kar je bil najlepši dokaz, da naše občinstvo budno spremlja resno delo v tej sportni panogi, za plavalce same pa je bil ta ogromni obisk nova vzpodbuda, da bodo šli še z večjo vnemo v boj za prestiž slovenskega plavalnega sporta. Tekma, ki zaradi velike premoči domačinov ni dala dramatičnih borb, je bila kljub temu zelo zanimiva, tembolj, ker smo poleg Zagrebčanov lahko videli tudi predstavnike agilnega Mariborskega plavalnega kluba, ki je od svoje ustanovitve že pokazal razveseljiv napredek.

O posameznih točkah ligaškega dvoboja in mitinga z MPK bi bilo dodatno omeniti še naslednje:

400 m prosto gospodje. Za I. plavata Mihalek in Skarpa, ki sta očitno boljša od gostov, od katerih je Vidovič močnejši in se precej časa drži Ilirijanov. Na cilju je bilo malo presenečenja. Novinec na 400 m Skarpa je v finišu pobegnil Mihaleku za udarec roke in zasedel pred njim prvo mesto v dobrem času 5:28,2.

100 m prosto dame. Absolutna premoč Finčeve Draguše, ki se je z današnjim uspehom uvrstila v vrsto jugoslovenskih rekorderjev. Njen čas 1:14,2 je ravno za 1 sek. boljši od časa prejšnje rekorderke Viktorjašice Krmpotičeve, ki je ta rekord dosegla tudi v Ljubljani l. 1938.

100 m hrbtno gospodje. Mladi Pelhan, ki je bil siguren favorit, je z lahkoto zmagal. dočim Pestevšek, ki je do 50 m vodil, ni bil kos odličnima Zagrebčanoma.

200 m prsno dame. Martinova ponovno potrdi svojo dobro formo in z dobrim časom 3:31,2 zasede prvo mesto pred Zagrebčanko Fischerjevo, ki je imela svoj prvi plavalni trening v ilirijanskih vrstah.

200 m prosto gospodje — dvoboj MPK — Ilirija II. 1. Hudnik (I.) 2:37; 2. Banda (I.) 2:45,4; 3. Braniselj (MPK); 4. Amalietti (MPK) 3:08. Sigurna zmaga Hudnika, ki je z dobrim časom zasedel prvo mesto.

100 m hrbtno gospodje — dvoboj. 1. Grašek (I.) 1:22.3; 2. Petek (MPK) 1:30; 3. Ciglič (I) 1:34,7; 4. Dornik (MPK 1:43,6. Grašku se je videlo, da je že rezerva za ligaško moštvo in ni več daleč čas, ko bo plaval pod 1:20.

100 m prosto gospodje — dvoboj. 1. Močan (I.) 1:11,4; 2. Zimic (MPK) 1:12,8; 3. Andoljšek (I). 1:14; 4. Braniselj (MPK) 1:22,4. Močan, ki je kljub svoji »močni« postavi, še zelo mlad, obeta postati dober sprinter.

100 m prsno gospodje — dvoboj. 1. Torisavo (I.) 1:28; 2. Voller (MPK) 1:31; 3. Janković (MPK) 1:34,2; 4. Brozovič Dušan (I.) 1:35,1.

100 m prosto gospodje. Računalo se je z zaporedno zmago Ilirjanov. Toda Scarpi je ostalo v rokah prvo mesto na 400 m, ter je moral zadovoljiti s 3. mestom. Pelhan je zmagal sigurno pred Berglerjem, ki je za njim zaostal samo 1.5 m.

100 m hrbtno dame. Finčeva Draguša plava samo za 1. mesto Tudi Bradačeva z majhno težavo zasede 2. mesto.

200 m prsno gospodje. Po prvem startu, ki ni uspel, se prsači še enkrat poženejo v vodo. Medtem ko sta se Zagrebčana držala Cererja, jima je pobegnil Hercog ki je s svojim dozdaj najboljšim časom prišel na cilj istočasno s Cererjem, ki je potreboval samo nekaj zamahov, da se je pred ciljem utrgal Dvoržaku.

5×50 m prosto — dvoboj. 1. Ilirija 2:36,7; 2. MPK 2:49. Lahka zmaga mladih Ilirijanov, od katerih je imel najboljši čas na 50 m Hudnik (29.).

3×100 m mešano — dvoboj. 1. Ilirija 1:22,6; 2. MPK 1:30. — Zaključena točka dvoboja z Mariborčani.

4×100 m prosto dame. Sigurna zmaga Ilirijank v postavi Finc Saša, Keržan Dana, Martin Anda in Finc Draguša. Naskok, ki ga je prinesla kot prva Finc Saša, se je do zadnje predaje toliko povečal, da je Draguša prispela na cilj 40 m pred gostjo.

4×200 m prosto gospodje. Ilirijani v postavi Mihalek, Scarpa, Pelhan, Cerer. Zmagajo kakor pred njimi dekleta z naskokom dobrih 40 m, tako da posebne borbe ni bilo videti.

O tekmi v waterpolu

Ilirija: Linhart Božo, Jamnik, Žiža, Scarpa, Scapin, »Kveder«, Frič.

ZPK: Šimec, Beran I, Strmac II, Basič, Strmac I, Beran II, Drobnič.

Vsi so z napetostjo pričakovali borbe, v katero je šla Ilirija z majhnimi izgledi na uspeh, posebno glede na uspehe in neuspehe v dosedanjih ligaških nastopih. Toda igra, ki jo je spretno vodil sodnik g. Prcič, je pokazala, da imamo Slovenci včasih tudi v igrah z žogo »svetle trenutke«. Ilirijani so presenetili. Vsi so igrali dobro posebno pa Jamnik ki je kril najboljšega igrača Zagrebčanov Strmca I in ga popolnoma onemogočil. Vratar Linhart je imel včeraj na svoji strani tudi nekaj sreče, ko je ubranil štirimetrovko in potem še 3 zaporedne strele prosto stoječega Strmca. Kot strelec se je odlikoval »Kveder«, ki je star rutiner in je štirikrat presenetil vratarja ZPK. En gol je dal Žiža. Za ZKP pa je bil uspešen Bergan.

Publika je z zadovoljstvom sprejela še to zmago domačih.

Ob 23.45 je bila prireditev končana.

— Šek.

Mars pripravlja nogometni turnir

v nedeljo 4. avgusta ter prosi ostale klube, naj ta dan ne prirejajo svojih tekem

Mars, o katerem se je sportno občinstvo lahko že večkrat prepričalo, da zna svoje prireditve prav dobro organizirati, se z vso vnemo pripravlja na velik nogometni turnir.

Družina mladih in požrtvovalnih igralcev se bo borila za dva krasna pokala, prvega, ki ga je daroval pokrovitelj turnirja g. *Bonač Fran*, veleindustrijalec in predsednik ljubljanskega velesejma, drugega, ki ga je poklonil g. *Osenar Janko*, podpredsednik kluba.

S tem turnirjem pa se bo Mars tudi oddolžil svojima dvema odličnima igralcema *Žigonu Stanetu*, ki bo odigral svojo 200. in *Vrhovcu Ivanu*, ki bo odigral 250. tekmo. Udeležbo na tem turnirju sta sedaj že zagotovila Jadran in Kranj.

Mars se pod vodstvom predsednika g. dr. Perka Milana, razvija v prav dobro nogometno družino, ki obeta postati v najbližnji bodočnosti odličen nogometni klub. Marsovci se trudijo dokazati, da slovenski nogomet ni obsojen na smrt, temveč, da se bo razvil na višino, ki mu pri nas po pravici pripada. Zato se že sedaj obračajo na vse sportno občinstvo s prošnjo, da v velikem številu poseti turnir in tako gmotno in moralno podpre mlade sportnike, ki želijo samo to, da dvigajo zavest slovenskega nogometnega občinstva. Pridite vsi, ne bo vam žal! O podrobnostih turnirja bomo še pisali.

Ljubljanska Svoboda v Celju

Prvak celjskega okrožja in novi slovenski ligaš SK Olimp iz Celja je povabil za nedeljo v goste simpatično moštvo ljubljanske Svobode. Ker bosta obe moštvi prvič po poletnem odmoru poskusili svoje moči pred skorajšnjim prvenstvom, ki se prične že prihodnji mesec, bo igra gotovo nudila dovolj užitka celjski publiki.

Dvodnevno gostovanje BTK v Mariboru

V Mariboru so imeli te dni spet majhno teniško senzacijo. Beograjski teniški klub se je srečal v teniškem dvoboju s ISSK Mariborom v zanimivi propagandni prireditvi, ki je oba dneva privabila mnogo prijateljev belega sporta. BTK je poslal v boj svojo najboljšo dvojico Branovića in Smerduja, ki sta z velikim tehničnim znanjem in brezprimerno borbenostjo žela obilo priznanja. Maribor je postavil dve ekipi, in sicer so nastopili v prvi: Albaneže, Korenčan, Škapin in Tončić, v drugi pa Kirbiš Kobi, Jagodič in Vute. Vsi so nudili trd odpor ter mestoma popolnoma izenačili igro. Turnir, ki je imel vseskozi popagandni značaj, je popolnoma uspel, za kar gre ISSKa Mariboru posebno priznanje.

— *Tečaji za izobrazbo instruktorjev plavalnega sporta* Za propagando in pospeševanje plavalnega sporta bo minister za telesno vzgojo priredil v času od 25. do 29. avgusta letos tečaje za izobrazbo instruktorjev plavalnega sporta. V ta tečaj bo sprejetih 25 učencev prvenstveno iz tistih krajev, kjer so ugodni pogoji za ustanovitev in razvoj plavalnih sportov in združenj. Kandidati za tečaj morajo izpolniti naslednje pogoje: 1. biti morajo državljani kr. Jugoslavije, 2. ne smejo biti mlajši od 18 in ne starejši od 28 let, 3. morali so se dosedaj baviti s plavalnim sportom, pri čemer so se vzposobili, da obvladajo več načinov (stilov) plavanja. Predpisano taksirano (z 10 din) prošnjo za sprejem je treba poslati s priporočilom krajevnega združenja za telesno vzgojo (sokolsko društvo ali kako sportno združenje oziroma v krajih, kjer tega društva ni, s priporočilom od strani državne ali samoupravne ablasti), ministrstvu za telesno vzgojo do 8. avgusta letos. V prošnji je treba navesti razen osebnih podatkov tudi podatke o morebitnem dosedanjem sportnem delu, o osebnih plavalnih sposobnostih ter o načrtu za bodoče delovanje za propagando plavalnega sporta v kraju bivališča. Stroške za organizacijo tečaja ter za prehrano, stanovanje in potovanje udeležencev bo prevzelo ministrstvo za telesno vzgojo. V tečaj sprejeti kandidati bodo poklicani pismeno. (A. A.)

Lahkoatletsko prvenstvo Maribora. Od danes do nedelje bo na stadionu SK Železničarja atletski miting za lahkoatletsko prvenstvo Maribora za posameznike. Tekmovanje se prične danes ob 18. s teki na 800 in 5.000 m ter se bo nadaljevalo v soboto popoldne in nedeljo dopoldne.

SK Mars naproša vse ljubljanske nogometne klube, naj v nedeljo dne 4. avgusta ne prirejajo nobenih nogometnih tekem. To nedeljo ob 9. igra I. moštvo tekmo za trening z Grafiko na igrišču za Kolinsko tovarno. Vsi igralci naj bodo ob pol 9. v garderobi. Juniorji igrajo ob 10. prav tako za trening z juniorji Grafike. Vsi točno! Načelnik.

SK Svoboda, Ljubljana. Zaradi nedeljskega gostovanja v Celju bo drevi ob 19.30 obvezen članski sestanek v Delavski zbornici. Po sestanku seja odbora, na katero se obvezno vabijo vsi gg. odborniki.

S. K. Slavija. Drevi ob 20. članski sestanek. Vsi igralci, ki pridejo v poštev za gostovanje, naj pridejo točno in sigurno. Na sporedu je tudi kolesarski izlet v Naklo pri Kranju. Podrobnosti na sestanku. Poravnajte članarino!

Ljubljanska kolesarska podzveza (Službeno). Obveščamo vse klube, da priredi v nedeljo dne 28. julija kolesarsko društvo »Zarja« iz Zg. Kašlja medklubsko kolesarsko dirko, in sicer za A-skupino na progi Zadvor — Besnica — Trebeljevo, za B-skupino pa na progi Zadvor — Besnica. Udeležbo na tej prireditvi vsem klubom in njihovim članom LKP toplo priporoča. Obenem sklicujemo redno sejo za torek, dne 6. avgusta ob 20. v kavarni »Vospernik«, Stari trg 34. Vsi gg. polnoštevilno in točno! Tajnik.

SK Celje-atletska sekcija priredi danes in jutri, vsakokrat od 18. dalje, interni trening-miting, obvezen za vse atlete juniorje in seniorje. Danes so na sporedu naslednje discipline: 100 m, 400 m, 1500 m met kopja in troskok, v soboto pa 200 m, 800 m, skok v daljino, met diska in met krogle. Zaradi bližnjih nastopov opozarjamo vse atlete, da se zanesljivo udeležijo treninga. Sprejemajo se tudi novi člani, ki imajo veselje do lahke atletike, predvsem mlajši.

Iz življenja na deželi

Iz Prekmurja

pm— **Obisk visokega gosta.** V petek 19. t. m. je obiskal evangeličanski škof in senator g. dr. Filip Popp prekmurskega seniorja g. Štefana Kovača. V Mursko Soboto je prispel iz bližnjih Radincev, kjer se mudi na počitniškem oddihu. Obisk je trajal nekaj ur.

pm— **Že spet neurje nad Soboto.** V nedeljo 21. t. m. popoldne je divjala nad Mursko Soboto in okolico huda nevihta. Toče tokrat k sreči ni bilo, pač pa je močan veter, ki je divjal po poljih, napravil precej škode, ker je razmetal pravkar požeto žito.

pm— **Napad s koli.** V mlinu Pavla Šiftarja v Murski Soboti je zaposlen mlinar Štefan Karas iz Kupšincev. Vsak večer se vrača na svoj dom. Tako tudi zadnjič, ko so ga nenadoma napadli s koli neznani malopridneži. Baje so bili cigani, ki so se klatili pravkar okrog Veščice, kjer je bil napad izvršen. Poškodbe so lažjega značaja in more napadeni Karas že opravljati svoje mlinarske posle.

Iz Gornje Radgone

gr— **Pretep.** V Orehovcih pri Gornji Radgoni sta se sprli na cesti dve pomešani fantovski in moški družbi, ki sta prišli iz Haložanove gostilne na Ptujski cesti. Po kratkem prerekanju je sledil pretep. Od silnega udarca s kolom je obležal na cesti nezavesten posetnikov sin Ludvik Veberič iz Ptujske ceste. Poškodoval ga je Pfajfer Alojzij, slikarski pomočnik iz Boračove, ki se bo moral za svoje sirovo dejanje zagovarjati pred sodiščem.

gr— *Gospodarjev dežnik je iskala...* Iz Spodnje Kokre pri Kranju je že pred leti šla v svet s trebuhom za kruhom 30letna Kristina Likarjeva ter slednjič prispela v Gornjo Radgono. Tu je pred dnevi stopila v službo pri posestniku Ivanu Jageriču pri Podgradu. Ker ji delo ni dišalo, je po nekaj dneh službovanja začela počenjati pustolovščine. Dne 21. t. m. zvečer je zapustila službo ter šla v gostilno Amande Moharjeve iskat dežnik svojega gospodarja, čeprav gospodar dežnika ni tam pozabil. V gostilni si je na račun gospodarja privoščila dobre kapljice in cigaret. Potem se je napotila v gostilno Ivanke Rozmaničeve, tudi tam iskala dežnik svojega gospodarja in si prav tako privoščila gostinskih dobrot. Ker v obeh teh gostilnah ni našla sebi primerne družbe, je po vrsti obiskala še ostale gostilne, to je, Berlanovo, Hiblerjevo, Klemenčičevo in Ritonjevo, kjer povsod je pila. Ko pa je bilo treba plačati, jo je skrivaj pobrisala. Orožništvo je potepinko prijavilo sodišču v Gor. Radgoni, kjer se je te dni zagovarjala. Skesano je priznala, da je zašla na svoja stara pota. Pokoravati se bo morala 20 dni v zaporih okrajnega sodišča v Ljutomeru.

Iz Kamnika

k— **Tujski promet.** Pretekli teden smo priobčili iz našega kraja notico o tujskem prometu. Pisec je ugotovil par deistev in nič drugega. »Slovenčev« dopisnik pa ni hotel razumeti stvari in je čutil potrebo, da na dobro hoteč opomin odgovori na sebi lasten način. Pa naj mu resnici na ljubo služi sledeče pojasnilo: V naši notici ni nikakega tarnanja o Tujskoprometnem društvu. »Slovenčev« dopisnik prav dobro ve, da to društvo že vsa zadnja leta na občini ne uživa nikake moralne niti materialne podpore, ker so ustanovili Krajevni občinski turistični odbor, ki bi bil dolžan, brigati se za vse to. To so torej tisti tujskoprometni možje, ki jih omenja »Slovenčev« dopisnik, na katere pa žal dopisnik »Jutra« nima nikakega vpliva. V ostalem pa malo mani zavijanja! Kdor hoče stvar gledati, kakršna je, je lahko vse to že sam opazil tudi brez te polemike.

k— **Prošnja g. načelniku postaje.** Tik po prihodu zadnjega večernega vlaka ugasne edina luč na postaji Kamnik-mesto, čim izstopijo ljudje iz vlaka. Nekateri se nahajajo baš sredi stopnic, ki držijo s postaje, zadnji pa tudi morda še na stopnicah vlaka. To povzroči sleherni večer polno zabavljanja in razburjanja. Zato prosimo g. načelnika, naj pouči za to stvar odgovornega organa, da počaka z lučjo vsak večer toliko časa, da vsi ljudje odidejo pri svetlobi preko postajnih stopnic. Sicer smo prepričani, da bo z novim postajnim poslopjem, ki se gradi, odstranjena tudi ta nevšečnost, konec zabavljanju pa se lahko napravi že takoj zdaj. Vse skupaj je stvar treh minut.

RADIO

Petek, 26. julija

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Iz naših krajev in gajev (plošče). — 12.30 Poročila, objave, napovedi. — 13.02: Šramel štirje fantje. — 14: Poročila. — 14.10: Turistični pregled Tujskoprometne zveze. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Agrarna reforma na Hrvatskem. — 19.40: Objave. — 20: Za planince. — 20.10: Gospodinjska posvetovalnica (ga. Helena Kelhar). — 20.30: Pevski koncert ge. Pavle Lovšetove, pri klavirju prof. M. Lipovšek. — 21.15: Simfonične glasbene slike (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Koncert na Lutni (g. Stanko Prek).

Beograd 19.40: Narodne pesmi. — 20.20: Koncert velikega orkestra. — 22: Skladbe za čelo in orkester. — **Zagreb** 17.45: Plesi. — 20.30: Vesela glasba s plošč. — **Sofija** 18.15: Bolgarska glasba. — 19: Koncertni večer. — 22: Vesela muzika. — **Praga** 19.15: Smetanova glasba. — 19.50: Orkestralni in pevski koncert. — 20.25: Simfonična glasba. — 21.35: Mozartova Praška simfonija. — 22: Iz Wagnerjevih oper. — **Berlin** 19.15: Pester glasbeni spored. — 21.15: Lahka glasba. — 23: Nočna oddaja. — **Rim** 17.15: Simfonična glasba. — 20.30: Orkestralni koncert. — 21.40: Petje. — 22.15: Lahka in plesna muzika.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Več pleskarskih pomočnikov
takoj sprejme Živalič, Sp. Gameljne pri Ljubljani. 18648-1

Teracerja
dobrega strokovnjaka, sprejmem. Zupančič Karol, Dravograd. 18636-1

Brivskega pomočnika
dobro moč, iščem za takoj ali po dogovoru. Frizerski salon Cividini, Gornja Radgona. 18639-1

Modistinje
spretne in samostojne, se sprejmejo takoj. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam dobro«. 18661-1

10—15 zidarjev
dobro izurjenih za opeko in kamen, takoj sprejme »Slograd«, Vrtača 9«. 18662-1

Učitelja ali učiteljico
za glasovir za šolsko leto 1940-41 išče Sokolsko društvo Novo mesto. 18658-1

Prodam

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kauč
poceni prodam. Grasselijeva ul. 1, II. nadstr. desno, ob Linhartovi ulici. 18649-6

Briljantni prstan
s krasnim kamnom, po ugodni ceni naprodaj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Briljantni prstan«. 18669-6

Kupim

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Gumi plašče
nove ali dobro ohranjene kupi J. Majaron, Borovnica. 18559-9

Štedilnik
mizni, takoj kupim — Müller, Janševa 15. 18652-7

Avto, moto

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Gume
vseh dimenzij, avtomobilske, motorne in za kolesa, najceneje pri Jugopromet, Celje, Krekova 11. 18670-10

Posest

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Opekarno
na prometnem kraju prodam. Kapaciteta dnevno 20.000 komadov. Nahaja se v obratu. Material dober za vse vrste opeke. Ponudbe je poslati na ogl. odd. Jutra pod »Redka prilika 222«. 18642-20

Za vilo
na deželi v bližini Ljubljane sprejmem za hišnika zakonski par, ki se razume na nego vrta. Upokojenci imajo prednost. Ponudbe pod »Velik vrt« na ogl. odd. Jutra. 18660-20

Moderna vila
komfortno zidana, z velikim vrtom, pod Šmarno goro, se proda odnosno zamenja za primeren objekt v Ljubljani. Ponudbe na pisarno dr. A. Smoleta, Ljubljana, Dalmatinova ul. 5. 18659-20

Stanovanje odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Trisobno stanovanje
sončno, zračno na Mirju, ugodno oddam. Informacije Tržaška c. 75. 18545-21

Dvosobno stanovanje
moderno, v pritličju, se takoj odda. Vprašati Pelc, Rakovniška 7. 18647-21

Stanovanja išče

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Udobno garsonijero
ali enosobno, ne preveč odročno stanovanje, iščem za 1. avgust. Ponudbe pod »Samec srednji hlet« na ogl. oddelek Jutra. 18668-21a

Stanovanje
velike sobe in kuhinje z vrtičkom za takoj ali pozneje išče kjerkoli v Ljubljani dobra stalna stranka. Ponudbe pod »Plačam 3—6 mesecev v naprej« na ogl. odd. Jutra«. 18617-21a

Živali

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Nemški ovčarji
8 tednov stari, najboljše pasme, z rodovnikom so naprodaj. — Straschek, Podčetrtek 18. 18639-27

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom, veliko, mirno, čisto in sončno, z eno ali dvema posteljama, par sto korakov od Zvezde, takoj oddam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18562-23

Dopisi

Vsaka beseda 2 Din, davek 3 Din. Vsaka beseda 7 Din, davek 3 Din, za dajanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 20 Din.

Dvignite v oglasnem oddelku dospele ponudbe!

Avtomobilska stroka, Bleiweisova c. 42, Čista, čar narave, Dobra plačica, Dobrosrčnost, Donosna hiša, Denar, Dobra prilika, Drž. uradnik v pokoju, Dober plačnik, Dobro prijateljstvo, D. D., Dobro ohranjeno, Dobro idoča, Dobra moč, stalna služba, Delno odplačevanje, Dobra žena, Enkratna prilika, Gostilna, Grega, Gizela, Gotovina 25 stanovanjska, Gotovina 99, Gorajte, Hipoteka, Hranilnični knjigovodja, Iskrenost, Junij 1940, Jelica Juvan, Iskreno tovarištvo, Kino, Kopalnica, Kuharica, Kotel, Kombiniran stroj, Korekten, Kratkoročno in koristno, Ljubljana, Mikroskop, Mešalec, Mlad in zanesljiv, Marljiv 777, Naložitev denarja, Najraje v Celju, Najraje na deželi, Nemška doga, Nujno, Ne predrago, Nizka cena, Natančna, Ohranjena, 2 osebi, Poštenje, Posestvo 11, Prosti tek, Parcela za vilo, Parcela, Parcela Ljubljana, Podjetna, Plačnik, Priprosta, poštena, Poceni, Pričakujem, Poštena 120, Pošteno dekle, Plin, Reden plačnik, Restavracija, Sposobna, Samostojna, Sigurna gotovina, Spreten, točen in zanesljiv, Sigurna eksistenca, Spretna, Sončno, Sodi 100 kg, Sončno september, Sončno Ljubljana, Skupen dom, St. Paul, Srečanje idealov, Sodobno zgrajena, Srečni izleti, Stroga tajnost, Savinja, Sotrudnica, Sposobna gospodinja, 900 točno, Tajno, Točen plačnik, Takoj gotovina, Takoj poslati, Trgovsko naobražena, Ugodna cena, Uradnik, Uradnica 31, Ugodna, sigurna naložba, Vestna, Vestna gospodinja, Verziran, Vinograd, Vestno in strogo zaupno, Zmožnemu dobro mesto, Zanesljiva 25, Zračno, Zanesljiva 45, Zdrami se ako si poštenjak, Zanesljiva in vestna natakarica, Zanesljiva, 220, 13, 29, 66, 100.000, 100.

Razno

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

50 različnih modelov dvokoles si lahko brezobvezno ogledate pri IGN. VOK LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni **JOS. REICH** Ljubljana Poljanski nasip 4-6 Pralnica - Svetlolikalnica

KLIŠEJE ENO IN VEČBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

IŠČEMO izvežbane **PLESKARJE** za stavbna dela, vagone in lokomotive. — Ponudbe z navedbo dosedanje prakse in zahtevami plače naj se pošljejo pod šifro »Tvornica vagona« na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.

UGODNA PRODAJA

veliko dvodelno izložbeno okno, velikost 400 x 275 x 90 cm, notranja stena je sestavljena iz 12 steklenih delov in **2 veliki izložbeni okni,** velikost 128 x 275 x 40 cm, notranje stene sestavljene iz 4 steklenih oken

UGODNO NAPRODAJ

Poizve in ogleda se jih še montirana pri Izdelovalnici slovenskih in švicarskih vezenin, družbi z o. z. na Bledu, poleg glavne pošte.

†

Vsemogočni je poklical k Sebi našega dobrega očeta, brata, tasta in starega očeta, gospoda

DRUGOVIČA MARTINA

PODNADZORNIKA POLICIJSKIH AGENTOV V POKOJU

Pogreb bo v soboto 27. t. m. ob 18. uri iz mrtvašnice mestnega pokopališča v Celju.

Sveta maša zadušnica bo v ponedeljek 29. t. m. ob 7. uri zjutraj v farni cerkvi v Celju.

Celje, Brežice, Sv. Jurij ob juž. žel., dne 25. julija 1940.

Žalujoči sin NORBERT z rodbino in ostalo sorodstvo

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.